

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav světových dějin

Diplomová práce

Bc. Karolína Malá

Za krále a vlast

Ashburnhamové v časech Anglické občanské války

For King and State

The Ashburnham Family in the Times of the English Civil War

Praha 2021

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Valkoun, Ph.D.

Děkuji mému školiteli PhDr. Jaroslavu Valkounovi, Ph.D. za pomoc a rady při psaní této práce. Richardu a Rachel Bickersteth děkuji za laskavé přijetí v jejich domě a umožnění přístupu do soukromého archivu rodiny Ashburnhamů. Dále děkuji Mgr. Ráchel Slunečkové, Jakubu Linzmajerovi a mé rodině za podporu po dobu psaní této práce. Také děkuji zaměstnancům archivu The Keep v Brightonu a Pepys Library v Cambridgi za pomoc při vyhledávání relevantních archiválií a vstřícný přístup.

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 24. května 2021

Klíčová slova:

Ashburnhamové, John Ashburnham, William Ashburnham, Ashburnhamské panství, Anglická občanská válka, kavalíři, Karel I., Oliver Cromwell, Hampton Court, Isle of Wight, vězení

Key words:

Ashburnham family, John Ashburnham, William Ashburnham, Ashburnham estate, English Civil War, cavaliers, Charles I., Oliver Cromwell, Hampton Court, Isle of Wight, prison

Abstrakt:

Tato diplomová práce je věnována rodině Ashburnhamů v dobách anglické občanské války. Zpracování tématu je založeno primárně na zkoumání vydaných a nevydaných archivních pramenů. V první kapitole je nastíněn vývoj rodiny Ashburnhamů, od jejich příchodu do Anglie, pravděpodobně s vojsky Viléma Dobyvatele, až do počátku sedmnáctého století, kdy byla jejich prosperita založena na zpracování železa. V diplomové práci jsou také analyzovány důvody vedoucí k vypuknutí anglické občanské války. Jádrem práce se soustředí na vztah Johna Ashburnhama a Karla I., pozornost je věnována především Johnově podílu na králově útěku z Hamptonu na ostrov Wight roku 1647. Přestože jsou aktivity Ashburnhamů sledovány zejména na pozadí občanské války, práce se zabývá také obdobím po popravě Karla I. s ohledem na finanční a životní situaci Ashburnhamů. Nakonec je vyhodnoceno poválečné vyrovnání Karla II. s rodinou Ashburnhamů a krátkodobé i dlouhodobé důsledky jejich zapojení do občanské války na jejich rod.

Abstract:

This thesis deals with the history of the Ashburnham family during the English Civil War. The research is based primarily on the examination of published and unpublished archival sources. The first chapter outlines the origin of the Ashburnham family from their arrival in England, probably with the troops of William the Conqueror, until the early seventeenth century when their prosperity came from the processing of iron. The diploma thesis also analyses the reasons that caused the outbreak of the English Civil War. The core of the thesis is focused on the relationship between John Ashburnham and Charles I, mainly on king's escape from Hampton Court to the Isle of Wight in 1647 and John's part in it. Although the history of the Ashburnhams is followed mainly during the times of the English Civil War, the thesis also covers the period following the execution of Charles I focusing on the social and financial situation of the Ashburnham family. The thesis is concluded with the post-war settlement of Charles II with the Ashburnhams and the short-and-long term consequences on their family resulting from their involvement in the English Civil War.

Obsah

Úvod	7
1 Rodina Ashburnhamů před rokem 1620	11
2 Společenský vzestup Ashburnhamů za vlády Karla I.	18
3 Příčiny a počátky občanské války	25
4 Občanská válka	30
4.1 Oxford.....	30
4.2 Z Oxfordu do Newarku.....	32
4.3 Z Newcastleu na kontinent	34
4.4 Hampton	36
4.5 Z Hamptonu do Titchfieldu	38
4.6 Ostrov Wight	41
4.7 Tower, Guernsey a Ashburnhamské panství	44
5 Důsledky občanské války pro Ashburnhamy	50
Závěr.....	54
Prameny a literatura	57
Prameny	57
Prameny nevydané	57
Prameny vydané.....	58
Literatura	59
Monografie.....	59
Odborná periodika	61
Internetové zdroje	62
Studentské kvalifikační práce	64
Přílohy	65
Seznam obrazové přílohy	65
Rodokmeny.....	67
Obrazová příloha	69

Úvod

V této diplomové práci budu sledovat rodinu Ashburnhamů v dobách anglické občanské války. Ke zmapování aktivit jednotlivých členů rodiny budu využívat především nevydaných a vydaných pramenů, jakož i odbornou literaturu. Důraz budu klást spíše na osudy rodiny a vztah jednotlivých osob k panovnickému dvoru než na všeobecně známé události občanské války. Výjimkou v tomto ohledu bude analýza příčin vedoucích k občanské válce, která je důležitá pro bližší pochopení vztahu Johna Ashburnhama a Karla I. V práci také pojednám o původu rodiny a o dopadech jejího zapojení do občanské války v krátkodobém i dlouhodobém horizontu.

Práci jsem kromě úvodu a závěru rozdělila do pěti kapitol. V první kapitole jsem se zabývala rodinou Ashburnhamů od nejstarších dochovaných pramenů až po rok 1620, kdy se hlavou rodiny stal John, zvaný Jack. Druhá kapitola se zaměřuje na společenský vzestup Ashburnhamů v období samostatné vlády Karla I. Ve třetí kapitole je nastíněno, jaké byly příčiny vedoucí k anglické občanské válce. Čtvrtá kapitola se zabývá osudy Ashburnhamů za občanské války, od jejího vypuknutí, přes uvěznění krále, jeho popravu a protektorát. Největší pozornost je věnována právě Jackovi, který připravil jak králův útěk ke skotské armádě do Newarku, tak i druhý útěk z Hamptonu na ostrov Wight. Poslední kapitola shrnuje, jaké měla občanská válka důsledky na společenské a ekonomické postavení a stavební činnost Ashburnhamů v období restaurace i dále.

Období anglické občanské války je historicky nejvíce zpracovaným obdobím novověkých dějin Anglie. Interpretace těchto událostí se za třistapadesát let mnohokrát proměnila, včetně samotného názvu, od těsně porevolučního royalistického názvosloví pojmenovávající události jako „velkou rebelii“, „problémy“ či „interregnum“, přes puritánský narativ viktoriánské éry až po sekulární názor dvacátého století, který teprve přinesl dnes nejhojněji užívaný název „anglická občanská válka“.¹ V poslední době se stále častěji objevuje termín „válka tří království“. S tímto pojmem přišel poprvé v roce 2007 Ian Gentles, který ve své knize *The English Revolution and the Wars in the Three Kingdom, 1638–1652* včleňuje anglickou občanskou válku jako takovou do širšího kontextu konfliktů odehrávajících se ve Skotku a Irsku.² Přestože je název anglická občanská válka zavádějící a nepřesný, jelikož vytváří dojem uceleného konfliktu v jednom království, rozhodla jsem se v této diplomové

¹ WORDEN, B., *The English Civil Wars 1640–1660*, London 2010, s. 2.

² GENTLES, I., *The English Revolution and the Wars in the Three Kingdom, 1638–1652*, Harlow 2007, s. 3.

práci pro jeho užívání, vzhledem k jeho frekvenci v českém historickém prostředí s tím, že kde to bude k pochopení situace potřeba, bude přidáno vysvětlení.

Základní literaturu jsem vybírala takovým způsobem, aby pokryla důležité postavy anglické revoluce, politickou, ekonomickou a sociální situaci Anglie v sedmnáctém století a poté základní otázky. Tedy jaké byly příčiny anglické revoluce, proč byl Karel I. popraven a jaké to mělo následky. Literaturu jsem doplnila články specializujícími se na konkrétnější témata, v rámci možností diplomové práce jsem se pokusila o postihnouti co nejširšího spektra názorů na tutéž věc. Zbývající články jsem vyhledávala podle toho, zda se přímo vztahují k rodině Ashburnhamů.

Při psaní diplomové práce jsem čerpala z monografií obecnějšího zaměření, biografií, autobiografií i knih analytických, specializujících se na dílčí problematiku. Z monografií zabývajících se tematikou anglické občanské války jsem čerpala z knih Barryho Cowarda *The Stuart Age*, jejíž hlavní přínos vidím v stručném, a přesto nezjednodušeném prvotním přiblížení celkové tematiky, a poté z novější knihy Blaira Wordena *The English Civil Wars*, která přibližuje události v logických chronologických celcích s důrazy na zdánlivě malé, a přesto k pochopení důležité detaily. Na této knize také oceňuji přehledný chronologický přehled událostí. Biografie zaměřující se na Karla I. jsem používala především tři: *King Charles I* od Pauline Greggové, *Charles I* Charlese Carltona a nakonec knihu Christophera Hibberta nazvanou rovněž *Charles I*. Tyto knihy si jsou podobné chronologickým řazením, avšak každý autor si všímá jiných detailů, což ve výsledku skládá pestrou mozaiku osobnosti Karla I. O autobiografiích pojednám v následujícím odstavci. Z knih specializujících se na určitou dílčí problematiku musím v první řadě zmínit vynikající publikaci Conrada Russella *The Causes of the English Civil War*. Russell se nezabývá pouze shrnutím a vysvětlením domnělých důvodů vedoucích k vypuknutí občanské války, ale celkovou problematikou jejich hledání. Nepostupuje formou analýzy, nýbrž syntézy. Identifikuje jednotlivá fakta a v nich poté hledá společného jmenovatele. Další velmi užitečnou monografií zabývajících se dílčí tematikou byla kniha Davida L. Smithe *The Stuart Parliaments 1603–1689*. Pokud je mi známo, jedná se o jedinou knihu, která nejenže popisuje jednotlivé parlamenty dané éry, ale také komplexně vysvětluje způsob fungování stuartovského parlamentu včetně legislativních a správních procesů. Z periodik jsem nejvíce ocenila práce D. W. Crossleyho a M. B. Younga.

Prameny týkající se rodiny Ashburnhamů jsou uloženy primárně na dvou místech. Jedním z nich je soukromý archiv rodiny, který je v držení rodiny Bickersteth,³ a druhým je archiv *The Keep* v Brightonu. Archiválie pocházející ze soukromého archivu nejsou katalogizovány, a proto jsem je citovala podle přání rodiny. Prameny z archivu jsou citovány takovým způsobem, aby je bylo možné dohledat v jejich specifickém vyhledávacím systému. Nejrozsáhlejším pramenem k dějinám rodiny Ashburnhamů za anglické občanské války je autobiografie Johna Ashburnhama (1603–1671) nazvaná *A Narrative by John Ashburnham of his attendance on King Charles the First from Oxford to the Scotch Army, and from Hampton-Court to the Isle of Wight ... to which is prefixed a vindication of his character ... and conduct, from the misrepresentations of Lord Clarendon*. John ji napsal ještě za protektorátu po svém propuštění z vězení, poté co se dozvěděl, že sir John Berkley, se kterým krále při útěku doprovázeli, sepsal vlastní verzi událostí. Události v autobiografii popisují Jackův doprovod krále z Oxfordu na katastrofální jednání se Skoty a poté králův útek z Hamptonu, přičemž jeho poprava je zmíněna pouze okrajově. *Narrative* zůstal v rukopisu, byť v několika kopiích, až do roku 1830, kdy jej spolu s „Obhajobou“ (*Vindication*) vydal Jackův praprapravuk George, třetí hrabě z Ashburnhamu. V diplomové práci jsem pro přehlednost stránkování citovala tištěnou verzi, text jsem však porovnávala s jedním z dostupných opisů ze sedmnáctého století. Při práci s autobiografií je třeba mít na paměti, že nikdy nemůže být zcela objektivní. Události v autobiografiích popsané musí být nutně zkresleny, a to buď nezáměrně, nebo záměrně. Přijmeme-li předpoklad autora, který nechce záměrně své čtenáře klamat, stále ještě zbývají dva způsoby, jakým jeho dílo musí být nutně zkresleno. Buď může jít o zkreslenou paměť autora, který si po mnoha letech již nevybavuje všechny detaily události,⁴ nebo může jít o autorův světonázor. Náboženství, životní zkušenosti a rodina formují postoje člověka od útlého dětství, a právě tyto postoje vedou k rozdílným názorům na jednu a tatáž věc.⁵ Právě z tohoto důvodu jsem informace získané z Johnovy autobiografie, pokud to bylo

³ Dcera čtvrtého hraběte z Ashburnhamu, Margaret (1850–1933), se vdala za Johna Josepha Bickerstetha, CBE (1850–1932). Jejich vnuk, John David Bickersteth (1926–1991), zdědil Ashburnhamské panství v roce 1953 po smrti Mary Catherine Charlotte Ashburnham, jediné dcery pátého hraběte z Ashburnhamu.

⁴ K problematice paměti např. dílo Jana a Aleidy Assmanových.

⁵ Druhým bodem zkreslení úhlu pohledu se ve filozofické rovině zabýval John Locke (1632–1704) ve své teorii o nepopsané tabuli. Jan Amos Komenský vyjadřuje alegorickým jazykem totéž ve své nejznámější knize *Labyrint světa a ráj srdce*: „I vyjdeme opět na jiný plac, kdež, aj, novou věc spatřím. Nebo tu nemálo jich stálo s jakýmis křivými, ohnutými trubami, jejichž jeden konec k očím sobě cpali a druhý přes rameno za hřbet sobě stavěli. Což co by bylo, když sem se ptal, odpověděl mi tlumočník, že jsou perspicille, kterýmiž se za hřbet hledí. Nebo prý kdo člověkem býti chce, musí nejen, co před nohama leží, viděti, ale i na to, co již přešlo a za hřbetem jest, se ohlédati, aby z minulého přítomnému a budoucímu se učil. Takž já za novou to věc maje (nevěděl sem zajisté před tím, aby takové oklikovaté

z jejich povahy možné, ověřovala i s jinými zdroji, nejčastěji s *Memoirs* sira Johna Berkleyho, které byly prvotním impulzem pro sepsání Jackova *Narrativu*, a s Clarendonovými díly *The Life of Edward Earl of Clarendon, Lord High Chancellor of England and Chancellor of the University of Oxford, ... written by himself*, *Calendar of the Clarendon State Papers Preserved in the Bodleian Library* a *The History of the Rebellion and Civil Wars in England*, dále také s deníky Samuela Pepyse a Johna Evelyny. Dalšími prameny, které jsem v diplomové práci použila jsou rozsáhlá dochovaná korespondence Jacka (s králem, jeho zeti, sirem Dennym Ashburnhamem a sirem Hughem Smythem) a dalších členů rodiny, závěti, itineráře a rodokmeny.

Velkou výzvou při psaní této práce byla otázka překládání odborných termínů. Především se jednalo o otázku dvorských titulů a státních funkcí (*Groom of the Bedchamber*, *Cofferer of King's Household*, apod.). Nakonec jsem se tyto termíny rozhodla v případě neexistence českého ekvivalentu po konzultacích s lingvisty co nejpřesněji přeložit, s přihlédnutím k obsahovému i lingvistickému významu termínu, a vždy do závorky uvést původní anglický termín. V návaznosti na toto rozhodnutí jsem také přistoupila k přechylování ženských příjmení podle pravidel českého pravopisu.

perspicille býti mohly), prosil sem jednoho, aby mi trošku na pohlednutí zapůjčil. I podali mi jich několik, a aj, potvorná věc! Skrze každé jináč a jináč viděti bylo. Skrze jedno věc některá daleko se zdála, skrze druhé tatáž blíž, skrze jedno té, skrz jiné jiné barvy, skrz třetí toho třeba ani nebylo, takže sem to vypruboval, že se tu nač ubezpečiti není, že by tak, jakž se ukazuje, bylo než jak které perspicillum přistrojeno, tak že věc očím barví. Z nich pak viděl sem, že každý své perspektivě věří, protož se o lecos dosti trpce hádali. Což se mi nelíbilo.“ KOMENSKÝ, Jan Amos, *Labyrint světa a ráj srdce*, Praha 2011, s. 55.

1 Rodina Ashburnhamů před rokem 1620

Téměř každý rod má pověst o svém původu. Přemyslovci mají Přemysla Oráče, Lucemburkové Meluzínu a Ashburnhamové Bertrama, který měl údajně bojovat po boku Harolda II. v bitvě u Hastings. Původ Ashburnhamů nelze s přesností určit. Existují dvě verze, z nichž první je spíše bájného rázu. Jejím autorem je alžbětinský heraldik Francis Thynne (c. 1544–1608). Tuto verzi o původu Ashburnhamů od něj přejali další heraldici jako například William Camden⁶ (1551–1623), Fuller⁷ nebo John Philipot (1588–1645), který Thynnovu verzi o původu Ashburnhamů zařadil do svého nejznámějšího díla „*Roll of Arms of the Lord Wardens of the Cinque Ports*“.⁸ Podle této verze bránil již zmíněný Bertram Ashburnham roku 1066 hrad Dover proti normanským dobyvatelům⁹ a byl za to Vilémem Dobyvatelem spolu se svými dvěma syny, Philipem a Michaellem, popraven.¹⁰ Tato verze je nedůvěryhodná ze dvou důvodů. Zaprvé, spolu s Bertramem měli být popraveni i jeho dva synové, nicméně Philipův syn Reginald měl v Thynnově podání vlastnit Ashburnhamské panství roku 1166, tedy přesně sto let po otcově popravě. Zadruhé, proč by Vilém Dobyvatel nechával panství rodině svých nepřátel, které nechal popraviti? Druhá, pravděpodobnější verze o původu rodiny Ashburnhamů, je mnohem prostší. Podle *Domesday Book* z roku 1086 byl majitelem panství před rokem 1066 jistý Seward (viz obrazová příloha č. 2).¹¹ Můžeme se pouze domnívat, že bojoval na straně Harolda II. a proto bylo jeho panství zplundrováno Vilémovou armádou. *Domesday Book* uvádí, že po bitvě u Hastings bylo Ashburnhamské panství obhospodařováno Robertem de Criol. Ten patřil do družiny hraběte z Eu a s největší pravděpodobností připlul

⁶ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

⁷ SHIRLEY, E. P., *The Noble and Gentle Men of England or, notes touching the arms and descents of the ancient knightly and gentle houses of england, arranged in their respective counties*, 3. vyd., Westminster 1866, s. 253.

⁸ TK, ASH, ASH 3199: List of Constables of Dover Castle and Lord Wardens of the Cinque Ports, 1627, [s. f.]. Cinque Ports je označení pro konfederaci pěti přístavů na jihovýchodním pobřeží Anglie, která byla vytvořena za účelem obstarávání lodí pro korunu v době míru a ochranu pobřeží v době války. Skládala se z měst Hastings, Romney, Hythe, Dover a Sandwich. *Cinque Ports*, [online], Britannica, dostupné z <https://www.britannica.com/topic/Cinque-Ports> [cit. 2021–01–30].

⁹ Roku 1253 byl konstáblem na hradě Dover Bertram de Criol. Podle F. W. Steera se mohl F. Thynne inspirovat při vytváření Ashburnhamského rodokmenu právě zde. STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

¹⁰ V pramenech se objevuje několik možných verzí této popravě. Podle F. W. Steera zde může jít opět o snahu F. Thynna vylepšit Ashburnhamům rodokmen. Thynne zde pravděpodobně čerpal z popravě Bartholomewa Ashburnhama z roku 1322, viz níže.

¹¹ *Domesday Book*, [online], dostupné z <https://opendomesday.org/place/TQ6814/ashburnham/>, [cit. 2021–02–04].

s Vilémovou armádou z Normandie, konkrétně z městečka Creully.¹² Bylo obvyklým zvykem, že nové rodiny, které se po roce 1066 trvale usadily na anglické půdě, přejímaly místní jména, aby urychlily svou asimilaci v novém prostředí. Toto byl patrně i případ Roberta de Criol, který přejal jméno nedaleké vesnice Ashburnham, což v anglosasštině znamená „vesnice u jasanového potoka“.¹³

První historicky doloženou zmínkou¹⁴ o existenci rodiny Ashburnhamů je potvrzení darovací smlouvy z roku 1194 (viz obrazová příloha č. 3).¹⁵ Stephen de Esburnham v ní potvrzuje dar svého otce Reginalda de Esburnham. Reginald měl mnichům v Battle Abbey darovat „všechnu půdu, kterou vlastnili v Hou, zvanou Cheliland, a půdu v Denne se dvěma solivárnami v Marshi, patřícími k řečené půdě“ a „půdu v Dudewell“ mnichů v Robertsbridge.¹⁶ Dar takového rozsahu hovoří o značné zámožnosti dárce. Tento Reginald měl také roku 1166 v držení dvě rytířská léna patřící hraběnce z Ewe, která byla snachou Geoffreyho de Lusignan, hraběte akvitánského.¹⁷

O Stephenově synu Johnovi je známo pouze to, že měl syna jménem Richard. Ten byl pasován na rytíře a oženil se s Margaret, dcerou sira Johna Maltraverse. Z tohoto sňatku vzešel syn stejného jména, který byl stejně jako jeho otec pasován na rytíře. Vzal si Catherine, dceru sira Richarda Peverella, s níž měl dva syny. Druhorozený Bartholomew byl za vlády Jindřicha III. povolán do Gaskoňska, kde měl v králových službách „bojovat proti králi kastilskému, který se v těchto zemích choval nepřátelsky“.¹⁸ Prvorozený Hamond byl stejně jako jeho bratr pasován na rytíře a oženil se s Maud, dcerou Thomase Eltona z Eltonu.¹⁹ Jejich syn, sir Richard Esburnham, si vzal Isabel, dceru sira Thomase Morvilla, s níž měl dva syny, Bartholomewa a Johna.

¹² STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021-02-04].

¹³ Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

¹⁴ Z roku 1191 pochází doklad o rytíři jménem Bartholomew de Esbornham, který je uveden v *Roll of Arms* mezi rytíři, kteří bojovali pod velením Richarda I. během obléhání Akkonu. Tento Bartholomew nepatřil do hlavní linie Ashburnhamů a není známo, v jakém byl příbuzenském vztahu k již zmíněnému Stephenovi. STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021-02-04].

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ COLLINS, A., *The Peerage of England containing A Genealogical and Historical Account of all the Peers of that Kingdom, Now existing, ...*, London 1768, s. 103.

¹⁷ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021-02-04].

¹⁸ COLLINS, s. 104.

¹⁹ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021-02-04].

Bartholomew Ashburnham se za vlády krále Edwarda II. spolu s Thomasem, hrabětem z Lancasteru, Bartholomewem de Badlesmere,²⁰ Rogerem de Amory, Henrym z Willingtonu, Henrym de Montfort, Andrewem de Harclay, Francisem z Aldhamu a Henrym Tyes²¹ pokusil o povstání proti králi a byl za to 14. dubna 1322 exemplárně popraven v Canterbury.²² Jelikož neměl syna, panství přešlo na jeho mladšího bratra Johna, který se oženil s Joan, dcerou Richarda Coverta ze Sullingronu a roku 1297 byl povolán, aby ve zbroji „doprovázel krále za moře pro svou vlastní slávu a prospěch říše“.²³ Tuto službu vlasti přežil, protože mu roku 1329, již jako hlavě rodiny, bylo vyplaceno £136 10s za 679 dubů vytěžených na jeho panství a použitých na opevnění hradů Dover a Pevensey. Tento John se poprvé objevuje již za vlády Edwarda II. v *Roll of Arms* s červeným gotickým erbem děleným stříbrným břevnem s třemi pěticípými hvězdami v každém poli.²⁴ Tento erb používali Ashburnhamové až do roku 1953, kdy rod vymřel po přeslici.²⁵

John a Joan měli dva syny, Johna a Rogera. Oba se oženili. John s Mary či Maud Isley ze Sundridge v Kentu, se kterou měl syna Johna, jméno Rogerovi manželky není známo. John jakožto starší syn zdědil panství v dobré finanční situaci. Nicméně svou neprozřetelností John rodinné bohatství ztratil. V šedesátých letech byl opakovaně soudně stíhán za své dluhy, v důsledku čehož byl několikrát uvězněn ve Fleetském vězení pro dlužníky.²⁶ Jeho neschopnost dluhy splácet vedla nakonec k prodeji rodinné půdy v Surrey a pronájmu Ashburnhamského panství. Poslední dochovaná zmínka o Johnovi je příkaz k jeho zatčení kvůli dlužné částce £200 v roce 1371.²⁷ Oproti tomu druhorozený Roger byl v ekonomických otázkách velmi schopný. Podařilo se mu získat celkem pět panství v Sussexu a Kentu.²⁸ Jelikož neměl dědice,

²⁰ HORSFIELD, T. W., *The History, Antiquities, and Topography of the County of Sussex*, Vol. 1, Lewes 1835, s. 557.

²¹ SAYLES, G., *The Formal Judgements of the Traitors of 1322*, in: *Speculum*, Vol. 16, No. 1, 1941, s. 58.

²² HAINES, R. M., *King Edward II: His Life, His Reign, and Its Aftermath, 1284-1330*, Montreal 2006, s. 145.

²³ COLLINS, s. 103.

²⁴ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021-02-04].

²⁵ [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018-07-27].

²⁶ [*ASHBURNHAM, John, (d. 1417), of Ashburnham, Suss.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1386-1421/member/ashburnham-john-1417>, [cit. 2021-02-11].

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Na panství Scotney postavil sídlo, které je dnes známo jako *Old Scotney Castle*.

jeho panství měla po smrti Rogerovy manželky připadnout jeho synovci Johnovi (1337–1417).²⁹

John Ashburnham (1337–1417) se do dějin poprvé zapsal obdržáním pokuty £2 za to, že odmítl přijmout rytířský titul, jak bylo královským výnosem vyžadováno. Z tohoto důvodu byl také ve dvou volebních obdobích v letech 1397 a 1398, ve kterých byl zvoleným členem parlamentu za Sussex, oslovován jako „*esquire*“.³⁰ V letech 1396, 1402 a 1410 byl šerifem pro hrabství Sussex a Surrey. Oženil se s Elizabeth Finch, se kterou měl syna Thomase. Po smrti svého strýce Rogera roku 1392 se pokoušel získat dědictví ještě před smrtí Rogerovy manželky.³¹ Roku 1415 byl za vlády Jindřicha V. členem družiny vévody z Clarence při výpravě do Francie v rámci stoleté války. Během této výpravy bylo mimo jiné obléháno město Harfleur³² a byla vybojována bitva u Azincourtu.³³ O rok později byl na příkaz Thomase, hraběte z Dorsetu, zatčen kvůli svému zaručení se za jistého Richarda Cryse v dlouhotrvajícím právním sporu. Není jisté, zda k soudu došlo, protože John 22. listopadu 1417 zemřel.³⁴

Jeho syn Thomas Ashburnham (1370–fl.1434) se oženil se Sarah, dcerou a dědičkou Henryho Waunsey, se kterou měl tři syny: Johna, Richarda³⁵ a Thomase. Roku 1434 přísahal věrnost Jindřichovi VI.³⁶ Po smrti otce zdědil jeho právní spor o dědictví po Rogeru Ashburnhamovi, který vyřešil (alespoň částečně) originálním způsobem, a to tak, že si hrad Scotney přivlastnil násilím.³⁷ Nejstarší syn John se oženil s Elizabeth Peckhamovou z Kentu,

²⁹ [ASHBURNHAM, John, (d. 1417), of Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1386-1421/member/ashburnham-john-1417>, [cit. 2021–02–11].

³⁰ Tamtéž.

³¹ Z pěti Rogerových panství reálně držel pouze Codsheath. Ewhurst měl získat po vyplacení £100 vykonavatelům Rogerovi vůle, což neudělal, a soudní spory o toto panství se táhly více než 30 let. Hradu Scotney se ihned po Johnově smrti zmocnil jeho syn Thomas násilím. Jména dvou dalších panství jsou neznámá. [ASHBURNHAM, John, (d. 1417), of Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1386-1421/member/ashburnham-john-1417>, [cit. 2021–02–11].

³² Tamtéž.

³³ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

³⁴ [ASHBURNHAM, John, (d. 1417), of Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1386-1421/member/ashburnham-john-1417>, [cit. 2021–02–11].

³⁵ Od druhorozeného Thomasova syna pokračuje vedlejší větev Ashburnhamů z Broomhamu, která existuje dodnes. Roku 1661 byla Dennymu Ashburnhamovi z Broomhamu udělena baronetáž. *Debrett's illustrated baronetage, with the knightage, of the United Kingdom of Great Britain and Ireland*, London 1869, s. 14. Současným držitelem titulu je 13. baronet, sir James Fleetwood Ashburnham.

³⁶ COLLINS, s. 104.

³⁷ [ASHBURNHAM, John, (d. 1417), of Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1386-1421/member/ashburnham-john-1417>, [cit. 2021–02–11]. Hrad Scotney Ashburnhamové prodali před rokem 1443 Williamu Chicheley,

se kterou měl syny Williama a Thomase a dceru Anne. S rodinou Pelhamových uzavřel smlouvu na nájem lesa na 20 let za nájemné £10 ročně.³⁸ John zemřel roku 1491 a byl pohřben v kapli sv. Jakuba v Ashburnhamu.³⁹

William Ashburnham (d. 1531/2) se oženil s Anne, dcerou Henryho Hawley z Ore v Sussexu, se kterou měl syna Johna a dceru Jane či Anne. Jelikož jeho syn zemřel o několik měsíců dříve než on sám, domluvil William sňatek svého vnuka Johna s Isabel Sackvillovou, které bylo v době dohodnutí sňatku pouhých pět let. Tento sňatek stanovil ve své závěti jako podmínku pro svého vnuka, aby směl získat Ashburnhamské dědictví.⁴⁰ Pokud by se John nedožil dospělosti, mělo panství doživotně přejít na Williamovu dceru a po její smrti by majetek přešel na Thomase Ashburnhama z Geselingu.⁴¹ Williamův syn zemřel, jak již bylo řečeno, ještě za života svého otce. Zanechal po sobě vdovu Loru, dceru Thomase Berkleyho z Aramu v Hampshiru, a děti Johna, Anne,⁴² Jane a Alice.

John Ashburnham (1528–1562), vnuk Williama, navštěvoval školu v *Gray's Inn*⁴³ a mezi lety 1554–1555 byl členem parlamentu za Sussex. Roku 1555 byl odsouzen královským soudem spolu s dalšími sto členy parlamentu za to, že opustil parlament bez předchozího svolení, a následujícího roku zaplatil pokutu.⁴⁴ Roku 1557 byl šerifem v Surrey a Sussexu.⁴⁵

arcibiskupu Canturburskému. [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

³⁸ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

³⁹ Na místě dnešního kostela sv. Petra v Ashburnhamu se dříve nacházel kostel a kaple, jehož základy potvrdily vykopávky provedené před druhou světovou válkou. Nejstarší záznam z Ashburnhamské farnosti pochází z roku 1374, kdy byl vikář William exkomunikován biskupem z Chichesteru za morální a církevní přestupky. Souvislý seznam vikářů v Ashburnhamu začíná rokem 1399. Současný kostel sv. Petra má jednu kapli, a to kapli sv. Jakuba, ve které se nachází náhrobky Johna Ashburnhama (1603–1671) a Williama Ashburnhama (1604–1679). *Ashburnham Church, Sussex*, 6th Edition, Cirencester 1992, s. 1.

⁴⁰ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

⁴¹ Jedná se o Williamova bratra, syna Johna a Elizabeth Peckham. SWALES, R., J. W., *Local Politics and the Parliamentary Representation of Sussex 1529-1558*, doctoral dissertation, University of Bristol, 1964, s. 4.

⁴² Anne se provdala třikrát, poprvé za Johna Bolneye z Boney, podruhé za Thomase Culpepera, esq. z Wakehurstu a naposledy za Henryho Berkleyho. [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

⁴³ FOSTER, J. (ed.), *The register of admissions to Gray's inn, 1521-1889, together with the register of marriages in Gray's inn chapel, 1695-1754*, London 1889, s. 16.

⁴⁴ [*ASHBURNHAM, John II (by 1528-62/3), of Ashburnham, Suss.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1509-1558/member/ashburnham-john-ii-1528-6263>, [cit. 2021–02–24].

⁴⁵ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

Podle přání svého dědečka se opravdu oženil s Isabel Sackvillovou, a tudíž zdědil po dosažení dospělosti Ashburnhamské panství i s rozsáhlým rodinnými železárnami.⁴⁶ Měli tři syny a tři dcery. Ve své závěti odkázal John mladším synům £200 po dosažení plnoletosti a dcerám £100 splatných při svatbě nebo dosažení věku 30 let. Železářny odkázal nejstaršímu synu Johnovi a své manželce Isabel.⁴⁷

John Ashburnham (1545–1592) se roku 1569 oženil s Mary Fane z Badsellu v Kentu, se kterou měl sedm dětí.⁴⁸ Pokračoval v železárenském podnikání, které bylo spolu s půdou největšími zdroji rodinných příjmů.⁴⁹ Nesnažil se o politickou kariéru, spíše se věnoval zvelebování rodinného sídla. Proto také zaplatil alžbětinskému heraldikovi Francisu Thynnovi (c. 1544–1608), aby vytvořil rodokmen rodiny Ashburnhamů.⁵⁰ Právě tento rodokmen je zdrojem mnoha dnešních nejasností v původu Ashburnhamů, jelikož si Francis Thynne některé historické skutečnosti a data upravoval tak, aby mohl vytvořit zadavateli reprezentativní, a nikoli skutečný původ.⁵¹ John byl roku 1574 obviněn z rekusantství,⁵² a roku 1588 mu bylo Ashburnhamské panství za nezaplacené pokuty za rekusantství zabaveno a v roce 1591 bylo obhospodařováno Williamem Cordellem, kuchařem královny Alžběty I.⁵³

⁴⁶ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

⁴⁷ [ASHBURNHAM, John II (by 1528-62/3), of Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1509-1558/member/ashburnham-john-ii-1528-6263>, [cit. 2021–02–24].

⁴⁸ Z pěti synů se oženil pouze nejstarší syn John. Katherine se provdala za George Alsiska z Yorkshiru, Mary si vzala George Wentwortha z Yorkshiru. Obě dcery platily pokuty za rekusantství. [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27]. William, narozený roku 1582 měl za kmotry Williama Cecila, 1. barona Burghley, který zastával úřad Lord High Treasurer a Henryho Hastingsse, 3. hraběte z Huntingdonu. STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

⁴⁹ CROSSLEY, D., W., *The Management of a Sixteenth-Century Ironworks*, in: *The Economic History Review*, Vol. 19, No. 2, 1966, s. 273–288.

⁵⁰ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

⁵¹ V jeho podání zcela chybí Bartholomew, který byl roku 1322 popraven za zradu, nebo synovec popraveného Bartholomewa John, který rozházel rodinné jmění. Naopak si zcela vymyslel Bartholomewa Ashburnhama, který měl bránit hrad Dover roku 1066.

⁵² [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27]. Rekusanté bylo označení užívané v Anglii mezi lety c. 1570-1791 pro katolíky, kteří se odmítali účastnit anglikánských bohoslužeb. [Recusant], [online], dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/recusant>, [cit. 2021–02–25].

⁵³ [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

Nejstarší syn, opět John (1571–1620), získal ihned po smrti svého otce roku 1592 panství zpět, jelikož na rozdíl od svého otce akceptoval anglikánskou víru.⁵⁴ O dva roky později se oženil s Elizabeth Beaumont ze Stoughtonu v Leicestershiru,⁵⁵ která později hrála zásadní roli při společenském vzestupu Ashburnhamů. 15. března 1603 byl v Toweru pasován na rytíře.⁵⁶ Roku 1611 byl ovšem John donucen panství kvůli dluhům prodat za £8000 rodině Relfů.⁵⁷ Nakonec roku 1620 zemřel ve Fleetském vězení pro dlužníky. Z jeho deseti dětí se šest dožilo dospělosti. Dva synové se aktivně zapojili do občanské války a čtyři dcery se buď výhodně provdaly, nebo přímo působily na královském dvoře.⁵⁸

⁵⁴ [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

⁵⁵ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

⁵⁶ METCALFE, W. C., *A Book of Knights...between the years 1566 and 1698, together with an index of names*, London 1885, s. 152.

⁵⁷ CROSSLEY, s. 284.

⁵⁸ [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

2 Společenský vzestup Ashburnhamů za vlády Karla I.

Za vším hledej ženu. Tato okřídlená věta z románu *Pařížští mohykáni* platí pro Ashburnhamy dvojnásob. Sir John poté, co získal roku 1592 rodinné panství zpět, začal podnikat spolu se sirem Percivalem Willoughbym a sirem Thomasem Beaumontem v těžbě uhlí.⁵⁹ Když si 27. listopadu 1594⁶⁰ bral sir John Ashburnham (1571–1620) Elizabeth Beaumontovou, pravděpodobně netušil, jaké dopady to na jeho rodinu v budoucnu bude mít. Sir Thomas získal své panství Stoughton sňatkem, jelikož byl druhorozený syn.⁶¹ Přesto pocházel ze starobylého rodu Beaumontů, kde bychom mohli nalézt kupříkladu krále jeruzalémského nebo Eleanoru z Lancasteru.⁶² Z této rodiny pocházela nejen Elizabeth Beaumontová, manželka sira Johna Ashburnhama, ale také Mary Beaumontová, matka George Villierse, budoucího prvního vévody z Buckinghamu (celý rodokmen rodu Beaumont a de Brienne viz příloha).

Sir John vyrostl na Ashburnhamském panství, které však bylo, jak bylo výše zmíněno, jeho otci roku 1588 zabaveno kvůli neplacení pokut za rekusantství. Rodině však pravděpodobně i v průběhu čtyř let mimo panství zůstaly v držení rodinné železárny, které byly v provozu minimálně již od roku 1549.⁶³ Dále víme pouze to, že ihned po smrti svého otce roku 1592 získal budoucí sir John panství od královnina kuchaře zpět tím, že se podvolil

⁵⁹ [BEAUMONT, *Sir Thomas I (c. 1555–1614), of Stoughton Grange, Leics.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/beaumont-sir-thomas-i-1555-1614>, [cit. 2021–03–30].

⁶⁰ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

⁶¹ [BEAUMONT, *Sir Thomas I (c. 1555–1614), of Stoughton Grange, Leics.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/beaumont-sir-thomas-i-1555-1614>, [cit. 2021–03–30].

⁶² Nejstarší doložený předek tohoto rodu byl Engilbert, kterému byl roku 954 udělen titul hraběte z Brienne. Budeme-li sledovat Engilbertův rodokmen dále, bude nás ona věta „za vším hledej ženu“ provázet neustále. O sedm generací dále se dostaneme k Erardovi II., hraběti z Brienne, který bojoval spolu se svým synem ve třetí křížové výpravě a zahynul roku 1191 při obléhání Akkonu. Jeho syn Jan I. z Brienne výpravu přežil a roku 1210 se poprvé oženil na žádost jeruzalémských baronů s Marií, královnou jeruzalémskou, čímž se jure uxoris stal králem jeruzalémským. Roku 1229 byl poté zvolen císařem konstantinopolským. Jeho syn, známý jako Louis d’Acre, se oženil s Agnes, vikomtesou z Beaumont, čímž se stal jure uxoris vikomtem z Beaumont. Jejich syn Jindřich z Beaumont, kterému byl udělen titul hraběte z Buchanu (jeho potomci v budoucnu před tímto titulem upřednostnili titul lorda z Beaumontu), bojoval ve skotských válkách za Edwarda I. a jeho syn John z Beaumont se oženil s Eleanorou Plantagenetovou (též známou pod přídomkem z Lancasteru). Vlastní výzkum, viz příloha.

⁶³ CROSSLEY, s. 284.

anglikánské víře⁶⁴ a 14. března 1603 byl pasován v Toweru rytířem.⁶⁵ Následujících několik let prosperovalo jak rozsáhlé panství, tak železářny. Nicméně nerozvážné zaručování se za ostatní spolu s tím, že byl „příliš štědrý ke svým přátelům“,⁶⁶ vedlo k postupnému zadlužování, které vyústilo roku 1611 nuceným prodejem Ashburnhamského panství za sumu £8000 rodině Relfů, Sussexské rodině, rovněž podnikající v těžbě a zpracování železa.⁶⁷ Ani taková částka však nestačila na vyrovnání všech dluhů a sir John se ocitl ve vězení pro dlužníky, kde o devět let později zemřel. Jeho manželka Elizabeth zůstala spolu se šesti dětmi bez finančního zajištění⁶⁸ až do roku 1614, kdy její otec Sir Thomas Beaumont odkázal siru Johnovi ve své závěti výnosy ze společných dolů.⁶⁹ Společenská a finanční situace rodiny tedy nebyla po uvěznění sira Johna příznivá. Susan Feildingová, hraběnka z Denbigh, která byla první dvorní dámou královny Jindřišky Marie a také sestrou vévody z Buckinghamu, přiznala ve svém dopisu adresovaném Jane, lady Cornwallis Bacon, že rodina Ashburnhamů „není z nejšťastnějších“, co se finančního a společenského postavení týče.⁷⁰ Přesto byl nejstarší syn sira Johna a Elizabeth, John, přijat roku 1617 do školy v *Gray's inn*⁷¹ a o rok později, 3. července 1619, nastoupil v šestnácti letech na kolej Peterhouse v Cambridgi.⁷² Se smrtí jeho otce v roce 1620 zmizelo i společenské stigma dluhů.⁷³ John jakožto nejstarší syn převzal roli hlavy rodiny a již po dvou letech byl schopný natolik obnovit rodinné jmění, že „byli v pozici těch, co mohli pomáhat ostatním, než aby sami potřebovali podporu.“⁷⁴

⁶⁴ [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018-07-27].

⁶⁵ METCALFE, s. 152.

⁶⁶ *Náhrobek Johna Ashburnhama*, kostel sv. Petra v Ashburnhamu, 1671.

⁶⁷ CROSSLEY, s. 284.

⁶⁸ [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018-07-27]. Též *Náhrobek Johna Ashburnhama*, kostel sv. Petra v Ashburnhamu, 1671.

⁶⁹ Tento odkaz obsahoval podmínku, podle které měl Sir John z těchto výnosů platit roční rentu £40 bratrovi svého tchána. [*BEAUMONT, Sir Thomas I (c. 1555–1614), of Stoughton Grange, Leics.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/beaumont-sir-thomas-i-1555-1614>, [cit. 2021-03-30].

⁷⁰ MOODY, J. (Ed.), *The private correspondence of Jane Lady Cornwallis Bacon, 1613–1644*, London 2003, s. 54. Susan Feildingová, hraběnka z Denbigh, zde použila slovo „unfortunate“, které je slovní hříčkou a může odkazovat jak na nepříliš dobré společenské postavení Ashburnhamů v době, kdy byl sir John uvězněn ve vězení pro dlužníky, tak na nedostatečné majetkové postavení rodiny po jeho smrti.

⁷¹ FOSTER, s. 150.

⁷² [*ASHBURNHAM, John I (c.1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss*], [online], dostupné z: https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71#footnoteref6_2xdzns, [cit. 2021-03-29].

⁷³ HORSFIELD, s. 559.

⁷⁴ *Náhrobek Johna Ashburnhama*, kostel sv. Petra v Ashburnhamu, 1671.

Právě v této době se ke slovu dostala ambiciózní Elizabeth Ashburnhamová. Díky jejímu zmíněnému příbuzenství s lady Villiersovou, matkou králova oblíbence vévody z Buckinghamu, začal John Ashburnham svou kariéru u dvora již ve velmi mladém věku. Nejprve mu jeho matka zajistila místo v domácnosti vévody z Buckinghamu na pozici jeho komořího.⁷⁵ Do Buckinghamových služeb nastoupil John v září 1624 a již v listopadu následujícího roku doprovázel králova oblíbence do Haagu, který zde měl za Anglii ratifikovat Haagskou smlouvu.⁷⁶ V březnu 1627 byl John do Haagu znovu poslán, tentokrát bez Buckinghamu. Jeho úkolem bylo ujistit Fridricha Falckého a jeho manželku Alžbětu Stuartovnu, kteří zde pobývali v exilu, o anglické podpoře.⁷⁷ Další Johnova výprava na kontinent ve službách Buckinghamu se uskutečnila již o tři měsíce později, v rámci zapojení Anglie do třicetileté války v podobě anglo-francouzské války 1627–1629.⁷⁸ Buckingham se od června marně pokoušel obsadit město *Saint-Martin-de-Ré* na ostrově Ré. V září vyslal Ashburnhama do Paříže ve snaze vyjednat dohodu. Richelieu se správně domníval, že vyslání Ashburnhama znamená, že Buckingham je prakticky poražen, a Ludvík XIII. proto Johna nepřijal. Johnovi se ale podařilo zjistit, že se Francie chystá napadnout Buckinghamův předvoj za pomoci Španělů. Poté, co přinesl tuto zprávu Buckinghamovi, byl urychleně vyslán zpět do Anglie s žádostí o posily a čerstvé zásoby.⁷⁹ V korespondenci s Buckinghamem po obdržení

⁷⁵ [ASHBURNHAM, John (1602–1671), of Whitehall; later of Westover, Hants and Ashburnham Place, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/ashburnham-john-1602-1671> [cit. 2021–04–19]. Anglicky „groom of the bedchamber“. V sedmáctém století bylo běžné, aby mladí synové z urozených či dobře situovaných rodin strávili nějakou dobu v roli nejvyšších sloužících v rodinách významných šlechticů, kde měli na starost vyšší služebnictvo, aby získali přehled o fungování domácností, které budou později přebírat. MALÁ, Karolína, *Domácí služebnictvo v Anglii a Walesu v letech 1880–1914: Příspěvek k britským dějinám pozdněviktoriánské a edwardiánské éry*, Bakalářská práce, ÚSD FF UK, Praha 2017, s. 13.

⁷⁶ [ASHBURNHAM, John (1602–1671), of Whitehall; later of Westover, Hants and Ashburnham Place, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/ashburnham-john-1602-1671> [cit. 2021–04–19]. O Haagské dohodě více například STELLNER, František, *Dohoda haagská (1625)*, in: Schelle, Karel; Tauchen, Jaromír, *Encyklopedie českých právních dějin*, II. svazek D–J, Plzeň 2016.

⁷⁷ [ASHBURNHAM, John (1602–1671), of Whitehall; later of Westover, Hants and Ashburnham Place, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/ashburnham-john-1602-1671> [cit. 2021–04–19].

⁷⁸ V této válce Angličané podporovali francouzské hugenoty, soustředěné převážně v obléhaném La Rochelle. Buckingham byl jakožto hlava zahraniční politiky kritizován parlamentní opozicí např. za zapůjčení lodí Francii, která je později použila při obléhání anglických spojenců v La Rochelle. YOUNG, M. B., *Charles I. and the Erosion of Trust, 1625–1628*, in: *Albion: A Quarterly Journal Concerned with British Studies*, Vol. 22., No. 2, 1990, s. 223.

⁷⁹ [ASHBURNHAM, John (1602–1671), of Whitehall; later of Westover, Hants and Ashburnham Place, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/ashburnham-john-1602-1671> [cit. 2021–04–19].

této zprávy se král o Johnovi zmiňuje jako o „Jackovi“. Tato přezdívka mu u dvora již zůstala.⁸⁰ V této době se také projevíly Jackovy melancholické sklony. Zatímco se v Plymouthu připravovala flotila na podporu Buckinghamu, napsal ve dvou dopisech během dvou dní: „Čím víc o tom přemýšlím, tím méně se mi to líbí, nevidím v tom nic dobrého [...] svět ještě neviděl vyplout tak shnilou a mizernou flotilu, až ji naši nepřátelé uvidí, bude jim náš národ jen pro smích.“⁸¹

Roku 1628 byl Buckingham již veřejně neoblíbenou postavou a potřeboval dosadit do parlamentu své podporovatele. Jedním z nich byl i Jack, kterému zajistil místo za Hastings v Karlově třetím parlamentu. Z jeho působení víme pouze o jedné ohnivé řeči, pronesené na obranu Buckinghamu poté, co sir Edward Coke řekl, že Buckingham „je důvod všech našich trápení.“⁸² V srpnu téhož roku se po odročení parlamentu se svým dobrodincem znovu chystal na kontinent do La Rochelle. Při této příležitosti sepsal svou první závěť, ze které vyplývá, že jeho majetek byl zhruba stejně velký, jako částka, kterou dlužil různým lidem včetně svého krejčího.⁸³ Poté, co byl vévoda z Buckinghamu 23. srpna 1628 zavražděn, se králova přízeň vůči Jackovi nijak neumenšila, naopak byl již v listopadu téhož roku povolán na královský dvůr, kde byl „uveden do úřadu králova komořího“.⁸⁴

Svou kariéru u dvora podporovali Jack a jeho sourozenci žádoucími sňatky za pomoci jejich matky Elizabeth Ashburnhamové. Jako první se vdala samotná Elizabeth. 14. prosince 1626, šest let po smrti svého prvního manžela, se podruhé provdala za Thomase Richardsona⁸⁵ (1569–1635), který zastával úřad nejvyššího soudce občanského soudu.⁸⁶

⁸⁰ STEPHEN, L. (Ed.), *Dictionary of National Biography*, London 1885, s. 162–163. Též STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

⁸¹ [ASHBURNHAM, John (1602–1671), of Whitehall; later of Westover, Hants and Ashburnham Place, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/ashburnham-john-1602-1671> [cit. 2021–04–19]. Tato pomocná flotila přišla příliš pozdě pro Buckinghamovu zdecimovanou armádu, která mezitím ostrov Ré opustila.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ STEPHEN, s. 162–163. Anglicky „sworn into the place of groom of the bedchamber“.

⁸⁵ Zdá se, že druhý manžel Elizabeth vycházel s jejími dětmi z prvního manželství velmi dobře. Samuel Pepys ve svém deníku zaznamenal příhodu, kterou vyprávěl William Ashburnham 8. září 1667 u společné večeře o tom, jak společně se svým nevlastním otcem měli vynést rozsudek nad mužem, který spáchal jakýsi malý zločin. Protože ho nechtěli odsoudit k smrti, uvažovali o jeho deportaci. Provinilec ovšem ještě dříve, než byl vynesena rozsudek, hodil po soudci, Thomasi Richardsonovi, kámen. Za tento skutek mu byla useknuta ruka a ihned poté byl oběšen. [Sunday 8 September 1667], [online], dostupné z: <https://www.pepysdiary.com/diary/1667/09/08/>, [cit. 2021–04–30].

⁸⁶ CAMPBELL, J., *The lives of the chief justices in England. From the Norman conquest till the death of Lord Mansfield*, London 1849, s. 393. Anglicky „Lord Chief Justice of the Court of Common Pleas“. Tento soud se zabýval občanskými soudními řízeními. Pro strukturu systému soudnictví raně

Roku 1628 byl Elizabeth Richardsonové udělen Karlem I. *suo jure* titul baronky z Cramondu.⁸⁷ Zajímavé na tom je, že nový baronát měl přejít nikoli na pokrevní děti Elizabeth, tedy Jacka jakožto nejstaršího syna, ale na nejstaršího syna z prvního manželství jejího druhého manžela.⁸⁸ Fakt, že do šlechtického stavu byla povýšena Elizabeth a nikoli její manžel (který byl *jure uxoris* titulován baronem z Cramondu), a také neobvyklý dědický postup, sloužil všeobecně k „velkému pobavení celého Westminsteru“.⁸⁹ O rok později byla Elizabeth k titulu udělena roční apanáž £300.⁹⁰

Další výhodný sňatek se odehrál již o rok později, kdy se oženil William Ashburnham, mladší ze dvou Elizabethiných synů. Vzal si Jane, dceru Johna Butlera, prvního lorda Butlera, která byla vdovou po Jamesi Ley, prvním hraběti z Marlborough. Tento sňatek přinesl Williamovi nejen dobré společenské postavení, ale také bohaté panství Tidworth, nacházející se tři míle od Ludgershallu.⁹¹ Právě za Ludgershall byl později William dvakrát zvolen do parlamentu.⁹² Přestože šlo o láskyplné manželství, zůstalo bezdětné, a zbytky věna Jane spolu s panstvími Tidworth a Mountfield zdědil po Williamovi Jackův vnuk.⁹³ Starší Jack se poprvé oženil 24. září 1629 díky svým stykům u dvora s bohatou šestnáctiletou dědičkou Frances Hollandovou, dcerou a dědičkou Williama Hollanda z Westburtonu (a zároveň nevlastní dcerou vikomta Lumleyho, který měl na starosti Jackovi peníze),⁹⁴ která mu byla oddanou podporou po celou dobu manželství.⁹⁵ Jak se dozvídáme z Jackova náhrobku, Frances „učinila první krok ke znovuzískání části rodinného dědictví promrhaného zmíněným sirem

stuartovského období například SMITH, D. L., *The Stuart Parliaments 1603–1689*, London 1998, s. 32–48.

⁸⁷ STEER, F. W., *The Ashburnham archives, a catalogue*, [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021–02–04].

⁸⁸ COLLINS, s. 107.

⁸⁹ CAMPBELL, s. 393.

⁹⁰ *[Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham]*, [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

⁹¹ *[Ashburnham, William (c.1604–79), of Ashburnham House, Little Dean's Yard, Westminster.]*, [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-william-1604-79>, [cit. 2021–03–29].

⁹² STEPHEN, s. 164.

⁹³ *[Ashburnham, William (c.1604–79), of Ashburnham House, Little Dean's Yard, Westminster.]*, [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-william-1604-79>, [cit. 2021–03–29].

⁹⁴ *[ASHBURNHAM, John (1602–1671), of Whitehall; later of Westover, Hants and Ashburnham Place, Suss.]*, [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/ashburnham-john-1602-1671> [cit. 2021–04–19].

⁹⁵ *[ASHBURNHAM, John I (c.1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.]*, [online], dostupné z: https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71#footnoteref6_2xdzns, [cit. 2021–03–29].

Johnem tím, že prodala celé své panství a investovala získané peníze do tohoto místa [Ashburnhamu - K. M.].⁹⁶

Dcery provdala Elizabeth Richardsonová jak nejvýhodněji to šlo. Jediná Frances si vzala společensky nevýznamného Fredericka Turvilla, o kterém prameny dále mlčí. Druhorozená Elizabeth byla dvorní dámou královny Jindřišky Marie.⁹⁷ Elizabeth se roku 1631 vdala za sira Fredericka Cornwallise, kterému byla roku 1627 udělena baronetáž⁹⁸ a 16. října 1630 byl pasován rytířem.⁹⁹ Přestože byl pro Ashburnhamy tento sňatek výhodný, a pravděpodobně byl i láskyplný, matka sira Fredericka z něco měla pramalou radost, jak vyplývá z již citovaného dopisu Susan Feildingové, hraběnky z Denbigh, která byla v té době první dvorní dámou královny a byla spřízněna s Elizabeth. Ta se po svatbě Elizabeth a Fredericka v dopisu jeho matce za Elizabeth přimlouvala, a žádala ji, aby svému synu „odpustila jeho neposlušnost“.¹⁰⁰ Třetí dcera Anne byla provdána za sira Edwarda Deringa. Dering nezastíral, že se s Anne oženil kvůli jejímu příbuzenství s vévodou z Buckinghamu (svatba se konala v Buckinghamových komnatách ve Whitehallu). Od sňatku si sliboval společenský vzestup, a proto nepožadoval věno.¹⁰¹ Později se se svou tchyní ovšem rozkmotřil, když nebyl spokojen s její pomocí při jeho společenském vzestupu a rozhodl se vzít věci do vlastních rukou. Baronetem byl jmenován poté, co čtyřikrát během jednoho měsíce soukromě navštívil Buckinghamu a koupil mu párek dog.¹⁰² Nicméně po zavraždění Buckinghamu a smrti jeho manželky Anny v témže roce již jeho společenský postup dále nepokračoval.¹⁰³ Catherine se jako jediná ze sester provdala dvakrát, poprvé za sira Johna Sherlocka, který za občanské

⁹⁶ *Náhrobek Johna Ashburnhama*, kostel sv. Petra v Ashburnhamu, 1671.

⁹⁷ [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018-07-27].

⁹⁸ [CORNWALLIS, Sir Frederick, 1st Bt. (1611-62), of Culford, Suff.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/cornwallis-sir-frederick-1611-62>, [cit. 2021-04-15].

⁹⁹ METCALFE, s. 191.

¹⁰⁰ MOODY, s. 54.

¹⁰¹ Elizabeth Richardsonová mu dle jeho slov měla slíbit £1000 „jen co bude finanční situace rodiny příznivější“. Dering po smrti Anne ve finanční tísní toto věno požadoval, ale jelikož neexistoval žádný psaný dokument ani svědek, který by tento slib mohl potvrdit, nikdy nic nezískal. [DERING, Sir Edward, 1st Bt. (1598-1644), of Surrenden Dering, Pluckley, Kent], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/dering-sir-edward-1598-1644>, [cit. 2021-05-05].

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ STEPHEN, s. 395-396.

války sloužil jako podplukovník v pluku lorda Lamberta, a podruhé po restauraci za Aldermana Johna Prestona.¹⁰⁴

Přestože se jak společenské, tak finanční postavení Ashburnhamů vlivem výhodných sňatků a dobrého postavení u dvora tří ze šesti sourozenců v průběhu dvacátých a na počátku třicátých let zlepšilo, stále jim chybělo rodinné sídlo, jehož jméno nosili. Panství bylo stále v majetku železárenské rodiny Relfů. Jack, jakožto hlava rodiny, požádal Hvězdnou komoru (*Star chamber*) o navrácení rodinného panství již roku 1633.¹⁰⁵ Mohl si dovolit uvažovat o zpětném odkoupení panství především díky penězům získaným prodejem panství své první manželky a také díky tomu, že mu byla roku 1638 připsána jako příjemci pokuta bratrů Longových jako výraz „spokojenosti za jeho neutuchající práci pro Jeho Veličenstvo“.¹⁰⁶ Jackova žádost byla komorou schválena až po šesti letech a panství, které bylo „pro své současné majitele více přítěží než užitkem“,¹⁰⁷ se rodině v prosinci roku 1639 již podruhé navrátilo jenom proto, aby bylo během nadcházející občanské války opět zabaveno a zruinováno.

¹⁰⁴ [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018-07-27].

¹⁰⁵ STEPHEN, s. 162–163.

¹⁰⁶ Anglicky „in satisfaction of so much due from his majesty to him“. Tamtéž.

¹⁰⁷ Tamtéž.

3 Příčiny a počátky občanské války

Důvody vedoucí k vypuknutí anglické občanské války se pokoušeli pojmenovat již její účastníci, a stejně jako mezi historiky, ani mezi nimi nepanovala shoda. Sami aktéři bojů mnohdy nevěděli proti komu a z jakého důvodu bojují. Tuto nejasnou situaci ilustruje hojně citovaný dopis sira Williama Wallera, který napsal 16. července 1643 svému příteli siru Ralphu Hoptonovi, když se na počátku války ocitli každý na opačné straně: “Ten mocný Bůh, který zná mé srdce, ví, s jakým smutkem jdu do této služby a s jak dokonalou nenávistí se mi protiví tato válka bez nepřitele, ale nahlížím na ni jako na opus Dei, což stačí na umlčení všech mých vášní. Bůh pokoje nám ve svůj příhodný čas sesílá požehnaný pokoj a zároveň nás zmocňuje k jeho přijetí. My oba stojíme na jevišti a musíme sehrát role, které jsou nám v této tragédii určeny; sehrajme je se ctí a bez osobních nepřátelství.”¹⁰⁸ Objevit opravdové příčiny anglické občanské války je stejně obtížné, jako nalézt důvody vedoucí k vypuknutí třicetileté, nebo první světové války. Ve všech třech případech se jednalo o koktejl událostí, který při přílišném zahřátí vzkypěl.

Conrad Russell ve své knize *The Causes of the English Civil War* poukazuje na základní problém při hledání důvodů vedoucích k občanské válce. Pokud události na Britských ostrovech, přibližně ohraničené lety 1640–1660, bereme za jeden velký ucelený konflikt, ztrácíme přehled nad tím, zda dané faktory k dění opravdu přispěly, anebo se pouze časově shodují a na dění žádný zásadní význam ve výsledku neměly (například fakt, že Anglie dosáhla vrcholu demografické křivky kolem roku 1640). Russell proto nepostupuje formou analýzy, nýbrž syntézy. Identifikuje fakta (například jaké postoje zastávali členové parlamentu v různých otázkách, jaké byli konfese, odkud pocházeli apod.) a v nich poté hledá společný prvek.¹⁰⁹

Anglická občanská válka byla výsledkem čtyř dlouhodobých faktorů vedoucích k nestabilitě. Je to problém vícera království, konfesní rozmanitosti v těchto královstvích, malá autority krále a financí.¹¹⁰ Válka nebyla, jak již bylo řečeno, ucelený konflikt. Ve zkratce by se dalo říct, že v první fázi občanské války se jednalo o souboj mezi Karlem I. a jeho vládou, přičemž pro obě strany bylo vyústění do občanské války politickým selháním.¹¹¹ V druhé fázi občanské války se po porážení krále konflikt přetvořil do souboje o nadvládu mezi Anglií

¹⁰⁸ WALLER, W., Sir, *Vindication of the character and conduct of Sir William Waller, knight ... explanatory of his conduct in taking up arms against King Charles the First*, London 1793, s. xiii–xiv. Též FLETCHER, A., *The Outbreak of the English Civil War*, London 1985, s. V.

¹⁰⁹ RUSSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, Oxford 1990, s. 1–10.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 213.

¹¹¹ Tamtéž, s. 6, 10.

a dalšími královstvími Britských ostrovů, a jelikož Anglie do tohoto zápasu vstoupila pod neoblíbeným režimem, souboj ve výsledku rozdělil i samotnou Anglii.¹¹²

Karel I. vládl třem královstvím a během necelých čtyř let čelil ozbrojenému konfliktu ve všech. Proto je také anglická občanská válka v poslední době někdy označována jako „válka tří království“.¹¹³ Prvním královstvím, které proti svému králi pozvedlo zbraně, bylo Skotsko roku 1639. Následovalo Irské povstání roku 1641 a jako poslední se roku 1642 přidala Anglie. Z tohoto důvodu nelze hledat příčiny „anglické“ občanské války pouze v Anglii, ale ve všech Karlových královstvích. Anglie byla poslední, která proti svému panovníkovi povstala, a Karel I. v ní měl po celou dobu bojů největší podporu.¹¹⁴ Problém vícera království započal již s nástupem skotského krále Jakuba VI. na anglický trůn roku 1603. Anglie měla tendence považovat Jakuba za anglického krále Jakuba I. a všechna jeho ostatní království ignorovat. Conrad Russell definoval problém personální unie takto: „Anglie měla již od počátku tendence ostatní Jakubova (a později Karlova) království ignorovat a považovat krále pouze za krále anglického. Z tohoto důvodu Angličané často nepochopili královská rozhodnutí a nutili své krále k rozhodnutím, která v širším „britském“ pohledu udělat nemohli. Když se roku 1637 Karel I. pokusil vládnout britským ostrovům jako anglický král, zjistil, že je to něco, co není možné. Největší chybou Anglie bylo, že si neuvědomila, že roku 1603 došlo ke spojení dvou suverénních, a tudíž právně rovných států. Nebylo možné přetvořit Skotsko do „Severní Británie“.“¹¹⁵

Druhý důvod vedoucí k občanské válce úzce souvisí s prvním. Každé Stuartovské království vyznávalo jinou konfesi. V Irsku se jednalo o katolictví, ve Skotsku o presbyteriánství a v Anglii o anglikánství. Kamenem úrazu byl názor, že konfese může být příkazována a vynucována. V tomto ohledu byla anglická občanská válka válkou konfesní, protože proti sobě bojovaly odlišné konfese.¹¹⁶ Anglie však byla oproti ostatním Karlovým královstvím v ještě komplikovanější situaci. V otázkách víry Anglie následovala kalvinistickou konfesi, formálně si ale zachovala strukturu katolickou. Rozdíl zde byl i ve způsobu přijetí konfese. V Anglii bylo také protestantské náboženství příkazáno panovníkem, což je typické spíše pro luteránství než kalvinismus, zatímco ve Francii, Nizozemí a Skotsku se různé varianty

¹¹² RUSSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, s. 218.

¹¹³ GENTLES, s. 3.

¹¹⁴ RUSSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, s. 11.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 213–214.

¹¹⁶ FLETCHER, s. 417–418.

kalvinismu ujaly „odspodu“. A právě toto uspořádání kritizovali puritáni, jejichž hlas se za vlády Karla I. dostal více do popředí.¹¹⁷ Přestože puritánství bylo vždy minoritním přesvědčením, jejich odpor k čemukoli „papežskému“ měl v anglické společnosti silnou odezvu z důvodu národního podtextu. Puritáni spatřovali v anglikánských ceremoniích spolu s doktrínou svobodné vůle plíživou hrozbu katolictví. Většina anglických katolíků byla loajálními poddanými, „doufajícími za svou loajalitu v toleranci koruny“.¹¹⁸ Karel I. patřil ke konzervativnější části anglikánské církve (byť ho mnozí pro jeho sňatek s katolickou princeznou obviňovali z tajného katolictví) a jeho antipatie k radikálnějšímu kalvinismu mu často „zabraňovaly porozumět tomu, s čím se potýkal, a proto některé své politické kalkuly zakládal na falešných předpokladech.“¹¹⁹ Karlova selhání jakožto panovníka jsou jistě důležitá při hledání důvodů vedoucích k vypuknutí války, nicméně, jak v závěru již zmiňované knihy podotkl Conrad Russell, pokud by byly jediným důvodem, pak bychom nevysvětlovali občanskou válku, ale sesazení z trůnu. S tím souvisí další důvod vedoucí k dlouhodobé nestabilitě na britských ostrovech.

Malá autorita Karla I. byla do očí bijícím problémem. Pravděpodobně žádný anglický král neměl stoprocentní důvěru parlamentu, ale u Karla I. se spojila malá autorita s jeho neschopností prohrávat. Když Alžbětě I. roku 1601 parlament odmítl schválit monopoly, její odpověď parlamentu byla několikrát vydána tiskem a vešla do dějin pod označením „Zlatý proslov“.¹²⁰ Naproti tomu i Karlovi nejbližší služebníci, jak uvádí lord Brooke, „měli odvahu jím téměř pohrdat tváří v tvář.“¹²¹ Postupná ztráta důvěry parlamentu v Karla I. začala záhy po jeho nástupu na trůn v roce 1625. Pauline Gregg ve své knize *King Charles I.* shrnula Karlův charakter takto: „Když se dostal do úzkých, mohl se stát zatvrzelým, a ačkoli byl schopný od obvinění upustit, bylo proto v přesvědčení jeho oponentů, že mu nelze věřit a že si jakoukoli dohodu bude interpretovat vlastním způsobem, jisté opodstatnění.“¹²² Této charakteristice odpovídá prohlášení parlamentu z 19. května 1642, ve kterém se uvádí: „Doufáme, že se Jeho Výsost nebude snažit o vlastní pochopení způsobu vládnutí své vlády, ale strpí, aby mu k tomu bylo pomoheno moudrou a obezřetnou radou [...], a bude mít na paměti, že jeho

¹¹⁷ WORDEN, s. 8–9.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 20–21.

¹¹⁹ RUSSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, s. 212.

¹²⁰ [The Golden Speech], [online], Britannica, dostupné z:

<https://www.nationalarchives.gov.uk/education/resources/elizabeth-monarchy/the-golden-speech/>, [cit. 2021–03–21].

¹²¹ RUSSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, s. 23.

¹²² GREGG, Pauline, *King Charles I*, London 1981, s. 447.

rozhodnutí se dotýkají více království, a proto by neměla být utvářena jím samým.“¹²³ Karel podobná varování nerozvážně ignoroval a svým chováním podněcoval, kupříkladu tím, když roku 1628 přikázal tiskařům jen den po odročení parlamentu zničit výtisky Petice práv připravené k distribuci a vytisknout novou verzi obsahující jeho první, neuspokojivou odpověď parlamentu spolu s jeho dalšími proslovy.¹²⁴ Charles Carlton vyjádřil názor, že král "měl pramalý záměr dodržet sliby dané v Petici“.¹²⁵ A přesto bylo pro Karla typické parlamentní nedůvěru problematizovat. Často se odvolával na své královské slovo, což mělo za následek, že „roku 1628 již bylo královo slovo „tak zkorumpované jako jeho státní pokladna“.¹²⁶ Nedůvěra parlamentu v krále měla v počátcích jeho vlády tři hlavní důvody: zapojení do třicetileté války a s tím spojené finance, konfesi a vévodu z Buckinghamu. Parlament se odmítal podílet na přípravách na válku, aniž by věděl, „kdo je nepřitelem“.¹²⁷ Karel I. byl také podezříván z tajného katolictví, primárně pro svůj sňatek s Jindřiškou Marií, ale také pro některá svá rozhodnutí.¹²⁸ Třetím důvodem nedůvěry parlamentu v krále byla jeho neochvějná důvěra k vévodovi z Buckinghamu, který ovládal zahraniční politiku a měl vliv i na udílení královských patronáží.¹²⁹ Sir Dudley Digges shrnul roku 1628 základní dilema, které vyjadřuje králův celoživotní boj o moc se svými parlamenty: „Máme před sebou nyní otázku, zda král může být nad zákonem, nebo zákon nad králem“.¹³⁰

Peníze byly konstantním problémem již od nástupu Stuartovské dynastie, a tento problém se ještě umocnil vypuknutím třicetileté války. Do té se Karel, na rozdíl od svého otce, nakrátko zapojil, ve snaze pomoci své sestře Alžbětě, manželce českého krále Fridricha Falckého. Jak již bylo řečeno, parlament se schválením peněz na válečné výdaje váhal, navíc také během diskuze o finančních záležitostech poslanci naznačili, že „králi není radno věřit v otázkách blahobytu království“.¹³¹ V duchu otázky, co vše si král může dovolit, se nesla většina přestřelek mezi parlamentem a Karlem týkajících se peněz. Neochota parlamentu poskytnou

¹²³ RUSSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, s. 23–24.

¹²⁴ YOUNG, s. 232.

¹²⁵ CARLTON, C., *The personal monarch*, London 1995, s. 102.

¹²⁶ YOUNG, s. 233.

¹²⁷ Tamtéž, s. 225.

¹²⁸ Karel I. se například osobně vložil do případu uvězněného arminiánského kazatele Richarda Montagua. V tomto případě byla králova obhajoba o to nešťastnější, že argumentoval odůvodněním, že Montagu je „královským služebníkem“ a z toho důvodu parlament na jeho uvěznění neměl právo. Tato volba slov podryla parlamentní jurisdikci. Dále také Karel zastavil pronásledování rekusantů v Anglii. YOUNG, s. 221–2.

¹²⁹ George Villiers, vévoda z Buckinghamu, byl kritizován kupříkladu za zapůjčení anglických lodí Francii, které byly později použity k potlačení protestantů v La Rochelle. YOUNG, s. 223.

¹³⁰ YOUNG, s. 229.

¹³¹ Tamtéž, s. 225.

králi peníze vyústila v zavedení tzv. nucené půjčky (*forced loan*) a lodní daň (*ship money*).¹³² Podle Tima Harrise se Karel pokoušel změnit zavedený systém financování tím, že rozvracel obvyklé metody financování pomocí parlamentních subsidií a své metody si poté nechával schvalovat svými poradci a soudci jako legitimní.¹³³ To bylo také důvodem, proč parlament roku 1628 vydal Petici práv a odsoudil nucené půjčky. Později roku 1641 prohlásil Dlouhý parlament lodní daň za nezákonnou. V principu šlo tedy o boj mezi Karlem I. a parlamentem o dodržování ústavy.¹³⁴

Ani jeden ze čtyř zmiňovaných důvodů, problém vícera království, konfesní rozmanitosti, malé autority krále a financí, by samostatně nebyl schopen vyvolat občanskou válku. Konfesní a finanční problémy byly navíc viditelné již od poloviny šestnáctého století a k válce nevedly.¹³⁵ Také otázka Karlovy důvěryhodnosti byla trvalá.¹³⁶ Svou roli při vypuknutí anglické občanské války sehrála shoda těchto čtyř dlouhodobých faktorů v kombinaci s dalšími událostmi (kupříkladu čas vypuknutí Irského povstání, které zabránilo rozpuštění parlamentu roku 1641).¹³⁷ Zapálením rozbušky byl ovšem zcela jistě Karlův pokus o prosazení anglikánské Knihy modliteb v presbyteriánském Skotsku roku 1637,¹³⁸ vedoucí k vypuknutí biskupských válek, které byly prvním ozbrojeným střetem dvou desetiletí trvajícího konfliktu.

¹³² Tzv. lodní daň (*ship money*) byla speciální daň, kterou mohl panovník v době války uvalit na pobřežní města bez schválení parlamentu. Karel však tuto daň vybíral v době míru, a kromě pobřežních měst také ve vnitrozemí. [*Ship money*], [online], Britannica, dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/ship-money>, [cit. 2021-03-25].

¹³³ Jednalo se především o udílení monopolů na zboží dovážené do Anglie v průběhu třicátých let, kdy král vládl bez parlamentu. Mezi výnosnější monopoly patřila např. sladká vína, ale došlo kupříkladu i k zákazu dovozu oblíbených hrozin. MENDLE, M., *The Great Council of Parliament and the First Ordinances: The Constitutional Theory of the Civil War*, in: *Journal of British Studies*, Vol. 31, No. 2, 1992, s. 162.

¹³⁴ HARRIS, T., *Revisiting the Causes of the English Civil War*, in: *Huntington Library Quarterly*, Vol. 48, No. 4, 2015, s. 622.

¹³⁵ RUSSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, s. 216.

¹³⁶ YOUNG, s. 219.

¹³⁷ FLETCHER, s. 408.

¹³⁸ RUSSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, s. 217.

4 Občanská válka

4.1 Oxford

Osobní vláda Karla I. zvýraznila dlouhodobé problémy, se kterými se ostrovní státy spojené personální unií potýkaly. Nejvýrazněji se tato skutečnost projevila v náboženských otázkách, když snaha Karla I. zavést anglikánskou *Knihu modliteb* ve Skotsku skončila bouřlivými protesty vedoucími k vypuknutí biskupských válek. Nelze ověřit, zda se tohoto konfliktu účastnil i William Ashburnham, který byl roku 1639 jmenován podplukovníkem pěšího pluku.¹³⁹ Výdaje spojené s válkou donutily Karla I. ke svolání parlamentu, který se do dějin pro své nedlouhé působení zapsal pod názvem Krátký. Do tohoto parlamentu byli zvoleni kromě Olivera Cromwella či Johna Pyma také William Ashburnham za Ludgershall¹⁴⁰ a sir Frederick Cornwallis (manžel Jackovy a Williamovy sestry Elizabeth, která byla dvorní dámou královny)¹⁴¹ za Eye¹⁴². Finanční tíseň spojená s novým vzplanutím bojů na skotské hranici krále donutila ke svolání dalšího parlamentu v listopadu 1640. Do něho kromě Williama a sira Fredericka zasedl také Jack za Hastings,¹⁴³ který byl téhož roku jmenován kapitánem pěší roty v pluku hraběte z Northumberlandu.¹⁴⁴

Jako první z těchto tří royalisticky smýšlejících gentlemanů musel sněmovnu opustit 9. prosince 1641 William za svou účast v prvním armádním spiknutí (*Army plot*).¹⁴⁵ Po Karlově neúspěšném pokusu o zatčení pěti členů parlamentu v lednu 1642 napětí rychle eskalovalo a po vypuknutí otevřené války se král i se svým dvorem přesunul do Oxfordu. Jack toto období popsal slovy: „Mohu vás s plným vědomím ujistit, že od té doby, co král naposledy opustil

¹³⁹ [ASHBURNHAM, William (c.1604–79), of Ashburnham House, Little Dean's Yard, Westminster], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-william-1604-79>, [cit. 2021–03–12].

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

¹⁴² [CORNWALLIS, Sir Frederick, 1st Bt. (1611–62), of Culford, Suff.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/cornwallis-sir-frederick-1611-62>, [cit. 2021–04–15].

¹⁴³ [ASHBURNHAM, John (1602–1671), of Whitehall; later of Westover, Hants and Ashburnham Place, Suss.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/ashburnham-john-1602-1671>, [cit. 2021–01–09].

¹⁴⁴ [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

¹⁴⁵ Účastníci armádní spiknutí z roku 1641 se pokusili zlomit odpor dlouhého parlamentu vůči Karlu I. pomocí armády. K reálnému přesunu vojska však nikdy nedošlo. RUSSELL, C., *The First Army Plot of 1641*, in: Transactions of the Royal Historical Society, Vol. 38, 1988, s. 85–106.

Londýn, až do doby jeho odjezdu z Oxfordu ke skotské armádě, jsem žil ubohý život toho nejhoršího způsobu.¹⁴⁶ Do jaké míry tomu tak opravdu bylo nelze příliš posoudit, je ovšem jisté, že právě v tomto období se upevnilo přátelství mezi Jackem a Karlem I. Jak bylo řečeno v předchozí kapitole, Karel I. neměl přirozeně vysokou autoritu.¹⁴⁷ Jack přesto ke králi choval až téměř posvátnou úctu. Ve svém *Narrativu* se o králi celkem čtyřikrát vyjadřuje jako o „Jeho svaté osobě“.¹⁴⁸ K tomu je třeba vzít do úvahy také fakt, že to byl králův oblíbenec, vévoda z Buckinghamu, který Karlovi I. Jacka představil. Vévoda z Richmondu si roku 1644 během hovoru postěžoval Edwardu Hydeovi, budoucímu vévodovi z Clarendonu, „jak méně mu král [v poslední době – K. M.] věří a jak více než jemu věří jiným. Ve zkratce, bylo na něm jasně vidět, že ho trápí, jakou důvěru a moc u krále požíval John Ashburnham.“¹⁴⁹ Clarendon dále pokračuje, že Karel I. „choval k Jackovi velkou náklonnost“.¹⁵⁰ Pauline Gregg ve své knize *King Charles I* popsala Jacka jako „oddaného králi“ a král mu za to měl „důvěřovat a mít ho rád“.¹⁵¹

Rok 1642 přinesl mnoho změn. Jak Jack, tak William byli jmenováni do významných funkcí a sir Frederick Cornwallis odešel do Nizozemí, aby zde rekrutoval žoldáky pro krále, což vyústilo v jeho vyloučení z parlamentu.¹⁵² Jackovi byla, již jako královu komořimu, svěřena funkce vojenského pokladníka (*Treasurer of War*).¹⁵³ Tuto funkci vykonával až do roku 1646. Z této doby se dochovaly účetní knihy podepsané Karlem I. (viz obrazová příloha č. 12). William byl roku 1642 jmenován pokladníkem královské domácnosti (*Cofferer*

¹⁴⁶ ASHBURNHAM, George, 3rd Earl of (Ed.), *A Narrative by John Ashburnham of His Attendance on King Charles the First from Oxford to the Scotch Army, and from Hampton-Court to the Isle of Wight. To Which Is Prefixed a Vindication of His Character and Conduct, from the Misrepresentations of Lord Clarendon, by His Lineal Descendant*, London 1830, s. 63.

¹⁴⁷ RUSSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, s. 23.

¹⁴⁸ ASHBURNHAM, s. 47, 64, 74, 99.

¹⁴⁹ CLARENDON, *The Life of Edward Earl of Clarendon, Lord High Chancellor of England and Chancellor of the University of Oxford, ... written by himself*, Basilej 1798, s. 213.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 186–187.

¹⁵¹ GREGG, s. 406.

¹⁵² [CORNWALLIS, *Sir Frederick, 1st Bt. (1611–62), of Culford, Suff.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/cornwallis-sir-frederick-1611-62>, [cit. 2021–04–15]. Siru Fredericku Cornwallisovi byla vyměřena pokuta ve výši ročního příjmu a byl „donucen odebrat se kvůli zuřivosti věřitelů do zámoří“.

¹⁵³ [ASHBURNHAM, *John, I (c. 1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.*], [online], dostupné z: <http://www.histparl.ac.uk/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71>, [cit. 2021–05–11]. Obdržení této funkce mu ale nijak nezabránilo v tom, aby se 15. března 1642 či 1643 účastnil na louce u Christchurch duelu s lordem Johnem Stuartem, bratrem vévody z Richmodu. [Ashburnham of Ashburnham Place, *Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

of King's Household) a zůstal jím až do roku 1646.¹⁵⁴ Kromě této funkce byl také povýšen do hodnosti plukovníka 8. královského regimentu.¹⁵⁵ Jack byl 6. května 1642 obviněn z opovrhování parlamentem a i přes králův dopis adresovaný dolní komoře parlamentu, ospravedlňující jeho chování, byl 5. února 1643 z parlamentu vyloučen¹⁵⁶ s odůvodněním, že „působil v králových službách a příliš se přikláněl na tuto stranu“.¹⁵⁷ Dne 14. září následovalo zabavení Ashburnhamského panství parlamentem, který posléze také odmítl žádost Jackovy manželky Frances o příspěvek na ošacení a vzdělání jejich dětí.¹⁵⁸ Vyloučení všech členů rodiny Ashburnhamů z parlamentu bylo do jisté míry kompenzováno úspěchy u dvora. Jack pokračoval v diplomatické kariéře, jeho jméno se objevuje při sedmi vyjednáváních o míru, byl také jedním z komisařů při nadějném, avšak nakonec neúspěšném, vyjednávání dohody z Uxbridge během roku 1645.¹⁵⁹ William byl roku 1643 povýšen do hodnosti generálmajora¹⁶⁰ a následující rok byl jmenován guvernérem města Weymouth.¹⁶¹

4.2 Z Oxfordu do Newarku

Po bitvě u Naseby bylo jisté, že se jazýčky vah vychýlily ve prospěch parlamentu. Král se stáhl do Oxfordu a začalo vyjednávání. Skoti zkontaktovali francouzského kardinála Mazzarina, se kterým chtěli dojednat podmínky opětovného nastolení Karla I. na trůn. Mazzarin proto do Anglie vyslal Jeana de Montereul, který krále ujistil o podpoře francouzské koruny. Po půlročním vyjednávání se Skoty, zprostředkovaném francouzským vyslancem, se král rozhodl k útěku do Newarku s cílem učinit ze Skotů a parlamentu nesmiřitelné nepřátele.

¹⁵⁴ [ASHBURNHAM, William (c.1604–79), of Ashburnham House, Little Dean's Yard, Westminster], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-william-1604-79>, [cit. 2021–03–12].

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ STEPHEN, s. 162–163.

¹⁵⁷ ASHBURNHAM, s. 4.

¹⁵⁸ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.]. V Oxfordu se Jackovi narodilo několik dětí, což by naznačovalo, že u dvora pobýval s celou rodinou. Páté dítě Frances a Jacka, Bertram, byl roku 1644 pokřtěn v Oxfordu a Charles Ashburnham se narodil kolem roku 1645, tedy stále ještě v době pobytu dvora v Oxfordu. [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

¹⁵⁹ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.]. Jack byl jedním ze čtyř komisařů spolu s vévodou z Richmondu, hrabětem ze Southamptonu a Gefrym Palmerem, které král vyslal se svou nabídkou do parlamentu „o které si bylo jeho veličenstvo jisto, že bude základem šťastného a pevně zakotveného míru“. ASHBURNHAM, s. 4.

¹⁶⁰ [ASHBURNHAM, William (c.1604–79), of Ashburnham House, Little Dean's Yard, Westminster], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-william-1604-79>, [cit. 2021–03–12].

¹⁶¹ Tamtéž.

K tomuto rozhodnutí dospěl Karel I. po obdržení dopisu od skotského generála Davida Leslieho¹⁶² s příslibem Skotů, že jej přijmou „se ctí náležející jejich monarchovi a budou mu nápomocni k získání šťastného a hluboce ukotveného míru“.¹⁶³ Karel I. z Oxfordu odjížděl s podobně nejasnou představou, když doufal, že „církvní záležitosti zvládne vyřešit tak, aby výsledek jednání nebyl Skotům proti vůli, a přitom aby nemusel udělat nic proti svému svědomí“.¹⁶⁴ Jack v *Narrativu* uvádí, že jej král pověřil naplánováním cesty od Newarku a že toto pověření bral za „známku nejvyšší důvěry Jeho Veličenstva, jakou může udělit svému poddanému, a to provést Jeho svatou osobu skrze tolik nebezpečí“.¹⁶⁵ Kolik lidí krále převlečeného za sloužícího opravdu doprovázelo, není zcela zřejmé. Lord Jermym napsal 18. května v dopisu lordu Culpeperovi, že „král opustil Oxford minulé pondělí ve dvě hodiny ráno s Ashburnhamem a jeho služebníkem a se služebníkem lorda Digbyho“.¹⁶⁶ Sám Karel I. měl 1. dubna ujistit skotské vyjednavče, že jej na cestě nebude doprovázet „nikdo jiný než mí dva synovci a Ashburnham“.¹⁶⁷ Královu verzi potvrzuje i Montereul, který v dopisu Edwardu Nicholasovi ze 16. dubna opakuje podmínky, za jakých se má král vydat ke skotské armádě a výslovně žádá potvrzení, že s ním nebude cestovat nikdo jiný než „dva princové a pan Ashburnham“.¹⁶⁸ Další zdroje uvádějí jako doprovod pouze Jacka a Dr. Michaela Hudsona, králova kaplana.¹⁶⁹

Samotnou cestu do Newarku Jack ve svém *Narrativu* více nepopisuje, pouze děkuje za Boží ochranu a zmiňuje, že na cestě trvající devět dní prošli přes čtrnáct nepřátelských posádek a stráží.¹⁷⁰ Pauline Gregg uvádí, že v neděli 26. dubna 1646 před půlnocí přišel král s vévodou z Richmondu do Jackovy komnaty, který zde již čekal s Dr. Hudsonem. Karel I. se měl převléct do služebnického oblečení¹⁷¹ a Jack mu měl ostříhat vlasy a vousy, což jim mělo

¹⁶² Tento dopis zaznamenal ve svém *Narrativu* Jack a jeho obsah je také v Clarendon State Papers. ASHBURNHAM, s. 73; BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), *Calendar of the Clarendon State Papers Preserved in the Bodleian Library*, Vol I., Oxford 1872, s. 289–290.

¹⁶³ CARLTON, s. 299.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ ASHBURNHAM, s. 73–4.

¹⁶⁶ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 318.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 309.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 311–312.

¹⁶⁹ STEPHEN, s. 162–163. *The History of Parliament: the House of Commons 1660–1690* uvádí Jacka jako „jednoho ze dvou společníků“ doprovázející krále. [ASHBURNHAM, John, I (c. 1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <http://www.histparl.ac.uk/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71>, [cit. 2021–05–11].

¹⁷⁰ ASHBURNHAM, s. 75.

¹⁷¹ Dr. Hudson se měl na cestě do Londýna vydávat za kapitána, Karel I. měl být „Harry“, Jackův sloužící.

zabrat dvě až tři hodiny. Starosta Oxfordu je měl poté vyprovodit k východní bráně a se slovy „Sbohem Harry!“ za nimi měl zamknout.¹⁷²

4.3 Z Newcastlu na kontinent

Karel I. se po příjezdu k Newarku 5. května ubytoval v domě francouzského vyslance, odkud později pokračoval do samotného Newarku. Skoti byli královým příjezdem velmi překvapeni.¹⁷³ Po počátečním přátelském uvítání rychle vyvstala nejpálčivější otázka týkající se náboženství. Když Karel I. odmítl podepsat Covenant a zavést presbyteriánství v Anglii a Irsku, místo slíbené ochrany ho zadrželi a dali mu osobní stráž.¹⁷⁴ David Hume překvapení Skotů nad příjezdem krále a nedosažení dohody vysvětluje ve své knize *History of England* tím, že Montereul od Skotů „dostal obecná hlášení a sliby, které vždy předal králi, třebaže snad mírně zveličené“.¹⁷⁵ Karel I. byl oficiálně stále na svobodě a „čestná stráž“ měla sloužit k jeho osobní ochraně,¹⁷⁶ Jack ve způsobu jejich jednání s králem nakonec „neviděl rozdíl mezi Jeho Veličenstvem a jeho poddanými“.¹⁷⁷ Král se po udělení čestné stráže pokusil spojit s parlamentem pod podmínkou bezpečného a úctyhodného přijetí. Pověřil proto Jacka, aby se pokusil navázat kontakt s někým z parlamentu a jednal jeho jménem. Lord Belasyse,¹⁷⁸ přes kterého s parlamentem jednal, mu však přinesl zprávu, že parlament s Jackem jednat nebude, „jelikož byl pro ně protivnější než jakýkoli jiný živý muž, a to kvůli tomu, že doprovodil krále ke skotské armádě“.¹⁷⁹ Skoti poté navrhli králi přesun do Newcastlu, kde by mohl jednat s jejich šlechtou, s čímž král souhlasil a dva dny po svém příjezdu do Newarku se spolu se skotskou armádou vydal na cestu do Newcastlu.¹⁸⁰

Poté již bylo jasné, že Skoti neměli v plánu králi pomoci v opětovném získání jeho postavení, ale chtěli ho předat do rukou parlamentu, který v této době vyslal ke Skotům

¹⁷² GREGG, s. 406.

¹⁷³ BROWN, C., *History of Newark-on-Trent, being the life story of an ancient town*, Newark 1904, s. 112.

¹⁷⁴ GREGG, s. 408.

¹⁷⁵ HUME, D., *History of England from the Invasion of Julius Caesar*, Vol. 5, Philadelphia 1796, s. 193.

¹⁷⁶ BROWN, s. 112.

¹⁷⁷ ASHBURNHAM, s. 77.

¹⁷⁸ Royalistický guvernér města Newark. Samuel Pepys zaznamenal historku, kterou Belasyse po restauraci vyprávěl při večerích o tom, jak mu král před svým útekem z Oxfordu poslal šifrovaný vzkaz ukrytý v nábojnici. Posel pro větší bezpečnost vzkaz v nábojnici spolkl a po jeho příchodu do Newarku mu museli podat projímadlo, aby zpráva mohla být doručena. [*Saturday 4 February 1664/65*], [online], dostupné z: <https://www.pepysdiary.com/diary/1665/02/04/>, [cit. 2021-05-20].

¹⁷⁹ ASHBURNHAM, s. 81.

¹⁸⁰ GREGG, S. 408; ASHBURNHAM, s. 82.

posla s požadavkem na vydání osob, které krále na cestě z Oxfordu do Newarku doprovázely.¹⁸¹ Jack byl s králem v Newcastlu kolem devíti dní, když za ním přišel hrabě z Callendar,¹⁸² aby mu sdělil, že parlament při jednáních od Skotů požaduje Jackovo vydání a deportaci do Londýna. Toto dokládá i dopis lorda Culpepera siru Edwardu Hydeovi z května 1646 z Rouen, ve kterém se v postscriptu píše „J. Ashburnham byl odhlasován na šibenici“.¹⁸³ Jack podle svých slov krále, který byl Callendarem o rozhodnutí parlamentu taktéž informován, „prosil, aby ho radši od sebe odvrhl, než by měl on sám zběhnout z jeho služeb kvůli jakékoli obavě.“¹⁸⁴ Král Jacka po vyslechnutí zprávy okamžitě vyslal do Francie za královnou. Skoti o jeho útěku pravděpodobně věděli, ale velkodušně se rozhodli mu v útěku nebránit.¹⁸⁵ Newcastle opustil 16. května 1646, což dokládají dva dopisy. První z nich sloužil jako Jackova průvodní listina pro setkání s královnou (dopis byl sepsán 15. května, viz obrazová příloha č. 9), druhý dopis odeslal král Edwardu Nicholasovi 16. května a píše v něm: „Jack Ashburnham odjel dnes do Francie.“¹⁸⁶ Jackův majetek (pravděpodobně pouze ten, který měl s sebou, když doprovázel krále z Oxfordu do Newarku, jelikož jeho panství bylo zabaveno parlamentem již od roku 1643) včetně koní a sloužících byl podle jeho slov zabaven během dvou hodin od jeho útěku z Newcastlu. Úspěšně se dostal do Nizozemí¹⁸⁷ a „pospíšil si do Francie, aby královnu spravil o všem, co se událo během té nešťastné cesty ke Skotům“.¹⁸⁸

Ve Francii a později v Haagu strávil Jack více než rok. Nejprve jej královna po příjezdu poslala za Mazzarinem, aby mu podal zprávu o jednání se Skoty, protože Montereul odjel do Anglie na jeho příkaz. Mazzarin projevil účast nad tím, co se stalo a že jeho pomoc nebyla více užitečná. Také se nechal slyšet, že by měl být do Newcastlu vyslán nový vyslanec se závaznými instrukcemi požadujícími dodržení požadavky (*Articles*), na jejichž základě se král rozhodl ke Skotům odjet. Sám Mazzarin měl mezitím usilovat o uzavření míru se Španělskem, aby mohl být Karlu I. nápomocen jiným způsobem. Nový vyslanec vyslán byl,

¹⁸¹ GREGG, s. 408; ASHBURNHAM, 78.

¹⁸² Skotský titul hraběte z Callendar byl vytvořen roku 1641 pro Jamese Livingstona, mladšího syna Alexandra Livingstona, prvního hraběte z Linlithgow. Za občanské války sloučil jako generálporučík na royalistické straně. COKAYNE, G. E., (Ed.), *The Complete peerage of England, Scotland, Ireland, Great Britain, and the United Kingdom: extant, extinct or dormant*, London 1910, s. 448.

¹⁸³ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 316.

¹⁸⁴ ASHBURNHAM, s. 85.

¹⁸⁵ GREGG, s. 408.

¹⁸⁶ ASHBURNHAM, s. 139. Originál dopisu je uložen v soukromé korespondenci sira Edwarda Nicholase, jejímž editorem je W. Bray. Poslední dopis potvrzujícím Jackův útěk z Newcastlu napsal lord Culpeper siru Edwardu Hydeovi, budoucímu vévodovi z Clarendonu, 14. června 1646. Píše v něm „špatné zprávy, J. Ashburnham byl poslán pryč od krále“. BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 321.

¹⁸⁷ STEPHEN, s. 162–163.

¹⁸⁸ ASHBURNHAM, s. 86.

králi to však v jeho situaci nijak výrazně nepomohlo.¹⁸⁹ Mezi červencem a říjnem byl Jack spolu s lordy Jermynem a Culpeperem ve Francii, odkud s králem udržovali čilý písemný kontakt. Dochováno je pět králových dopisů, oni sami odeslali dopisů přinejmenším šest. Ve většině z nich král žádá názor na církevní otázky a sdílí své obavy v této oblasti.¹⁹⁰ Následně královna poslala Jacka do Haagu ve věci zástavy královských šperků za účelem získání peněz, o čemž zpravila svého manžela v dopisu ze St. Germainů napsaném v listopadu 1646.¹⁹¹ Král poté Jacka nedatovaným dopisem z Newcastle instruoval o sumě a způsobu jejího rozdělení zašifrovaným dopisem (viz obrazová příloha č. 11, včetně transkripce).¹⁹²

4.4 Hampton

Zatímco byl Jack na kontinentu, Skoti i král se nacházeli v patové situaci. Karel I. nechtěl podepsat *Covenant*¹⁹³ a Skoti ze svých požadavků nechtěli ustoupit. A proto když parlament zaplatil skotské armádě £100 000, opustila Newcastle a vrátila se do Skotska. Král zůstal v rukách parlamentních komisařů.¹⁹⁴ Jak se ukázalo, pro krále byla tato změna spíše úlevou. Na jeho návrh se přesunuli do Holdenby, kde vedl téměř normální život pouze s tím rozdílem, že jeho komořími byli osoby jmenované parlamentem a jeho pošta byla omezoována a kontrolována.¹⁹⁵ Přesto neustále probíhaly různé pokusy o korespondenci ze strany královny,¹⁹⁶ ostatních royalistů i Jacka.¹⁹⁷ Poté co se král dostal 3. června do rukou armády, která s ním zacházela víceméně s úctou a dovolila mu „mít u sebe jakékoli služebníky,

¹⁸⁹ ASHBURNHAM, s. 86–87.

¹⁹⁰ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s.325, 332, 333, 336 a 338. Podle Pauline Gregg byli Jermyn, Culpeper a Ashburnham spolu s královnou hlavními rádci krále při rozhodování o návrzích z Newcastle (Propositions), které mu předložilo třináct komisařů parlamentu v červenci 1646. Všichni rádci mu měli svorně radit přijmout presbyteriánství. GREGG, s. 409.

¹⁹¹ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 343.

¹⁹² ASHBURNHAM, s. 161.

¹⁹³ *National Covenant* byl dokument z 28. února 1638, ve kterém skotští duchovní odmítli snahy Karla I. a canterburského arcibiskupa Williama Lauda zavést ve skotské presbyteriánské církvi anglikánskou liturgii. [*National Covenant*], [online], Britannica, dostupné z: <https://www.britannica.com/event/National-Covenant>, [cit. 2021–05–15].

¹⁹⁴ GREGG, s. 410–411.

¹⁹⁵ HIBBERT, C., *Charles I*, London 1970, s. 243–244; GREGG, s. 411–412.

¹⁹⁶ Parlament zadržel balíček dopisů od královny, který se Karlovi I. pokoušel předat při vyjížděce Major Bosvile, převlečený za rolníka. GREGG, s. 412.

¹⁹⁷ 12. května 1647 poslal hrabě z Denbigh dopis Speakerovi of the House of Lords: „Můj Pane, zde Vám posíláme Petici, která sloužila pouze jako zástěrka pro doručení šifry napsané na zadní straně. Měla být doručena Jeho Veličenstvu paní Mary Caveovou. Dopis obdržela od jistého Johna Browna, sloužícího panu Ashburnhamovi, toho času v Haagu, kam byl podle Brownových slov poslán.“ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.]. John Brown byl v Jackových službách od 24. října 1643. ASHBURNHAM, s. xxxvii.

kteří se mu zlíbí“,¹⁹⁸ byl mezi králem vybranými dvořany i Jack, který se mezitím vrátil z Haagu do Paříže. Se souhlasem královny a prince z Walesu se proto odebral zpět do Anglie. Než mu ovšem bylo dovoleno navrátit se do králových služeb, musel složit slib plukovníku Edwardu Whalleymu, který byl v té době velitelem armádní stráže hlídající Karla I., že králi nedopomůže k útěku.¹⁹⁹ S tímto Jackovým prohlášením koresponduje dopis z 22. května 1647, ve kterém se píše, že „John Ashburnham a plukovník Legge byli odvezeni do Windsoru.“²⁰⁰ Jack se připojil ke králi v době vzrůstajících neshod mezi parlamentem a armádou v červnu či červenci 1647 ve Wooburnu a ihned poté ve svém *Narrativu* označil armádní důstojníky, kteří nařídili královo uvěznění, za „nejbarbarštější, nejkrvelačnější a nejbezbožnější z celé lidské rasy“.²⁰¹

Londýn se postupně stále více přikláněl na stranu parlamentu a armáda se rozhodla toto nebezpečí vyřešit poklidným obsazením města.²⁰² V této době měli údajně Cromwell a Ireton skrze Jacka a Berkleyho několikrát ujišťovat krále, že stále chtějí krále dosadit zpět na trůn. Nicméně po obsazení Londýna armádou a získání moci Cromwell s Iretonem otočili a odmítli s Karlem I. o čemkoli nadále jednat. Jako odůvodnění měli uvést, že mají dostatek důkazů (včetně dopisů od královny) o tom, že královým záměrem bylo poštvat jednotlivé strany (to jest parlament, armádu a Londýn) cíleně proti sobě a že se Skoty uzavřel dohodu.²⁰³

Zatímco král pobýval pod mírným dohledem ve svém domě v Oatlands, došlo k impeachmentu jedenácti presbyteriánských členů parlamentu.²⁰⁴ Dokonce i v této době Cromwell krále často ujišťoval o údajném záměru armády dosadit ho zpět na trůn a nabídl mu možnost přesídlit do Hamptonu s tím, že centrem jednání bude Putney.²⁰⁵ Jak dokládá zpravodajský dopis z 27. či 28. října 1647, Berkley a Jack se ke králi v Hamptonu připojili.²⁰⁶ Podle *Narrativu* to měl být právě Jack, kdo jako první přinesl králi zprávu o tom, že Cromwell přemýšlí o republikánském zřízení, na což měl král reagovat tím, že vlastně není až tak překvapený, a po potvrzení této situace měl přikázat Jackovi, aby co nejdříve odvolal svůj slib, že králi nedopomůže k útěku, což se mu podařilo.²⁰⁷

¹⁹⁸ STEPHEN, s. 162–163.

¹⁹⁹ ASHBURNHAM, s. 88–89.

²⁰⁰ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 378.

²⁰¹ ASHBURNHAM, s. 90–91.

²⁰² COWARD, B., *The Stuart Age*, New York 1992, s. 198.

²⁰³ ASHBURNHAM, s. 92–94.

²⁰⁴ COWARD, s. 198.

²⁰⁵ ASHBURNHAM, s. 96–7.

²⁰⁶ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 396.

²⁰⁷ ASHBURNHAM, s. 100.

Karel I. měl v Hamptonu velkou svobodu. Mohli ho navštěvovat jeho mladší děti a mohl mít u sebe všechny dvořany, které chtěl. Když jej navštívil Cromwell s manželkou, Jack uvedl paní Cromwellovou k večerní tabuli. Přesto byl král stále pod dozorem armády.²⁰⁸ Zpravodajský dopis z 1. listopadu uvádí, že: „J. Ashburnham a sir J. Berkley byli od krále odebráni“,²⁰⁹ a tím potvrzuje Jackovo tvrzení, že ke králi směl v té době pouze Legge. Ten se měl na příkaz Karla I. spojit s Jackem a informovat ho o králově rozhodnutí z Hamptonu utéct. Také měl Jackovi přikázat, aby vymyslel způsob útěku s tím, že cíl nechá na něm. Jack krále přemluvil, aby do plánu na útěk zasvětil i Berkleyho.²¹⁰ Příštího dne přinesl Legge nové zprávy od krále, který měl uvažovat o ostrově Jersey.²¹¹ Zde si Jack ve svých vyprávěních poprvé a naposledy odporuje. Ve svém *A Letter to a Friend* vydaném tiskem v roce 1648 uvádí, že ostrov Wight navrhl král.²¹² V *Narrativu* ovšem detailně popisuje svůj rozhovor s guvernérem daného ostrova, plukovníkem Hammondem, který byl rozčarován z nedávných událostí (královo zajetí armádou), které nazval zrádnými a se kterými „nechtěl mít nic společného“. Z tohoto důvodu Jack navrhl dům sira Johna Oglandera²¹³ na ostrově Wight.²¹⁴ Záložní plán v případě Hammondovy neochoty králi pomoci spočíval v možnosti odplutí do Francie, jelikož by byli v blízkosti pobřeží. Jack, Berkley a Legge se s králem potají sešli před plánovaným útekem v galerii a domluvili poslední podrobnosti.²¹⁵

4.5 Z Hamptonu do Titchfieldu

Ze tří mužů, kteří krále při jeho útěku z Hamptonu na ostrov Wight doprovázeli, hned dva sepsali své paměti. Kromě Jacka to byl také sir John Berkley. Ve svých *Memoirs of Sir John Berkley* detailně popisuje celý útěk a jednání s guvernérem ostrova plukovníkem Hammondem. Berkley sepsal svou verzi jako první a udává více podrobností než Jack. Kupříkladu lze z jeho zápisků vyčíst, že král opustil Hampton 10. listopadu 1647 kolem osmé či deváté hodiny večerní

²⁰⁸ HIBBERT, s. 246.

²⁰⁹ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 397.

²¹⁰ Král měl mít podle *Narrativu* k Berkleymu zprvu výhrady, kterého (jak uvádí Clarendon) neznal příliš dobře. Jack se za něj měl u krále zaručit s tím, že za něj převezme plnou zodpovědnost.

²¹¹ ASHBURNHAM, s. 101–103.

²¹² Tamtéž, s. 48.

²¹³ Sir John Oglander byl za ostrov Wight členem všech parlamentů svolaných Karlem I. před jeho osobní vládou. Během občanské války byl několikrát zatčen. Vedl si deník, který byl vydán tiskem roku 1888. Jeho syn byl roku 1665 jmenován Karlem II. baronetem. STEPHEN, s. 47.

²¹⁴ ASHBURNHAM, s. 108–109.

²¹⁵ Tamtéž, s. 110–112.

a že se cestou k Oatlands ztratili v lese, jelikož „noc byla příliš tmavá a zuřila bouře“.²¹⁶ Berkley své čtenáře dále informuje, že poprvé byl ostrov Wight zmíněn až 11. listopadu po cestě, což odpovídá tvrzení Samuela Pepyse, který si do svého deníku zapsal, že „kromě plukovníka Wyndhama o plánu uchýlit se na ostrov Wight věděli pouze Jack Ashburnham a plukovník Legge“.²¹⁷

Když se čtyřčlenná družina dostala v ranních hodinách do vzdálenosti zhruba 30 km od ostrova, král měl podle Jacka změnit názor a uchýlit se spolu s Leggem do sídla hraběte ze Southamptonu v Titchfieldu a vyslat Jacka s Berkleyem zjistit, zda je guvernér ostrova králi nakloněn či nikoli.²¹⁸ Dále se výpovědi Jacka a Berkleyho shodují až do okamžiku udělení instrukcí před jejich odchodem za guvernérem ostrova. Jack je nijak více nerozvádí, pouze zmiňuje dva připravené plány, pro případ kladného i záporného přijetí u guvernéra.²¹⁹ Berkley se měl poté podle svých slov ještě jednou vrátit ke králi a domluvit se s ním, že pokud se do druhého dne nevrátí, má král pokračovat s Leggem v útěku a nebrat na něho a Jacka ohled.²²⁰

Na hrad Carisbrooke měli dorazit kolem desáté hodiny dopoledne.²²¹ Obě vyprávění se shodují v tom, že Jack pobídl Berkleyho, aby začal s vyjednáváním. Podle *Narrativu* se měl Berkley guvernéra zeptat, „zda ví, kdo je velmi blízko“. Po logicky záporné odpovědi Berkley pokračoval: „přeci dobrý král Karel I., který přišel z Hamptonu ze strachu před úkladnou vraždou.“ Jack, který byl v diplomatických jednáních zběhlejší než Berkley, okomentoval, že „takovéto sdělení bylo, slušně řečeno, velmi nevhodný začátek našeho vyjednávání“.²²² Podle *Memoirs* měl Berkley jednat s Hammondem v ústraní, vyřídit mu vše podle králových instrukcí a několikrát se soukromě přijít poradit s Jackem, a také to měl být Berkley, který jako první vyjádřil názor, že si nemyslí, že guvernér je člověk, kterému by mohli věřit a Jack s tím

²¹⁶ BERKLEY, J, Sir, *Memoirs of Sir John Berkley containing an account of his negotiation with Lieutenant General Cromwel, Commissary General Ireton, and other officers of the army, for restoring King Charles the First to the exercise of the government of England*, London 1699, s. 35.

²¹⁷ [Sunday 3 December 1665], [online], dostupné z: <https://www.pepysdiary.com/diary/1665/12/03/>, [cit. 2021–04–30].

²¹⁸ ASHBURNHAM, s. 112.

²¹⁹ Berkley naproti tomu popisuje, že podle instrukcí měli guvernéra informovat, že „z celé armády si Jeho Veličenstvo vybralo jeho, jakožto osobu dobrého původu, a přestože během války bojoval proti králi, ten k němu nechová žádné nepřátelství. [...] Přeje si dostat slib ochrany Svého Veličenstva a svých sloužících podle jeho nejlepších schopností a pokud by se mělo stát, že by toho nebyl schopen, pak se guvernérovi ukládá za povinnost nás propustit ve stejném stavu, v jakém nás potkal, což jest nechat nás pokračovat v útěku.“ BERKLEY, s. 38–9.

²²⁰ BERKLEY, s. 39.

²²¹ Tamtéž, s. 40.

²²² ASHBURNHAM, s. 113.

měl souhlasil.²²³ Zde se obě vyprávění rozcházejí. Podle Berkleyho mělo vyjednávání pokračovat na prostranní před vstupem do hradu ve smyslu soukromých hovorů mezi Berkleyem a Hammondem, Jackem a Hammondem a Berkleyem a Jackem.²²⁴ Podle Jacka je Hammond pozval na oběd, při kterém se obě strany vypyávaly na podrobnosti, Hammond s ohledem na to, co od něj král očekává, Jack s Berkleyem na to, zda by krále parlamentu či armádě vydal.²²⁵ Shodují se pouze na záruce, kterou jim měl guvernér dát: „Jelikož to vypadá, že Jeho Veličenstvo přišlo z Hamptonu kvůli záchraně svého života, pak uzná-li za vhodné svěřit se do jeho rukou, může od něj Jeho Veličenstvo očekávat vše, co by mohlo očekávat od každého čestného a upřímného člověka.“²²⁶ Hammond jim poté navrhl, aby jeden z nich zůstal na ostrově a druhý odjel zpět ke králi. Berkley se nabídl, že zůstane, a Jack to považoval za dobrý nápad, jelikož se král nacházel na pobřeží, na kterém vyrůstal a dobře jej znal.²²⁷ Oba také shodně vypovídají, že se jim Hammond sám nabídl, že je ke králi doprovodí. Berkley v tomto bodě ve svých *Memoirs* udává, že Jack s tímto návrhem po opakovaném ujištění ze strany Hammonda o jeho upřímnosti a cti až příliš rychle souhlasil, když guvernérovi odpověděl „není třeba se dále ptát,“ a že se toto rozhodnutí snažil Jackovi rozmluvit.²²⁸ Jack uvádí, že po guvernérově nabídce doprovodu tento návrh oba zprvu vehementně odmítli a že nakonec svolil, protože Hammond již beztak od Berkleyho věděl, že král je „blízko“ a i kdyby s nimi nešel, poslal by za nimi špehy.²²⁹ Jackovi k charakteru slouží to, že si stál za vším, co udělal, a to jak v roce 1648 ve svém *A Letter to a Friend*, tak i později při psaní *Narrativu*. „Nebojím se přihlásit ke svému názoru [...] nevím, jaké jsou zvyky ostatních mužů, já nemohu jinak než nacházet útěchu v tom, že jsem byl vždy připraven sloužit.“²³⁰ Přesto v dopisu pokračuje uznáním, že „jsem se nyní poučil, že čest a upřímnost mohou někteří lidé chápat zcela opačně“.²³¹

Zpět ke králi se tedy měli přeplavit Jack, Berkley, plukovník Hammond a kapitán Basket, kterého měl guvernér cestou přibrat. V *Narrativu* Jack přiznává, že na lodi guvernérovi řekl,

²²³ BERKLEY, s. 40–41.

²²⁴ Tamtéž, s. 42.

²²⁵ ASHBURNHAM, s. 114.

²²⁶ Tamtéž, s. 115.

²²⁷ Tamtéž, s. 116. Podle *Memoirs* měl Berkley zamířit k hradu „ačkoli měl před očima vidinu šibenice“, když Hammond zavolal odjíždějícího Jacka zpět a během čtvrt hodinového hovoru mu navrhl, aby ke králi jel Berkley a Jack zůstal v hradu, což Jack odmítl a rozhovory na mostě vedoucím do hradu Carisbrooke pokračovaly. Berkley přiznává, že se údajnou náplň hovoru dozvěděl od „důvěryhodného muže“ až po svém odchodu do Nizozemí. BERKLEY, s. 42.

²²⁸ BERKLEY, s. 43.

²²⁹ ASHBURNHAM, s. 116.

²³⁰ Tamtéž, s. 49–50.

²³¹ Tamtéž, s. 49.

kde přesně se král nachází. Po příchodu do Titchfieldu šel podle domluvy ke králi pouze Jack a seznámil ho se vším, co se událo. Král mu měl odpovědět „s velmi přísným pohledem (takto se na mě díval poprvé), že bez ohledu na jakoukoli úmluvu si je jistý, že jej guvernér uvrhne do vězení“.²³² Tato formulace je řečena velmi opatrně, jelikož jiné zdroje uvádí králův zoufalý výkřik „O Jacku, zničili jste mě!“²³³ Jack ve vypjaté situaci králi nabídl, že Hammonda i s kapitánem Basketem osobně zabije, což ale král po důkladném zvážení odmítl a Hammonda s ostatními přijal.²³⁴ *Memoirs* uvádí, že při příchodu Berkleyho s Hammondem a Basketem, měl Jack hořce plakat a král si měl vzít Berkleyho stranou a zeptat se ho: „Sire Johne Berkley, doufám, že nejste tak citlivý jako Jack Ashburnham. Myslíte si, že jste postupovali podle mých příkazů“? Na to mu měl Berkley odpovědět, „nikoli pane, ale nic z toho není má vina, jak by Vám mohl říct pan Ashburnham, pokud by chtěl. Já jsem nasadil vlastní život, abych tomu zabránil.“ A poté měl králi shrnout, co se na ostrově odehrálo a „jak byl v hradu uvězněn“.²³⁵ Zde je třeba připomenout, že Berkley podle vlastních slov do hradu Carisbrooke nikdy nevešel, a tudíž je třeba se ptát, nakolik je tato jeho odpověď králi pravdivá.

4.6 Ostrov Wight

Ještě té noci dorazila do Titchfieldu zpráva o králově útěku z Hamptonu s rozkazy uzavřít přístav. Král se tedy druhý den ráno, 12. listopadu 1647, vydal s plukovníkem Hammondem na ostrov Wight.²³⁶ Dne 15. listopadu došlo ke krvavému potlačení vzpoury levellerů v armádě²³⁷ a také byl vydán příkaz k Jackovu zatčení.²³⁸ Ze zpravodajského dopisu z 25. listopadu se dozvídáme, že „Hammond na požadavek parlamentu k vydání Ashburnhama, Berkleyho a Legga odpověděl nedbale s dovoláním na svou čest.“²³⁹ Z téhož zdroje, pouze z 13. prosince, pochází informace o jednání parlamentu v případě soudních příkazů proti

²³² ASHBURNHAM, s. 117.

²³³ STEPHEN, s. 162–163; [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27]. Berkley ve svých *Memoirs* uvádí, že „později pochopil“, že se král měl udeřit do prsou a zvolat: „Cože! Přivedli jste s sebou Hammonda? Ó, zničili jste mě“. BERKLEY, s. 44–45. Podle kopie zápisků jistého Goldsmitha měl Hammond „doprovázet královu ženu do Titchfieldu s vojenskou hlídkou a čekat v přízemí, zatímco Ashburnham šel nahoru do králových komnat. Když mělo králi dojít, že Hammond je s nimi v domě, měl vykřiknout „Ó Jacku, zničil jsi mě!“ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.].

²³⁴ ASHBURNHAM, s. 118.

²³⁵ BERKLEY, s. 86.

²³⁶ ASHBURNHAM, s. 119; BERKLEY, s. 46.

²³⁷ COWARD, s. 199.

²³⁸ ASHBURNHAM, s. 5.

²³⁹ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 401.

Ashburnhamovi, Berkleymu a Leggovi.²⁴⁰ Zprvu se pobyt na ostrově zdál dobrou volbou, jelikož se guvernér ke králi choval uctivě. Situace se změnila poté, co parlament a armáda dosáhli shody. Hammond, který byl předtím na straně armády a nesouhlasil s parlamentem, se nyní postavil na stranu králových odpůrců a k panovníkovi se začal chovat více jako k vězni než hostu. Karel I. se proto rozhodl pro nový útěk, tentokrát do Francie za královnou a opět měl podle *Narrativu* pověřit Jacka sestavením plánu útěku.²⁴¹

Jack požádal královnou, aby ihned vyslala obchodní loď s francouzským zbožím do Southamptonu, kam by se král poté v noci přeplavil a nalodil se. Loď sice dorazila, ale nepříznivý vítr bránil v odplutí na pevninu po celých šest dní, během nichž se dostavili parlamentní a skotští komisaři. Karel I. se rozhodl využít rozporů mezi nimi a po dvou dnech uzavřel se Skoty novou dohodu. Následně, spoléhaje se na novou smlouvu, odmítl veškeré parlamentní požadavky.²⁴² Parlamentní vyslanci byli spolu s guvernérem natolik rozrušeni odpovědí Karla I., že zakázali Jackovi, Berkleymu i Leggovi nadále králi sloužit, jelikož se domnívali, že jsou důvodem královy záporné odpovědi. Tomu odpovídá příkaz parlamentu k jejich oddělení od krále z 1. ledna 1648²⁴³ a totéž potvrzuje také zpravodajský dopis z 6. ledna: „Plukovník Hammond propustil z králových služeb Johna Ashburnhama, sira Johna Berkleyho, plukovníka Legga, kaplany a všechny jeho další přátele a služebníky.“²⁴⁴ Jackovi se ještě před odjezdem z ostrova podle jeho slov povedlo odvézt klíč k šifře, kterou royalisté používali, aby se nedostala do ruky parlamentu. A také to měl být Jack, kdo podle *Narrativu* vyjádřil obavu o to, aby krále neprohledali a nenašli u něj smlouvu se Skoty, což měli poté nadnést i sami skotští vyslanci. Král měl poslat veškeré dokumenty ke smlouvě se Skoty právě Jackovi, který je zapečetil a ukryl v domě sira Charlese Berkleyho, bratra sira Johna Berkleyho. A opravdu byly během deseti dnů královy dokumenty prohledány.²⁴⁵

Jack měl každou noc na krále na pobřeží čekat, až se králi povede z hradu Carisbrooke utéct. Zde přichází na řadu slavná historka o tom, jak se králi nepovedlo utéct proto, že se nevešel mezi mříže v okně. Clarendon vypracoval dvě, navzájem si odporující verze, a proto není příliš možné se na jeho podání informací spolehnout. Naproti tomu se dochovala korespondence mezi Cromwellem a Hammondem z dubna 1648. Dne 6. dubna Cromwell

²⁴⁰ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 401.

²⁴¹ ASHBURNHAM, s. 119–120.

²⁴² COWARD, s. 199.

²⁴³ STEPHEN, s. 162–163.

²⁴⁴ BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), s. 407.

²⁴⁵ ASHBURNHAM, s. 122–123.

Hammondovi napsal: „Zpravodajcům se dostalo zprávy, že se král pokusil utéct oknem a že u sebe měl hedvábný provaz, po kterém se chtěl spustit dolů, ale nemohl se hrudníkem protáhnout skrze mříže. To se mělo stát v noci asi před čtrnácti dny. Strážce měly dostat k dispozici značné množství alkoholu. Ten samý zdroj tvrdí, že z Londýna posílají *aquu fortis*²⁴⁶ k odstranění této překážky a že k tomu má dojít v průběhu některé z následujících nocí“.²⁴⁷ 22. dubna obdržel Hammond od Cromwella další zprávu: „*Aqua fortis* se po cestě rozlila, ale včera měl nějaký tlustý vesničan donést králi nástroj na přetvoření dvou králových nožů, které má u sebe, na pilky. Čas určený na útěk je 1. května, ale bude-li příležitost, může to být i dříve.“²⁴⁸ Jak je tedy vidět, král se o útěk pokoušel několikrát. Jack měl být podle *Narrativu* králi nápomocen pouze při prvním pokusu. Sám píše, že byly uskutečněny i jiné pokusy, ale že není schopen říci, do jaké míry byly úspěšné, jelikož v té době společně s Leggem a dalším z králových komořích Levettem téměř čtvrt roku v zimě hlídkovali každou noc na pobřeží až do doby, než byli zatčeni.²⁴⁹

Ashburnham byl v květnu uvězněn ve Windsoru a po vypuknutí tzv. druhé občanské války vyměnil parlament Jacka za sira Williama Mashama s podmínkou, že do dvou měsíců opustí království a do té doby bude v Ashburnhamu. Také mu v návaznosti na tyto podmínky nebylo dovoleno doprovázet v srpnu krále při podpisu Newportské dohody.²⁵⁰ 13. října 1648 byl Jack zapsán na parlamentní seznam provinilců, kterým nemělo být odpuštěno.²⁵¹ Přesto Jack s králem po celou dobu, co byl v Ashburnhamu, udržoval kontakt. Karel I. měl po Jackovi žádat připravenou loď u Hastings a koně na cestu k lodi. Po dvaceti dnech ale přišel Jackovi příkaz vše odvolat, jelikož se králi nepodařilo a, jak se domníval, již ani nepodaří z hradu uprchnout. V posledním dopisu adresovaném Jackovi jej král instruoval, jak postupovat do budoucnosti, tedy aby „zaplatil kauci, protože si přeje, aby se zachovalo co nejvíc jeho věrných“.²⁵²

²⁴⁶ Archaický výraz kyseliny dusičné (HNO₃).

²⁴⁷ HAMMOND, Robert, *Letters between Col. R. H., Governor of the Isle of Wight, and the Committee of Lords and Commons at Derby House, General Fairfax, Lieut. General Cromwell, Commissary General Ireton, etc., relating to King Charles I., while he was confined in Carisbrooke-Castle in that Island, now first published [by T. Birch]. To which is prefixed a Letter from John Ashburnham Esq. to a Friend, concerning his deportment towards the King in his attendance on his Majesty at Hampton-Court, and in the Isle of Wight*, London 1764, s. 40–41.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 45–46.

²⁴⁹ ASHBURNHAM, s. 5, 124–127,

²⁵⁰ Podle *Narrativu* si král původně směl vybrat svůj doprovod, nicméně po předložení jmen, včetně Jackova, měl parlament změnit názor a možnost volby doprovodu králi odebrat. ASHBURNHAM, s. 6, 127.

²⁵¹ STEPHEN, s. 162–163.

²⁵² ASHBURNHAM, 127–129.

Jack čelil silnému podezření royalistů ze zrady, a proto roku 1648 vytiskl *A Letter to a Friend*, ve které shrnuje události od králova útěku z Oxfordu do Newarku až po jeho uvěznění na ostrově Wight. V tomto dopisu odpovídá na všeobecně panující mínění, že měl krále zradit za „velký obnos“ peněz od parlamentu a armády, se kterými se měl na této zradě dohodnout ještě před útekem z Hamptonu, a poté krále děsit zprávami o plánech na jeho zavraždění, aby jej přinutil k útěku. Nicméně kvůli svému citlivému obsahu určenému royalistům byl natolik chráněný, že se dostal pouze k malému počtu čtenářů, a tak neměl požadovaný dosah. Kompletní *Narrative*, který sepsal po svém propuštění z vězení před koncem protektorátu v reakci na Berkleyho *Memoirs*, koloval v několika opisech mezi Jackovými současníky. Tištěné verze se však *Narrative* dočkal až roku 1830, kdy jej spolu s biografickými poznámkami a několika základními dopisy vydal George, třetí hrabě z Ashburnhamu.²⁵³ Ve svém *A Letter to a Friend* Jack přiznává „ve vši poníženosti ducha, že byl nešťastným (ale ne neloajálním) nástrojem v přestěhování Jeho Veličenstva z Hamptonu“²⁵⁴ a vyvozuje ze svého obvinění morální poučku: „Kazatelé říkají, že Bůh nás trestá v těch věcech, kterých si nejvíce ceníme a o které se nejvíce zajímáme. Vezmu si tedy doufám z těchto hanobení alespoň duchovní užitek, neboť se bojím, že jsem se příliš pyšnil ve své čestné věrnosti a loajalitě k Jeho Veličenstvu.“²⁵⁵

4.7 Tower, Guernsey a Ashburnhamské panství

Sir Philip Warwick²⁵⁶ si zapsal: „Když jsem se před králem zmínil, že by lidé mohli mít špatné mínění o mém příteli, panu Johnu Ashburnhamovi, kvůli tomu, že tam [na ostrov Wight – K. M.] krále zavedl, pamatuji si, že s přesvědčením odpověděl: ‚V žádném případě nevěřím, že by mi nebyl věrný‘“.²⁵⁷ Podobně se vyjadřuje také Clarendon, který byl toho názoru, že „nikdy poté nebylo prokázáno, že by byl král zlovolně zrazen, Jeho Veličenstvo samotné nikdy neprojevalo ani náznak podezření“.²⁵⁸ Jack se v *Narrativu* zmiňuje o posledním pokusu o útěk Jeho Veličenstva, a to přímo ze Svatojakubského paláce, který měli mít údajně na starosti kromě něho ještě další tři lidé.²⁵⁹ Prameny se neshodují, zda byl Jack královi popravě přítomen, či zda byl v té době ve vězení. Nicméně shoda panuje ve výši

²⁵³ STEPHEN, s. 162–163.

²⁵⁴ ASHBURNHAM, s. 51.

²⁵⁵ Tamtéž, s. 52.

²⁵⁶ Důvěrník Karla I. během jeho pobytu na hradě Carisbrooke na ostrově Wight. CARLTON, s. 302.

²⁵⁷ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.].

²⁵⁸ Tamtéž.

²⁵⁹ ASHBURNHAM, s. 129.

pokuty, která mu byla vyměřena, jelikož se jednalo o nejvyšší udělenou pokutu v Sussexu, ve výši poloviny Jackova panství, což odpovídalo £1270.²⁶⁰ Jack měl tuto pokutu zaplatit „s velikou radostí“, jelikož to považoval za vyjádření své loajality k „nejlepšímu z králů a pánů“.²⁶¹

Ostatních členů rodiny Ashburnhamů se královraždou nedotkla v tak vysoké míře jako Jacka. Jeho bratr William bez problémů prodal roku 1650 panství Tidworth, které získal sňatkem s Jane Butler.²⁶² O rok později zemřela Elizabeth Richardsonová a byla 3. dubna pohřbena v kostele sv. Ondřeje v Holbornu vedle svého prvního manžela.²⁶³ Pravděpodobně v témže roce zemřela také Jackova první manželka Frances²⁶⁴ a Jack se, snad s ohledem na své nejmladší děti, záhy znovu oženil s Elizabeth Kennovou, která byla vdovou po baronu Poulettovi.²⁶⁵ Tento sňatek mu přinesl nová panství ve Wiltshiru a Somersetu. Jen Ashburnhamské panství mělo roku 1652 rozlohu 490 akrů.²⁶⁶ Jack se spojil s Karlem II. a ten mu dal povolení zůstat v Anglii a starat se o nová, sňatkem nabytá panství. V této době royalisté Jacka podezřívali ze spolupráce s Cromwellem a v březnu 1650 apelovali na Karla II., aby zvážil, zda je vhodné mu věřit.²⁶⁷ Tuto otázku si ovšem nekladla nová republikánská vláda, která Jacka jakožto válečného pokladníka Karla I. vláčela po soudech ve snaze zjistit, kdo krále za války finančně podporoval. Dále nesměl podniknout žádnou soukromou cestu bez speciálního „pasu“, čímž se státní rada (*Council of State*) pokoušela znemožnit kontakt mezi Jackem a Karlem II.²⁶⁸ I přes tato striktní omezení posílal Jack Karlovi II. do Francie čas od času „nezanedbatelné finanční částky“,²⁶⁹ což by potvrdzovalo domněnku, že jej Karel II.

²⁶⁰ [ASHBURNHAM, John, I (c. 1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <http://www.histparl.ac.uk/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71>, [cit. 2021–05–11].

²⁶¹ ASHBURNHAM, s. 129.

²⁶² [ASHBURNHAM, William (c.1604–79), of Ashburnham House, Little Dean's Yard, Westminster], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-william-1604-79>, [cit. 2021–03–12].

²⁶³ Tento kostel byl zničen za druhé světové války. [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

²⁶⁴ Datum její smrti, stejně jako datum Jackovy druhé svatby, není známo. Z data narození poslední Jackovy dcery, která zemřela brzy po narození, lze pouze usuzovat, že příčinou smrti Frances byl právě tento porod.

²⁶⁵ STEPHEN, s. 162–163.

²⁶⁶ TK, ASH, A particular of the estate of John Ashburnham at Ashburnham, undated, [s. f.]; TK, ASH, A Particular of the Lands belonging to Ashburnham-place with their measurement, 1652, [s. f.].

²⁶⁷ STEPHEN, s. 162–163.

²⁶⁸ Tamtéž, s. 162–163.

²⁶⁹ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.].

ponechal v Anglii právě s tímto úmyslem.²⁷⁰ Z tohoto důvodu byl také roku 1654 spolu se svým bratrem Williamem zatčen a uvězněn na ostrově Guernsey.²⁷¹ Williamovo zatčení se zakládalo nikoli na finanční podpoře exilového dvora, ale na podezření ze spoluúčasti na spiknutí plukovníka Johna Gerarda²⁷² s cílem zavraždit lorda protektora, což mu však nebylo prokázáno.²⁷³

Jack byl vězněn střídavě na ostrově Guernsey a v Toweru. V dopisu své druhé manželce z 5. července 1655 z Toweru píše: „Radši bych žil pod nadvládou Turků než pod současnou anglickou vládou,“ a o několik vět dále „věřím, že Bůh nestvořil většího zbabělce (než lorda protektora – K. M.)“.²⁷⁴ Přestože byli oba bratři ve vězení, finančně na tom rodina nebyla nijak zle. Jack na konci téhož dopisu žádá, aby mu poslali „kožešinový kabát nově podšitý hedvábím smuteční barvy, všechny mé bavlněné ponožky a osm párů bot“ s dodatkem, aby „nezapomněli na hodně tabáku té nejlepší kvality, na jakou narazí“.²⁷⁵ 20. června 1656 zase dopis ukončuje větou „mí právníci mě čekají“.²⁷⁶ Správu Ashburnhamského panství měl v Jackově nepřítomnosti na starosti jeho zeť Denny Ashburnham,²⁷⁷ který se svým tchánem vše pečlivě konzultoval.²⁷⁸

Na počátku roku 1655 byl Jack opět převezen na hrad Guernsey, v září se nacházel v Toweru²⁷⁹ a zimu roku 1656 podle dopisů trávil v Ashburnhamu, kde mimo jiné dojednával

²⁷⁰ [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

²⁷¹ [ASHBURNHAM, John, I (c. 1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <http://www.histparl.ac.uk/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71>, [cit. 2021–05–11].

²⁷² Cílem spiknutí bylo zavraždit lorda protektora, bylo odhaleno ještě před pokusem o uskutečnění v květnu 1654.

²⁷³ [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

²⁷⁴ TK, ASH, Sixty letters, part of ASH 150–161, ASH 160, 1654–1677, [s. f.].

²⁷⁵ Tamtéž.

²⁷⁶ Tamtéž.

²⁷⁷ Sir Denny Ashburnham pocházel z vedlejší větve Ashburnhamů z Broomhamu, která se od hlavní linie oddělila v 15. století. Roku 1661 mu byla udělena baronetáž. *Debrett's illustrated baronetage, with the knightage, of the United Kingdom of Great Britain and Ireland*, s. 14.

²⁷⁸ TK, ASH, Sixty letters, part of ASH 150–161, ASH 160, 1654–1677, [s. f.].

²⁷⁹ Tamtéž. Z brzkého návratu z Toweru na Guernsey si Jack v dopisu ze 17. září dělá legraci, když píše „v Toweru není dostatečné zabezpečení pro tak nebezpečnou osobu, jakou jsem já“.

nájem na farmách za období Michaelmas.²⁸⁰ Roku 1656²⁸¹ také pravděpodobně zemřel Jackův nejstarší syn William. Příčina úmrtí ani datum nelze s přesností určit, nicméně existuje záznam o smrti jistého Williama Ashburnhama Esq., který zemřel na následky duelu v Londýně v srpnu tohoto roku. Tomu by odpovídalo tvrzení, že se jeho jediný syn a potomek narodil jako pohrobek.²⁸² V červnu 1657 byl Jack opět předvolán před soud,²⁸³ ale v lednu následujícího roku byl stále (či opět) na svobodě. V únoru napsal svému dalšímu zeti Hughovi Smythovi²⁸⁴ „získal jsem svobodu až do svatojánské noci“.²⁸⁵ 19. května 1648 byl spolu s Leggem odvezen na hrad Windsor,²⁸⁶ odkud H. Smythovi 29. května napsal: „Mé zdraví je na tom tak, jako během prvního vyhnanství. Na nohu mi spadl kus železa, což mi způsobilo velkou modřinu a po devět týdnů jsem nemohl chodit, nyní se to zlepšuje. Jsem velmi rád, že jsem na posledním seznamu uvězněných nenašel tvé jméno, kéž tě Bůh ušetří tohoto smutného osudu. Nic by mi nepomohlo k mému dokonalému uzdravení víc než zpráva, že ti má dcera povila syna, pracuj na tom usilovně.“²⁸⁷ Do Ashburnhamu se vrátil v listopadu 1658, jak se dozvídáme z dopisu rovněž adresovanému H. Smythovi: „Piši ti jen proto, abych ti díky Bohu oznámil, že jsem se vrátil z mého druhého či třetího vyhnanství. [...] Pozdravuj mou dceru a své dvě dcery, málem jsem řekl syny, v jakém jsem spěchu.“²⁸⁸

Po svém propuštění z vězení se Jack dozvěděl, že sir John Berkley sepsal *Memoirs* a po jejich přečtení se v odpověď rozhodl sepsat *Narrative*. V závěru své „obhajoby“, jak sám

²⁸⁰ TK, ASH, Sixty letters, part of ASH 150-161, ASH 160, 1654–1677, [s. f.]. Anglický právní rok je rozdělen na čtyři období, Michaelmas (od října do prosince), Hilary (od ledna do dubna), Easter (od dubna do května) a Trinity (od června do července). [*Term (legal period)*], [online], dostupné z: <https://www.pepysdiary.com/encyclopedia/14059/>, [cit. 2021–04–30].

²⁸¹ Datace je nejistá, někdy je uváděn rok 1665 či 1666.

²⁸² [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

²⁸³ TK, ASH, Sixty letters, part of ASH 150-161, ASH 160, 1654–1677, [s. f.].

²⁸⁴ Sir Hugh Smyth se před rokem 1658 oženil s Jackovou dcerou Elizabeth. [*SMITH, Hugh (1632-80), of Long Ashton, Som.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/smith-hugh-1632-80>, [cit. 2021–04–16]. Po restauraci monarchie mu byla 16. května 1661 udělena baronetáž s přídomkem „z Long Ashton“. BURKE, J., *A Genealogical and Heraldic History of the Peerage and Baronetage of the British Empire*, Vol. I, London 1832, s. 492.

²⁸⁵ TK, ASH, Letters of John Ashburnham written to his son-in-law Sir Hugh Smyth, 1656–1670, [s. f.].

²⁸⁶ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.].

²⁸⁷ TK, ASH, Letters of John Ashburnham written to his son-in-law Sir Hugh Smyth, 1656–1670, [s. f.].

²⁸⁸ Z těchto dopisů lze vidět, jak láskyplným otcem Jack byl. Když se Hughovi a jeho ženě, Jackově dceři Elizabeth, v prosinci 1659 konečně narodil první syn, Jack 9. ledna 1660 Hughovi napsal: „A když se teď tvá žena [po porodu – K. M.] uzdravila, toužím po tom, abys ji opatroval, protože kdyby zemřela, jsem si jistý, že bys další takovou nenašel; vím, milující vyjádření, ale nemohu si pomoci, protože ona je opravdu moc hodné děvče, stojí na ctnostných základech, jak je zde známo.“ TK, ASH, Letters of John Ashburnham written to his son-in-law Sir Hugh Smyth, 1656–1670, [s. f.].

Narrative nazýval, odpovídá na čtyři základní obvinění, o kterých se doslechl. Zaprvé, že nezabil guvernéra ostrova bez králova vědomí. Zadruhé, že měl Hammondovi hned při prvním setkání vyzradit místo králova úkrytu. Zatřetí, proč po zaplacení pokuty neopustil Anglii a nepřipojil se ke Karlu II. u exilového dvora a začtvrté, že měl obdržet £40 000 od parlamentu, armády nebo dokonce od obou za to, že krále odvede z Hamptonu, což měl potvrdit jistý duchovní pracující pro státní pokladnu, když tvrdil, že Jackovi již £20 000 osobně vyplatil.²⁸⁹ První otázku objasňuje Jack tím, že by král mohl být později armádou či parlamentem obviněn z vraždy člověka, který mu nabídl pomoc. Z širšího úhlu pohledu lze vidět, že Jack byl ochotným a loajálním služebníkem, který se však bál udělat jakékoliv rozhodnutí, které by nebylo v souladu s pokyny, které obdržel.²⁹⁰ Druhé obvinění, týkající se vyzrazení králova úkrytu, Jack popírá s vysvětlením, že toto nešťastné odhalení zavinil sir John Berkley, který, přestože neřekl přesné místo, prozradil Hammondovi, že král je „velmi blízko“. Jack poté přiznává, že na moři při plavbě k Titchfieldu guvernérovi řekl, kde se král ukrývá, a vymínil si, že ke králi půjde nejprve sám. Toto se může zdát jako nedostatečné vysvětlení, jelikož je zřejmé, že se opírá pouze o Jackovo svědomí, kdy mu rozdíl mezi přesnou geografickou polohou a obecným prohlášením nepřišel příliš odlišný. Jak již bylo řečeno, Jack počítal s tím, že by za nimi Hammond poslal špehy, kteří by králův úkryt bezpochyby odhalili.²⁹¹ Na třetí obvinění odpovídá logickým vysvětlením. Po popravě krále jej parlament nechal sledovat, na všechny své soukromé cesty musel mít vystaven pas a v pravidelných intervalech se musel dostavovat k soudním přelíčením, jejichž účelem bylo zjistit, kdo Karlu I. půjčoval peníze na vedení války, což Jack jako vojenský pokladník (*Paymaster of the Army*) věděl. S přestávkami strávil za republiky a protektorátu ve vězení pět let, což zahrnovalo také tři nucené pobyty na Guernsey, za posílání financí Karlu II. do exilu. Zasílání peněz exilovému dvoru potvrzuje i Clarendon: „Zkontaktoval krále a dostal od něho povolení zůstat [v Anglii – K. M.] a občas králi zasílal nemalé finanční částky“.²⁹² Dále se Jack odvolává na to, že v Anglii zůstaly tisíce věrných royalistů a že tam leckdy mohly být Jeho Veličenstvu mnohem prospěšnější než za mořem v exilu. Poslední obvinění, ze zrady a úplatku, rozebírá Jack paradoxně nejméně,

²⁸⁹ ASHBURNHAM, s. 132–135.

²⁹⁰ Tuto charakterovou vlastnost lze pozorovat na Jackově oddanosti nejprve Buckinghamovi, kdy se ho veřejně zastával v parlamentu a hlasoval v jeho prospěch (viz druhá kapitola) a později také u krále, o kterém se vyjadřuje jako o „jeho svaté osobě“ (viz podkapitola Oxford), „nejlepším z králů a pánů“ (viz výše tato podkapitola) a v celém *Narrativu* klade důraz na svou loajalitu.

²⁹¹ Jack při popisu vyjednávání s Hammondem píše: „Guvernér by za oběma z nás zcela jistě poslal špehy, a tak by krále jistě chytil.“ ASHBURNHAM, s. 116.

²⁹² Tamtéž, s. 134.

s tím, že „celá ta věc je sama od sebe tak směšná, že ani nepotřebuje žádné odpovědi“,²⁹³ s čímž lze po zhodnocení jeho činů za anglické občanské války a několikerém uvěznění za republiky a protektorátu souhlasit.

²⁹³ Jack měl podle *Narrativu* duchovního, který rozhlašoval, že Jackovi zaplatil £20 000, vyhledat a nalézt „v lítosti nad tímto hříchem lži“, načež mu „řekl pouze to, že se bude modlit, aby mu Bůh odpustil“. Tamtéž, s. 135.

5 Důsledky občanské války pro Ashburnhamy

Restaurace pro Ashburnhamy znamenala počátek nové éry. Jak Williamovi, tak Jackovi byla vrácena pozice královských komoří.²⁹⁴ Postupně se také urovnaly vztahy mezi dvořany Karla I., pošramocené událostmi posledních dvaceti let. Samuel Pepys si o tom zapsal do svého deníku toto: „Ashburnham, Berkley a Legge byli nejprve na nože a z neúspěchu se vši vážností veřejně obviňovali jeden druhého, nicméně dnes jsou z nich opět nejlepší přátelé na světě.“²⁹⁵ Přestože Jack ani William nebyli sami povýšeni do šlechtického stavu, dva z Jackových zeťů a švagr tuto poctu od Karla II. obdrželi. Siru Fredericku Cornwallisovi byl 20. dubna 1661 udělen baronát s přídomkem z Eye.²⁹⁶ Druhým povýšeným byl sir Denny Ashburnham, pocházející z vedlejší větve Ashburnhamů, kterému byla 15. května 1661 udělena baronetáž s přídomkem z Broomhamu.²⁹⁷ Třetím byl sir Hugh Smyth, kterému byla 16. května 1661 rovněž udělena baronetáž s přídomkem z Long Ashton.²⁹⁸ Všichni tři zmiňovaní muži byli spolu s Jackem a Williamem zvoleni do tzv. kavalírského parlamentu.

Ashburnhamové po restauraci obdrželi několik finančních odměn ve formě pronájmů královské půdy,²⁹⁹ nicméně většina odměn byla formou společenského postavení. Mezi ta nejdůležitější bezesporu patřilo jmenování Jacka a Williama opatrovníky Jamese, vévody z Monmouthu, a odkoupení Jackova londýnského domu v Chiswicku korunou pro téhož vévodu.³⁰⁰ Karel II. Jackovi také na osmdesát let pronajal „za věrnou službu, prokázanou jemu a jeho otci“ panství Ampthill Park v Bedfordshiru.³⁰¹ Porestaurační doba se však nenesla pouze v duchu úspěchů a poct, ale i dílčích zklamání a rodinných starostí.

²⁹⁴ [ASHBURNHAM, William (c.1604–79), of Ashburnham House, Little Dean's Yard, Westminster], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-william-1604-79>, [cit. 2021–03–12]; ASHBURNHAM, s. 7.

²⁹⁵ [Sunday 3 December 1665], [online], dostupné z: <https://www.pepysdiary.com/diary/1665/12/03/>, [cit. 2021–05–20].

²⁹⁶ [CORNWALLIS, Sir Frederick, 1st Bt. (1611–62), of Culford, Suff.], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/cornwallis-sir-frederick-1611-62>, [cit. 2021–04–15].

²⁹⁷ BURKE, s. 49; *Debrett's illustrated baronetage, with the knightage, of the United Kingdom of Great Britain and Ireland*, s. 14.

²⁹⁸ BURKE, s. 493–494.

²⁹⁹ STEPHEN, s. 162–163.

³⁰⁰ [Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018–07–27].

³⁰¹ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.]. Toto panství bylo Jackovi uděleno na přímluvu hraběte ze Southamptonu původně na čtyřicet let, roku 1666 však byla tato smlouva prodloužena o dalších čtyřicet let s ohledem na to, že při prvním udělení nebyly známy všechny finanční částky, které Jack Karlu I. během občanské války daroval. ASHBURNHAM, s. 10.

Jack kupříkladu očekával, že bude za své zásluhy koruně během občanské války jmenován strážcem královské pokladny (*Keeper of the Privy Purse*), a když byl do této funkce jmenován sir Charles Berkley (do jehož domu Jack ukryl královu smlouvu se Skoty z ostrova Wight), bylo zaznamenáno, že „se bouřil více, než kolik by se na starého kavalíra slušelo“.³⁰² Roku 1661 také Jackova druhá žena Elizabeth Kennová prodělala s největší pravděpodobností mrtvici, jelikož Jack 27. února napsal Hughovi Smythovi: „Má žena se díky Bohu těší tak dobrému zdraví, v jakém jsem ji vždy znal, pouze její paměť se nevrací příliš rychle a také má ještě problémy s mluvou, i když se každodenně zlepšuje. Ty víš, jak velkým je pro mě tato její nešťastná událost utrpením, protože v rozhovorech s ní nacházím větší potěšení než v jejím panství.“³⁰³

Jackova politická kariéra dosáhla vrcholu v letech 1662–63. Během šesti let jeho působení v kavalírském parlamentu byl jmenován do více než devadesáti komisí.³⁰⁴ První razantní útlum v jeho politické aktivitě přišel se záchvatem dny na jaře roku 1663.³⁰⁵ I přes mírné zlepšení mu tato nemoc již trvale znemožňovala aktivnější zapojení v parlamentním dění.³⁰⁶ Na přelomu let 1666 a 1667 požádali Jacka angličtí obchodníci o pomoc při obstarání licence na dovoz sladkých francouzských vín za což mu slíbili odměnu £500. Jack byl opravdu jmenován do komise, která měla 22. ledna 1667 žádost obchodníků předložit sněmovně lordů. Poté, co vyšlo najevo, že měl vzít od obchodníků úplatek, byl ze sněmovny vyloučen.³⁰⁷

³⁰² [ASHBURNHAM, John, I (c. 1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <http://www.histparl.ac.uk/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71>, [cit. 2021–05–11].

³⁰³ TK, ASH, Letters of John Ashburnham written to his son-in-law Sir Hugh Smyth³⁰³, 1656–1670, [s. f.].

³⁰⁴ [ASHBURNHAM, John, I (c. 1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <http://www.histparl.ac.uk/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71>, [cit. 2021–05–11].

³⁰⁵ TK, ASH, Sixty letters, part of ASH 150–161, ASH 160, 1654–1677, [s. f.].

³⁰⁶ TK, ASH, Letters of John Ashburnham written to his son-in-law Sir Hugh Smyth, 1656–1670, [s. f.].

³⁰⁷ [ASHBURNHAM, John, I (c. 1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <http://www.histparl.ac.uk/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71>, [cit. 2021–05–11]. Názory na Jackovo vyloučení z parlamentu se velmi lišily. Zatímco Henry Coventry o mnoho let později celou situaci obhajoval tím, že „neexistoval žádný zákon, který by mu zakazoval vzít onen úplatek £500 ze své pozice dvořana a poté se u krále přimluvit ve prospěch obchodníků s francouzskými víny. Byl to ctihodný gentleman, a přesto jste ho ze sněmovny vyloučili“. Sir John Nicholas zase napsal svému otci, že „ho nikdo moc nelituje, jelikož jeho přílišná láska k penězům byla všeobecně známá a nechyběl u téměř žádné příležitosti, při které se dalo získat nějaký podíl.“ Sám Jack vyjádřil svůj názor v dopisu svému zeti siru Hughovi Smythovi: „Mnoho obchodníků s vínem žádalo mou pomoc u dvora pro své obchodování a šest či sedm týdnů poté, co bylo vše hotovo, mi přinesli £500. Parlament nechce věřit, že mi ty peníze dali za službu, kterou jsem jim prokázal v dolní komoře (to samé se v parlamentu stalo i během minulého zasedání), ale nebyl zde žádný důkaz, který

Dalším významným dílem rodiny byla přestavba kostela sv. Petra v Ashburnhamu z roku 1665, který byl předtím zasvěcen Panně Marii. Kromě věže, která zůstala zachována, se kostel po občanské válce nacházel v dezolátním stavu a bratři jej proto obnovili v gotickém stylu.³⁰⁸ Karel II. daroval Jackovi pro tento kostel jako výraz vděčnosti pozlacené stříbrné bohoslužebné nádoby, které je dnes k vidění v katedrále v Chichesteru (viz obrazová příloha č. 15). Jack sám kostelu roku 1667 daroval zbývající potřebné vybavení.³⁰⁹ Pod kostelem bratři postavili kryptu čítající čtyřicet pět míst. Toto číslo mělo signifikantní význam v roce 1953 po smrti lady Catherine Ashburnhamové, která byla jako poslední členka roku Ashburnhamů nesoucí toto jméno a její rakev byla uložena do posledního volného místa v kryptě postavené roku 1665.³¹⁰

Jack zemřel roku 1671 a byl pohřben vedle svých dvou manželek v obnoveném kostele sv. Petra v Ashburnhamu. Jako rodinné dědictví zanechal kromě rozsáhlých pozemků a domu také „hodinky s malovaným pouzdrém, které mi dal můj zemřelý pán král Karel I.“³¹¹ Ve své závěti ustanovil Williama za opatrovníka svého nezletilého vnuka Johna.³¹² William nejenže tomuto úkolu dostál, je dochována jeho korespondence s Johnovým vychovatelem,³¹³ ale také svému prasynovci v závěti odkázal veškerý svůj majetek.³¹⁴ Johnovi (1656–1710) se dostalo vynikajícího vzdělání, po Etonu byl přijat na kolej Peterhouse v Cambridgi, titul obdržel roku 1671. Čtyřikrát byl zvolen do parlamentu za Hastings, než mu byl roku 1689 v předvečer korunovace Marie a Viléma udělen baronát.³¹⁵ Nově udělený titul zdědili hned dva jeho synové. Prvorozený William a jeho manželka zemřeli během epidemie neštovic a titul proto přešel na druhorozeného Johna, kterému byl 14. května 1730 udělen titul vikomta

by ospravedlnil jejich závist. Ujišťuji tě, že to bylo vše, co se odehrálo.“ TK, ASH, Letters of John Ashburnham written to his son-in-law Sir Hugh Smyth, 1656–1670, [s. f.].

³⁰⁸ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.].

³⁰⁹ TK, ASH, Notebook, 1673, [s. f.].

³¹⁰ Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

³¹¹ [ASHBURNHAM, John, I (c. 1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.], [online], dostupné z: <http://www.histparl.ac.uk/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71>, [cit. 2021–05–11].

³¹² John měl podle závěti nárok na £200 ročně až do dosažení plnoletosti ve věku dvaceti čtyř let. TK, ASH, Will, 7 Feb. 1670, with codicil, 13 Feb. 1670; proved in P. C. C: 23 April 1672, Will of John Ashburnham of Ashburnham, Esq., 1672, [s. f.].

³¹³ TK, ASH, Sixty letters, part of ASH 150–161, ASH 160, 1654–1677, [s. f.].

³¹⁴ TK, ASH, Will of William Ashburnham of the city of Westminster, Cofferer of His Majesty's Household, who died Dec. 1679, 1679, [s. f.].

³¹⁵ [Ashburnham family archive], [online], dostupné z: <https://discovery.nationalarchives.gov.uk/details/r/cd5601cb-9c82-49ff-9344-195ba272296a>, [cit. 2021–03–27]. Během korunovace byl jedním z baronů z Cinque Ports, kteří drželi nad královským párem baldachýn. Nutno poznamenat, že tu samou službu prokázal o čtyři roky dříve i Jakubovi II.

a hraběte.³¹⁶ Relikvie Karla I., tedy královy hodinky, hedvábné spodky, košile s iniciálou C. R., prostěradlo, do kterého bylo tělo po popravě zabaleno a kadeř vlasů, se v rodině dědí dodnes.³¹⁷ Zajímavostí je, že roku 1843, tedy téměř dvě stě let po popravě Karla I., obdržel Bertram, čtvrtý hrabě z Ashburnhamu, dopis od jistého Roberta Halla z Milstedu v Kentu s žádostí, zda by se jeho dva synové směli dotknout královy košile, protože trpěli nemocí zvanou *King's Evil*.³¹⁸ Bertram po dlouhém zdráhání nakonec svolil, k uzdravení či alespoň zdánlivému zlepšení zdravotního stavu chlapců však nedošlo.³¹⁹

³¹⁶ COKAYNE, s. 272.

³¹⁷ TK, ASH, Letters, extracts from journals, and photograph of blue silk vest worn by Charles I on the scaffold, 1902–1903, [s. f.]. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

³¹⁸ TK, ASH, Letters, extracts from journals, and photograph of blue silk vest worn by Charles I on the scaffold, 1902–1903, [s. f.].

³¹⁹ Nemoc známá pod názvem *scrofula*, česky netuberkulózní mykobakteriální krční lymfonoditida. Tato nemoc byla hojně rozšířena především v 17. a 18. století spolu s přesvědčením, že může být vyléčena dotykem krále či královny. Ještě Karel II. se měl za dobu své vlády za tímto účelem dotknout více než 90 000 osob. [*King's Evil*], [online], Britannica, dostupné z: <https://www.britannica.com/science/kings-evil>, [cit. 2021–05–12]. Více o víře v uzdravující dotyk králů viz BLOCH, M., *Králové divotvůrci: studie o nadpřirozenosti přisuzované královské moci, zejména ve Francii a Anglii*, Praha 2004.

Závěr

Cílem práce bylo zmapovat jednání členů rodiny Ashburnhamů za anglické občanské války. K tomu jsem využila nevydané i vydané archivní prameny a sekundární literaturu. Nejdůležitější pramen vztahující se ke sledovanému období, autobiografii Johna Ashburnhama nazvanou *A Narrative by John Ashburnham Of his Attendance on King Charles the First...*, jsem porovnávala s dalšími autobiografiemi (například *Memoirs* sira Johna Berkleyho či *Life* hraběte z Clarendonu), dochovanou korespondencí a zápisky soudobých diaristů (Samuel Pepys, John Evelyn nebo sir John Oglander).

V diplomové práci jsem nejprve představila rodinu Ashburnhamů, kteří přišli do Anglie s největší pravděpodobností během normandské invaze s vojsky Viléma Dobyvatele a přejali jméno místní vesnice, ve které se usadili. Během následujících tří století se z nich stali významní vlastníci půdy podnikající především v železárenství. Poprvé se Ashburnhamové do dějin významněji zapsali, když se Bartholomew Ashburnham pokusil roku 1322 o povstání proti Edwardu II., za což byl téhož roku exemplárně popraven v Canterbury. Panství přešlo na jeho mladšího bratra. Ten naopak za své služby koruně obdržel od Edwarda II. erb, který Ashburnhamové užívali až do vymření rodu po přeslici roku 1953. Na konci čtrnáctého století také Ashburnhamové poprvé zasedli v dolní sněmovně parlamentu. Během stoleté války se účastnili bojů a také byli opakovaně voleni do funkce šerifů Sussexu a Surrey. Za vlády Alžběty I. si Ashburnhamové nechali vypracovat rodokmen od heraldika Francise Thynna, který však ve snaze vytvořit co nejrepresentativnější původ některé skutečnosti zamlčel (kupříkladu povstání Bartholomewa ve čtrnáctém století) a jiné hrdinské skutky si naopak vymyslel. Po obvinění z rekusantství bylo Ashburnhamské panství rodině roku 1588 zabaveno. Navráceno bylo až po přestupu sira Johna Ashburnhama (1571–1620) na anglikánskou víru. Kvůli dluhům byl však donucen panství roku 1611 prodat a sám zemřel ve vězení pro dlužníky.

V práci jsem se zaměřila zejména na jeho syna, Johna Ashburnhama (1603–1671), též zvaného Jack. Na základě zkoumaných pramenů můžeme konstatovat, že Jack z občanské války vychází jako velmi oddaný služebník krále, který pro jeho záchranu neváhá obětovat čas (ve vězení s přestávkami strávil pět let), peníze (jak lze vidět z dopisu královně z 16. května 1646, králových záruk na vysoké částky a poté i v porestauračním udělení panství Amptill Park celkem na osmdesát let), i vlastní život (krále nechtěl opustit, ani když věděl, že parlament odhlasoval jeho odsouzení na šibenici). S jistotou lze říci, že obvinění Jacka ze zrady, která vznášeli royalisté pobývající po popravě Karla I. v exilu, nebylo pravdivé. To dokládají finanční částky, které Jack převáděl z Anglie do exilového dvora (podle dohody s Karlem II.) a také jeho

útrapy způsobované parlamentním dohledem po celou dobu republiky a protektorátu, kdy byl opakovaně vězněn, omezován na osobní svobodě, majetku i právech. Na druhou stranu je ovšem pravda, že byl již od mládí náchylný k malomyslnosti (viz jeho účast na Buckinghamově výpravě na ostrov Ré) a také byl až naivně důvěřivý. Kombinace těchto dvou vlastností sehrála svou roli při vyjednávání s guvernérem ostrova Wight, plukovníkem Hammondem, během králova útěku z Hamptonu. Přesto si nemyslím, že by králův útek z Hamptonu a následný pobyt na ostrově Wight měl výrazný či snad rozhodující podíl na popravě Karla I. Rozdílná vyprávění a vzájemná porestaurační obviňování se ze selhání Jacka, Berkleyho a Legga nejlépe vystihl ve svém deníku Samuel Pepys, který si 3. prosince 1665 zaznamenal, že „ačkoli byl [král – K. M.] zrazen jejich neschopností, nebo v nejlepším případě jejich neznalostí, do té míry, že se všichni za svá selhání navzájem veřejně obviňovali a byli na nože, přesto jsou z nich nyní nejlepší přátelé na světě“.³²⁰

Po bližším přezkoumání dostupných pramenů a sekundární literatury se Ashburnhamové sedmnáctého století jeví jako oddaní poddaní krále, kteří si vážili rodiny a rodinného života. Možná právě proto, že během válečného a protektorátního období k němu měli tak málo příležitostí. Jack i William se výhodně oženili a majetek jejich žen pomohl k obnovení a rozšíření rodinného panství promrhaného jejich otcem. Skrze příbuzenství s vévodou z Buckinghamu se Jack a později i William dostali na královský dvůr, kde zastávali významné funkce.

William a další členové rodiny sehráli během občanské války možná ne tak významné role, ve kterých však obstáli se ctí, v duchu dopisu sira Williama Wallera (viz třetí kapitola). Zvláštní je, že ihned po restauraci obdrželi v návaznosti na události občanské války šlechtické tituly dva Jackovi zeťové a švagr, sir Frederick Cornwallis, sir Denny Ashburnham a sir Hugh Smyth, avšak Jack nikoli. Jako jediný reálný důvod neudělení šlechtického titulu Jackovi, nebo alespoň jeho pasování rytířem, se mi jeví nedůvěra royalistů, kteří jej podezřívali ze zrady Karla I. i přesto, že jak Karel I., tak i jeho syn tato obvinění zcela jasně odmítli. Karel I. svůj názor sdílel na ostrově Wight při rozhovoru se sirem Philipem Warwickem, kde se k royalistickým obviněním proti Jackovi vyjádřil, že „v žádném případě nevěří, že by mu nebyl věrný“.³²¹ Karel II. nejenže Jacka jmenoval svým komořím, ale také jej jmenoval opatrovníkem svého syna Jamese, vévody z Monmouthu, pro kterého také odkoupil Jackův

³²⁰ [Sunday 3 December 1665], [online], dostupné z: <https://www.pepysdiary.com/diary/1665/12/03/>, [cit. 2021-05-20].

³²¹ TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.].

dům v Chiswicku a peníze zapůjčené Karlu I. vrátil Jackovi a jeho rodině formou pronájmu panství Ampthill Park spolu s dalšími pronájmy královské půdy. V průběhu následujícího století byli potomci Jacka povýšeni do hraběcího stavu s odkazem na služby prokázané koruně v průběhu občanské války a skrze výhodné sňatky významně rozšířili rodinné bohatství. Odkaz na osudy rodiny v dobách občanské války ostatně nesl i jejich polepšený erb s motem „Za krále a vlast“.

Prameny a literatura

Prameny

Prameny nevydané

The Keep, Archive of the Ashburnham Family and their Sussex Estate, A particular of the estate of John Ashburnham at Ashburnham, undated, [s. f.].

TK, ASH, A Particular of the Lands belonging to Ashburnham-place with their measurement, 1652, [s. f.].

TK, ASH, ASH 3199: List of Constables of Dover Castle and Lord Wardens of the Cinque Ports, 1627, [s. f.].

TK, ASH, Letters of John Ashburnham written to his son-in-law Sir Hugh Smyth, 1656–1670, [s. f.].

TK, ASH, Letters, extracts from journals, and photograph of blue silk vest worn by Charles I on the scaffold, 1902–1903, [s. f.].

TK, ASH, Notebook, 1673, [s. f.].

TK, ASH, Sixty letters, part of ASH 150–161, ASH 160, 1654–1677, [s. f.].

TK, ASH, Volume of notes, copies of letters, extracts from books and diaries, and misc. information, [s. f.].

TK, ASH, Will of William Ashburnham of the city of Westminster, Cofferer of His Majesty's Household, who died Dec. 1679, 1679, [s. f.].

TK, ASH, Will, 7 Feb. 1670, with codicil, 13 Feb. 1670; proved in P. C. C: 23 April 1672, Will of John Ashburnham of Ashburnham, Esq., 1672, [s. f.].

Soukromý archiv rodiny Bickersteth, Agmerhurst House, Ashburnham, Battle, East Sussex.

Prameny vydané

ASHBURNHAM, G., 3rd Earl of (Ed.), *A Narrative by John Ashburnham of His Attendance on King Charles the First from Oxford to the Scotch Army, and from Hampton-Court to the Isle of Wight. To Which Is Prefixed a Vindication of His Character and Conduct, from the Misrepresentations of Lord Clarendon, by His Lineal Descendant*, London 1830.

BERKLEY, J, Sir, *Memoirs of Sir John Berkley containing an account of his negotiation with Lieutenant General Cromwel, Commissary General Ireton, and other officers of the army, for restoring King Charles the First to the exercise of the government of England*, London 1699.

BLISS, W. H. – COXE, H. O. – OGLE, O., (Edd), *Calendar of the Clarendon State Papers Preserved in the Bodlein Library*, Vol I., Oxford 1872.

CLARENDON, E. *The Life of Edward Earl of Clarendon, Lord High Chancellor of England and Chancellor of the University of Oxford, ... written by himself*, Basilej 1798.

HAMMOND, R., *Letters between Col. R. H., Governor of the Isle of Wight, and the Committee of Lords and Commons at Derby House, General Fairfax, Lieut. General Cromwell, Commissary General Ireton, etc., relating to King Charles I., while he was confined in Carisbrooke-Castle in that Island, now first published [by T. Birch]. To which is prefixed a Letter from John Ashburnham Esq. to a Friend, concerning his deparment towards the King in his attendance on his Majesty at Hampton-Court, and in the Isle of Wight*, London 1764.

METCALFE, W. C., *A Book of Knights...between the years 1566 and 1698, together with an index of names*, London 1885.

MOODY, J. (Ed.), *The private correspondence of Jane Lady Cornwallis Bacon, 1613-1644*, London 2003.

WALLER, W., Sir, *Vindication of the character and conduct of Sir William Waller, knight ... explanatory of his conduct in taking up arms against King Charles the First*, London 1793.

Literatura

Monografie

Ashburnham Church, Sussex, 6th Edition, Cirencester 1992.

BLOCH, M., *Králové divotvůrci: studie o nadpřirozenosti přisuzované královské moci, zejména ve Francii a Anglii*, Praha 2004.

BROWN, C., *History of Newark-on-Trent, being the life story of an ancient town*, Newark 1904.

CAMPBELL, J., *The lives of the chief justices in England. From the Norman conquest till the death of Lord Mansfield*, London 1849.

CARLTON, C., *The personal monarch*, London 1995.

COKAYNE, G. E., (Ed.), *The Complete peerage of England, Scotland, Ireland, Great Britain, and the United Kingdom: extant, extinct or dormant*, London 1910.

COWARD, B., *The Stuart Age*, New York 1992.

Debrett's illustrated baronetage, with the knightage, of the United Kingdom of Great Britain and Ireland, London 1869.

FLETCHER, A., *The Outbreak of the English Civil War*, London 1985.

GENTLES, I., *The English Revolution and the Wars in the Three Kingdoms, 1638-1652*, Harlow 2007.

GREGG, P., *King Charles I.*, London 1981.

HAINES, R. M., *King Edward II: His Life, His Reign, and Its Aftermath, 1284-1330*, Montreal 2006.

HIBBERT, C., *Charles I.*, London 1970.

HORSFIELD, T. W., *The History, Antiquities, and Topography of the County of Sussex*, Vol. 1, Lewes 1835.

HUME, D., *History of England from the Invasion of Julius Caesar*, Vol. 5, Philadelphia 1796.

KOMENSKÝ, J. A., *Labyrint světa a ráj srdce*, Praha 2011.

RUSELL, C., *The Causes of the English Civil War: the Ford lectures delivered in the University of Oxford 1987–1988*, Oxford 1990.

SHIRLEY, E. P., *The Noble and Gentle Men of England or, notes touching the arms and descents of the ancient knightly and gentle houses of england, arranged in their respective counties*, 3. vyd., Westminster 1866.

SMITH, D. L., *The Stuart Parliaments 1603–1689*, London 1998.

STEPHEN, L. (Ed.), *Dictionary of National Biography*, London 1885.

WORDEN, B., *The English Civil Wars 1640–1660*, London 2010.

Dobové publikace

BURKE, J., *A Genealogical and Heraldic History of the Peerage and Baronetage of the British Empire*, Vol. I, London 1832.

COLLINS, A., *The Peerage of England containing A Genealogical and Historical Account of all the Peers of that Kingdom, Now existing, ...*, London 1768.

FOSTER, J. (ed.), *The register of admissions to Gray's inn, 1521-1889, together with the register of marriages in Gray's inn chapel, 1695-1754*, London 1889.

Odborná periodika

CROSSLEY, D., W., *The Management of a Sixteenth-Century Ironworks*, in: *The Economic History Review*, Vol. 19, No. 2, 1966, s. 273–288.

HARRIS, T., *Revisiting the Causes of the English Civil War*, in: *Huntington Library Quarterly*, Vol. 48, No. 4, 2015, s. 615–635.

MENDLE, M., *The Great Council of Parliament and the First Ordinances: The Constitutional Theory of the Civil War*, in: *Journal of British Studies*, Vol. 31, No. 2, 1992.

RUSSELL, C., *The First Army Plot of 1641*, in: *Transactions of the Royal Historical Society*, Vol. 38, 1988, s. 85-106.

SAYLES, G., *The Formal Judgements of the Traitors of 1322*, in: *Speculum*, Vol. 16, No. 1, 1941, s. 57–63.

STELLNER, F., *Dohoda haagská (1625)*, in: Schelle, K.; Tauchen, J., *Encyklopedie českých právních dějin*, II. svazek D-J, Plzeň 2016.

YOUNG, M. B., *Charles I and the Erosion of Trust, 1625-1628*, in: *Albion: A Quarterly Journal Concerned with British Studies*, Vol. 22., No. 2, 1990, s. 217–235.

Internetové zdroje

[*Ashburnham family archive*], [online], dostupné z: <https://discovery.nationalarchives.gov.uk/details/r/cd5601cb-9c82-49ff-9344-195ba272296a>, [cit. 2021-03-27].

[*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018-07-27].

[*ASHBURNHAM, John (1602–1671), of Whitehall; later of Westover, Hants and Ashburnham Place, Suss.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/ashburnham-john-1602-1671> [cit. 2021-04-19].

[*ASHBURNHAM, John I (c.1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss*], [online], dostupné z: https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71#footnoteref6_2xdznsh, [cit. 2021-03-29].

[*ASHBURNHAM, John II (by 1528–62/3), of Ashburnham, Suss.*], [online], dostupné z: https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1509-1558/member/ashburnham-john-ii-1528-6263_[cit. 2021-02-24].

[*ASHBURNHAM, John, (d. 1417), of Ashburnham, Suss.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1386-1421/member/ashburnham-john-1417>, [cit. 2021-02-11].

[*ASHBURNHAM, John, I (c. 1603–71), of Westover, Wherwell, Hants and Ashburnham, Suss.*], [online], dostupné z: <http://www.histparl.ac.uk/volume/1660-1690/member/ashburnham-john-i-1603-71>, [cit. 2021-05-11].

[*Ashburnham, William (c.1604–79), of Ashburnham House, Little Dean's Yard, Westminster.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/ashburnham-william-1604-79>, [cit. 2021-03-29].

[*BEAUMONT, Sir Thomas I (c. 1555–1614), of Stoughton Grange, Leics.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/beauumont-sir-thomas-i-1555-1614>, [cit. 2021–03–30].

[*Cinque Ports*], [online], Britannica, dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Cinque-Ports>, [cit. 2021–01–30].

[*CORNWALLIS, Sir Frederick, 1st Bt. (1611–62), of Culford, Suff.*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1660-1690/member/cornwallis-sir-frederick-1611-62>, [cit. 2021–04–15].

[*DERING, Sir Edward, 1st Bt. (1598–1644), of Surrenden Dering, Pluckley, Kent*], [online], dostupné z: <https://www.historyofparliamentonline.org/volume/1604-1629/member/dering-sir-edward-1598-1644>, [cit. 2021–05–05].

[*Domesday Book*], [online], dostupné z <https://opendomesday.org/place/TQ6814/ashburnham/>, [cit. 2021-02-04].

[*King's Evil*], [online], Britannica, dostupné z: <https://www.britannica.com/science/kings-evil>, [cit. 2021–05–12].

[*National Covenant*], [online], Britannica, dostupné z: <https://www.britannica.com/event/National-Covenant>, [cit. 2021–05–15].

[*Recusant*], [online], Britannica, dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/recusant>, [cit. 2021–02–25].

[*Saturday 4 February 1664/65*], [online], Pepys diary, dostupné z: <https://www.pepysdiary.com/diary/1665/02/04/>, [cit. 2021–05–20].

[*Ship money*], [online], Britannica, dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/ship-money>, [cit. 2021–03–25].

[*Sunday 3 December 1665*], [online], Pepys diary, dostupné z: <https://www.pepysdiary.com/diary/1665/12/03/>, [cit. 2021–04–30].

[*Term (legal period)*], [online], dostupné z: <https://www.pepysdiary.com/encyclopedia/14059/>, [cit. 2021-04-30].

[*The Golden Speech*], [online], dostupné z: <https://www.nationalarchives.gov.uk/education/resources/elizabeth-monarchy/the-golden-speech/>, [cit. 2021-03-21].

STEER, F. W., [*The Ashburnham archives, a catalogue*], [online], Lewes, 1958, dostupné z: http://www.thekeep.info/collections/getrecord/GB179_ASH, [cit. 2021-02-04].

Studentské kvalifikační práce

MALÁ, K., *Domácí služebnictvo v Anglii a Walesu v letech 1880–1914: Příspěvek k britským dějinám pozdněviktoriánské a edwardiánské éry*, Bakalářská práce, ÚSD FF UK, Praha 2017.

SWALES, R., J. W., *Local Politics and the Parliamentary Representation of Sussex 1529-1558*, Doctoral dissertation, University of Bristol, Bristol 1964.

Přílohy

Seznam obrazové přílohy

1. List of Constables of Dover Castle and Lord Wardens of the Cinque Ports. TK, ASH, ASH 3199: List of Constables of Dover Castle and Lord Wardens of the Cinque Ports, 1627, [s. f.].
2. Zápis o Ashburnhamském panství v Domesday Book. *Domesday Book*, [online], dostupné z <https://opendomesday.org/place/TQ6814/ashburnham/>, [cit. 2021-02-04].
3. Listina Stephena Ashburnhama potvrzující dar jeho otce Reginalda. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.
4. Sir John Ashburnham (1571-1620). [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018-07-27].
5. Jack Ashburnham (1603-1671). [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018-07-27].
6. Frances Hollandová, první manželka Jacka. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.
7. William Ashburnham (1604-1679). [*Ashburnham of Ashburnham Place, Earls of Ashburnham*], [online], dostupné z: <https://landedfamilies.blogspot.com/2015/12/200-ashburnham-of-ashburnham-place.html>, [cit. 2018-07-27].
8. Karel I. (1600-1649). [*Charles I (1600-1649)*], [online], dostupné z: <https://www.rct.uk/collection/search#/16/collection/404420/charles-i-1600-1649>, [cit. 2021-04-17].
9. Dopis Karla I. královně. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.
10. Částečně šifrovaný nedatovaný dopis Karla I. adresovaný Jackovi. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.
11. Šifrovaná záznamka Karla I. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením. Transkripce převzata z: ASHBURNHAM, George, 3rd Earl of (Ed.), *A Narrative by John Ashburnham of His Attendance on King Charles the First from Oxford to the Scotch Army, and from Hampton-Court to the Isle of Wight. To Which Is Prefixed a*

Vindication of His Character and Conduct, from the Misrepresentations of Lord Clarendon, by His Lineal Descendant, London 1830.

12. Účetní knihy s válečnými výdaji vedené Jackem. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.
13. Poprava Karla I. [*The execution of King Charles I*], [online], dostupné z: <https://www.npg.org.uk/collections/search/portrait/mw35443/The-execution-of-King-Charles-I>, [cit. 2021-04-17].
14. Kostel sv. Petra v Ashburnhamu. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.
15. Pozlacené stříbrné bohoslužebné předměty darované rodině Ashburnhamů Karlem II. roku 1667. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.
16. Náhrobek Jacka Ashburnhama. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.
17. Náhrobek Williama Ashburnhama. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.
18. Erb hrabat z Ashburnhamu. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

Rodokmeny

HOUSE OF ASHBURNHAM

REGINALD

STEPHEN

JOHN, Sr

RICHARD, Sir + Margaret, dau. of Sir John Maltverze
(1st Baron Maltverze)

RICHARD, Sir + Catherine, dau. of Sir Richard Percell

HAROLD, Sir + Maud, dau. of Thomas Elton
of Eton

RICHARD, Sir + Isabel, dau. of Sir Thomas Horvile

JOHN
(d. 1535) + Joan, dau. of Richard Covert
(b. 1508) of Sillington

JOHN
(b. 1508) + Maud/Mary Isley of Sandridge of Kent

JOHN
(1337 - 1417) + Elizabeth Finch
(b. 1335)

THOMAS, Esq.
(b. 1370 - ? 1432) + Sarah, dau. & heiress of Henry Wansley

JOHN, Esq.
(1420 - 1491) + Elizabeth Rockham of Kent

WILLIAM, Esq.
(d. 1517) + Anne, dau. of Henry Howley
of Ore of Sussex

JOHN, Esq.
(d. 1537) + Lora Berkley, dau. & coheiress of Thomas Berkley
of Aram of Southampton of Hampshire

JOHN, Esq.
(c. 1522) + Isabel Suzekite, dau. of John Suzekite
of Withyham and Chiddingfold

JOHN, Esq.
(1515 - 1576) + Mary Fans, dau. of George Fans,
Esq. of Bardolf of Kent

JOHN, Sir
(1517 - 1620) + Elizabeth Deamunt
(1628 or. harness Command)

JOHN (JACK)
(1603 - 1675) + Frances Holland
+ Elizabeth Kenny widow of John,
1st Lord Paullet

BARTOLOMEW, Sir

BARTOLOMEW
(created for treason, 1582)

ROGER
(c. 1515)

RICHARD
(Abbotsbury of Breamham)

THOMAS

ANNE/JOAN + William Arling of Titcham
+ Thomas Coker, Esq. of Stoughton

ANNE + John Boring of Boring
+ Thomas Coker, Esq. of Boringham
(c. 1521 - 1551)

WILLIAM

THOMAS
(b. 1573)

FRANCIS + Frances Terrile
(c. 1591 - d. 1610)
1st Earl of Northburgh

THOMAS

JOHN

JANE + Oliver Debonay, Esq.

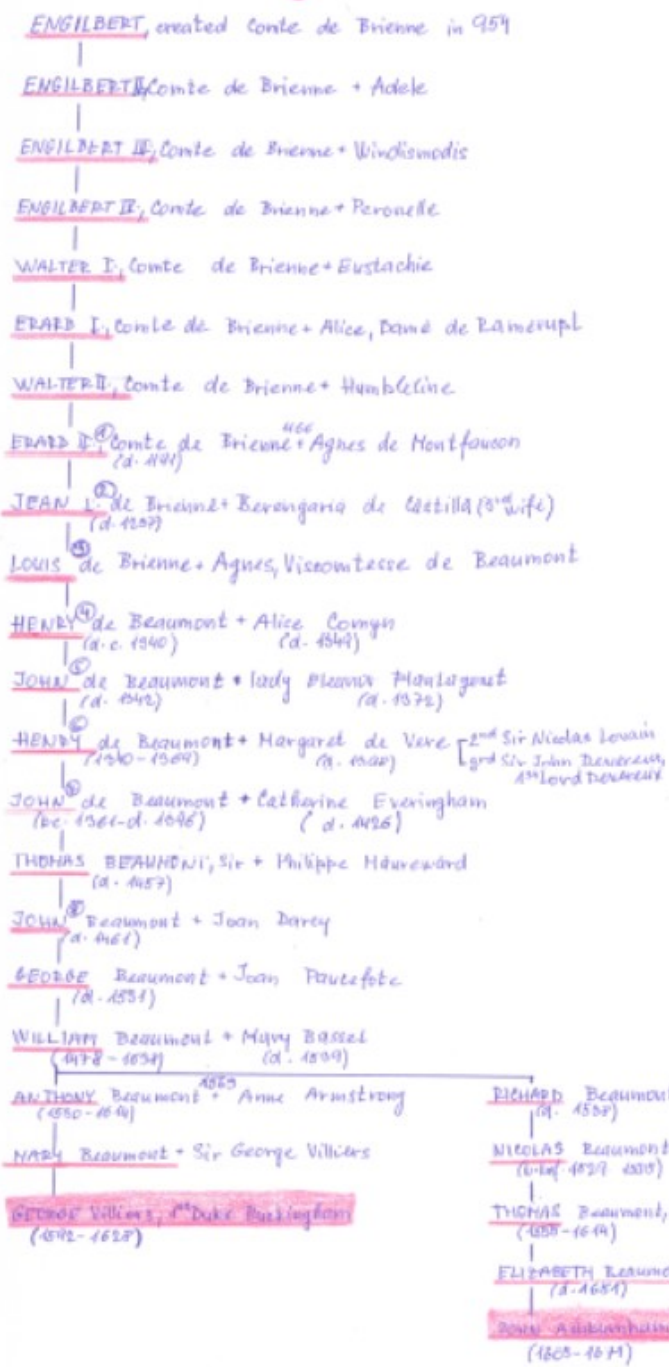
ALICE + Edward Daniell,
Esq. of Essex

ANNE + Thomas Barberton
of Suffolke

MARY + George Moberworth,
Esq. of Ardham of Gloucester

ANNE + Sir Edward Dering,
1st Baronet Dering
(c. 1610 - 1660) +
Catherine + St. John Strickels
(c. 1610 - 1660) +
Alexander John Preston

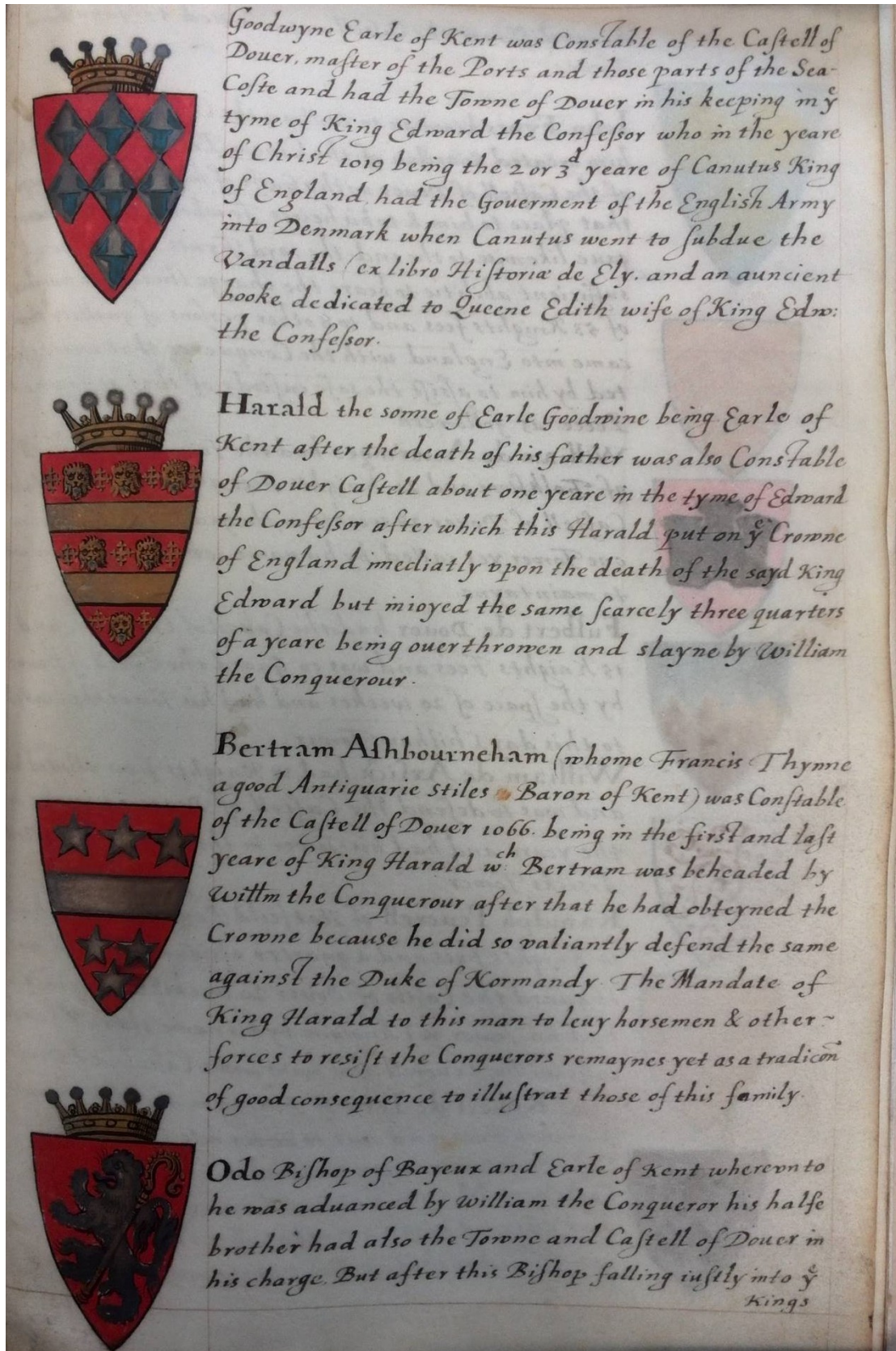
HOUSE OF BEAUMONT

- ① fought in the 5th crusade, died during the siege of Acre 8.2.1191
- ② 1st wife Maria de Montferrat, Queen of Jerusalem (11. 1140)
 - 2nd wife Stephania of Armenia, dau of Leo II, King of Armenia (m. 1141)
 - 3rd wife Berengaria de Castile, dau of Alfonso IX, King of Castile and Leo I (m. 1145)
 - fought in the third crusade with his father
 - 1140 succeeded as King of Jerusalem juve uxoris (reigned at Acre)
 - 1142 abdicated as King of Jerusalem after the death of his wife, ruled as regent on behalf of his infant daughter
 - fought in the fifth crusade 1187
 - created Emperor Jean I. of Constantinople in 1187
 - died as prisoner of war
- ③ also known as Louis d'Acre, after marriage styled as Viconte de Beaumont (jux. 1187)
- ④ 1st Earl of Buchan, created 22.1.1174
 - fought in Scottish wars in 1102 with King Edward I.
 - knighted before 1107
 - created 1st Lord Beaumont 4.5.1107/9
 - 1140-42 office of Lordship of the Isle of Man
 - 1142-1151 office of Envoy to France
 - 1152 & 1156 office of Constable of England
 - 1152 appointed Privy Counsellor
 - 1157 Justiciar of Scotland
- ⑤ 2nd Lord Beaumont
 - knighted 1108
- ⑥ 3rd Lord Beaumont
- ⑦ 4th Lord Beaumont
 - 25.4.1174 knighted by King Edward I.
 - fought in French wars (Hundred Years War)
 - 1179 appointed Privy Counsellor
 - 1192-96 Warden of the cinque Ports
 - 1192-96 Constable of Dover Castle
 - 1195 appointed knight, Order of the Garter
- ⑧ killed in the battle of Towton, Yorkshire

Obrazová příloha

1. První strana Philipotova díla *List of Constables of Dover Castle and Lord Wardens of the Cinque Ports* z roku 1627. Ve výčtu konstáblů se před fiktivním Bertramem Ashburnhamem nachází Harold Godwinson, budoucí král Harold II. a za Bertramem je uveden Odo z Bayeux, kronikář a nevlastní bratr Viléma Dobyvatele.

2. Zápis o Ashburnhamském panství v Domesday Book.

SUSSEX.

CXX. **TERRA COMITIS DE OW.**
BOCES DE OW. ten in dñio an. qđ uocat hov.
 Godum com tenuit. 7 i. h. E. 7 m se defđ p. xii.
 hñd. 7 pa. e. xl. iii. cap. In dñio sunt. ii. cap. 7 cel. iii. uilli
 cū xii. bord. hñt. xxviii. cap. Ibi ecclesia. 7. molin de
 vii. solid. 7 hoc 7 una ac. p. 7. xxx. saling de xxx. iii. sol. Silua
 x. porc. de pafmag. De herbag. vii. porc.
De tpa uillor. hui an teni Rantbe dim hñd. Robt. ii.
 uirg. 7 dimid. Oſbn. ii. uirg. Alured. ii. uirg. Guald. ii. uirg.
 Ingelham. ii. uirg. Wicbe. iii. uirg. 7 dim. Wepelc. ii. uirg.
 Robt. abt. u. uirg.
 In omi hñt in dñio. iii. cap. 7 dim. 7 xii. uillor. 7 iii. bord
 cū vii. cap.
 Tot an. I. h. E. ualeb. xx. v. lib. 7 post. vi. lib. Modo dñicm
 comtal. xiiii. lib. Milicu ei. vii. lib. 7 vii. sol.

Werene ten de com **CESSFELLE.** Elſelm tenuit de rege. E.
 7 potuit ire cū tpa quo uoluit. Te se defđ p. una hida 7 dim.
 m p. una hida 7. uirg. 7 pa. e. vii. cap. In dñio. e. una cap.
 7 xii. uilli cū. ii. bord hñt. viii. cap. Ibi ecclesia. 7. molin ad
 hallā feruig. Ibi. iii. ac. p. 7 silua. iii. porc. 7 herbag. v. porc.
 I. h. E. ualeb. l. sol. 7 post. xx. sol. Modo. lx. sol.

Wilous ten de com **MEDLES.** Osuuard tenuit de rege. E.
 7 quo uoluit cū tpa ire potuit. 7 c. 7 m se defđ p. iii. uirg.
 7 pa. e. iiii. cap. In dñio. e. una cap. 7 iii. uilli cū. iiii. cap.
 7 v. saling de. lxiii. den. 7 i. ac. p. 7 dim. 7 silua. iii. porc.
 de pafmag.
 I. h. E. ualeb. iiii. lib. 7 post. xx. sol. Modo. c. x. solid.

Robt ten de com **WASSELLE.** Blac tenuit de R. E. 7 cū tpa
 quo uoluit ire uoluit. Te se defđ p. iii. hñd. m p. ii. hñd. dim.
 7 pa. e. xii. cap. In dñio hñt Robt. i. cap. 7 eccliam 7. bord.
De tpa hui an teni ipse comes de ow. v. uirg. in dñio.
 Oſbn. iii. uirg. Werene. ii. uirg. Rantbe. vii. uirg.
 In dñio hñt. ii. cap. 7 vii. uilli 7 ii. bord hñt. vi. cap.
 predico Robt. coquis teni cap. an. 7 ii. uirg. tanton tenet.
 7 qđ uillan teni alias.
 Tot an. I. h. E. ualeb. vi. lib. 7 post. xx. sol. Modo totū. c. v. sol.
 In **SALSLE** hñt.

Wit ten de com **HEASTE.** Edmę pbr tenuit I. h. E. 7 cū
 tpa potuit ire quo uoluit. 7 c. 7 m se defđ p. v. hñd. 7 pa. e. xii.
 cap. In dñio sunt. iii. cap. 7 xxx. uilli cū xii. cap hñt. xvi. cap.
 Ibi ecclā. 7 vii. ac. p. 7 silua. i. porc.
 I. h. E. ualeb. vi. lib. 7 post. xx. sol. Modo. x. lib.

Wills ten de com **WELTONES.** Alnod tenuit de rege. E.
 7 quo uoluit cū tpa ire potuit. 7 c. 7 m se defđ p. v. hñd. 7 pa. e.
 xvi. cap. In dñio sunt. ii. cap. 7 xxx. uilli cū. x. cap hñt. xviii.
 cap. Ibi. iii. saling de. vii. sol. Silua. xxx. porc. 7 xxx. ac. p.
De tpa hui an teni Gnarb. i. hñd. Radulf. i. hñd. Wenenc
 ii. uirg. Ibi xii. uilli cū. iiii. cap cū. ix. cap. 7 vii. ac. p.
 Tot an. I. h. E. ualeb. x. lib. Modo qđ uill teni. x. lib. 7 dimid.
 nu. lib.

Robt de cruel ten de com **ESSEBORNE.** Seuiard
 tenuit de rege. E. 7 c. 7 m se defđ p. ii. hñd. 7 dim. 7 pa. e. xii. cap. In dñio. e. una
 7 xxi. uilli cū. iii. cap hñt. xviii. cap. Ibi ecclā. 7 iii. saling
 de. l. viii. den.
 I. h. E. ualeb. vi. lib. 7 post. xx. sol. Modo. ix. lib.

Rascewelle ten com de ow. 7 vi. milia de eo.
 Vn cap. Norman tenuit I. h. E. 7 c. 7 m se defđ p. una hñd
 7 dimid. 7 pa. e. ii. cap.

De hac tpa hñt ista Norman dim hñd. Radulf. ii. uirg.
 hugo. ii. uirg. Oſbn. ii. uirg. Wenenc. i. uirg. Gnarb. i. v.
 In dñio. i. cap. 7 vii. uilli 7 i. cap cū. iii. cap.
 In an. p. ac. p. 7 silua. ii. porc.

Tot an. I. h. E. ualeb. xl. sol. 7 post. x. sol. Modo. xl. vi. sol.

Ingelram ten de com una hñd in eod hñd. Duo libi
 hñd tenuer. I. h. E. 7 quo uoluit cū tpa ire potuit. Te 7 m
 p. una hñd se defđ 7 pa. e. iiii. cap. In dñio. e. una. 7 vi.
 uilli cū. iiii. cap hñt. iiii. cap.

I. h. E. ualeb. xxx. sol. 7 post. xx. sol. Modo. xxx. sol.

Olaf ten de com una uirg in ipso hñd. herneoc
 tenuit I. h. E. 7 qđ libur ire potuit. 7 p. ii. uirg. 7 m se defđ.
 7 pa. e. i. cap. Ibi. e. in dñio. cū uno uillor. ii. cap. Val. x. sol. 7 ualuc.

Bereket ten Oſbn de com tō. I. h. E. tenuit ep̄s
 Alricus qđ. e. de ep̄scopatu. 7 post tenuit. donec fox. W.
 dedit comu castellaru de hastang. I. h. E. 7 m se
 defđ p. xx. hñd. 7 pa. e. xxxvi. cap.
De tpa hui an teni ipse comes in dñio. iii. hñd.
 7 iiii. hñt. i. cap. 7 vii. uilli cū. iiii. cap.

De ead tpa hñt Oſbn. x. hñd. Wenenc. i. hñd. Wills de
 seq. mules. ii. hñd. dim. dim. 7 min. Robt. i. hñd. dim. hñd.
 Rantbe dim hñd. Ansthal dim hñd. Robt dim hñd.
 Gosfrid 7 Roger clerici. i. hñd. in p̄benda. Ibi. ii. ecclā.
 In dñio. iiii. cap. 7 xl. vi. uill. 7 xx. vii. cap cū. xx. viii. cap.
 In toto an. vi. ac. p.

Tot an. I. h. E. ualeb. xxx. lib. 7 post. Wasta sum. Modo.
 xviii. lib. 7 x. sol. De hui. part comtal. xl. sol. capre.

Oſbn ten de com. ii. uirg. tpe in eod hñd. 7 p. ii. uirg.
 se defđ sep. Ibi hñt. v. bou in cap. Valur viii. sol. an. xvi. sol.

Rolun ten tenuit Leuenor de rege. E. 7 p. hñd. se defđ
 7 c. 7 m. 7 pa. e. v. cap
De hac tpa teni com in dñio. iii. uirg. 7 iiii. hñt. xx. burgles.
 7 v. cap cū. ii. cap.

Abbata de Wtesport ten. iii. hñd. ii. v. min. 7 p. rano
 se defđ. In dñio. i. cap. 7 xii. uilli cū. xii. cap hñt. v. cap.
 cap. xx. ac. p.

I. h. E. ualeb. tot an. vi. lib. 7 post. l. sol. Modo hñt com.
 xl. iii. sol. 7 monach. iiii. lib. In **BALDRESLE** hñt.

Wlesha tenuit rex. E. in dñio. Ibi. xvi. hñd. sunt.
 que geldan neq. geldant. 7 pa. e. xxx. cap.
De hac tpa teni ipse comes. viii. hñd. 7. v. 7 iiii. hñt. ii. cap.

Robt de cruel ten de com **ESSEBORNE.** Seuiard
 tenuit de rege. E. 7 c. 7 m se defđ p. ii. hñd. 7 dim. 7 pa. e. xii. cap. In dñio. e. una.
 7 xxi. uilli cū. iii. cap hñt. xviii. cap. Ibi ecclā. 7 iii. saling
 de. l. viii. den.
 I. h. E. ualeb. vi. lib. 7 post. xx. sol. Modo. ix. lib.

3. Listina Stephena Ashburnhama potvrzující dar jeho otce Reginalda. Je opatřena pečeti s jasanem a nápisem „Sigile Stefeni de Esburne“. Erb se šesti hvězdami se v pramenech objevuje až na počátku 14. století. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

4. Sir John Ashburnham (1571-1620) na obrazie Hieronima Custoda z roku 1591.

5. Jack Ashburnham (1603-1671) na obraze Daniela Mytense kolem roku 1630.

6. Frances Hollandová, první manželka Jacka.

7. William Ashburnham (1604-1679) na obraze sira Petera Lelyho z roku 1650.

8. Karel I. (1600-1649) na obraze sira Anthonyho van Dycka kolem roku 1634, který byl namalován jako předloha pro Lorenza Berniniho na vytvoření busty, která ovšem nepřežila požár Whitehallu v roce 1698.

9. Dopis Karla I. adresovaný královně, který sloužil jako Jackova průvodní listina pro setkání s královnou. Jack se na cestu do Francie vydal druhý den po sepsání dopisu, tedy 16. května 1646. Dopis je v držení vévody z Queensberry. Jeho kopie byla věnována před rokem 11. září 1802 druhému hraběti z Ashburnhamu.

Newcastle May 15-1646,

Dear Heart

The necessity of my affairs hath made me Send Jack Ashburnham unto thee who at this present is ye most (and wth the greatest injustice) persecuted of all my Servants, and meerly for his Fidelity to mee, wch is well knowne to thee that I need neither recommend him to thy Care, nor take ye pains of Setting downe the present State of my Affaires and how they have changed Since I came from Oxford, and why it is so long Since I wrote to thee referring all to his Faithfull Relation, as likewise what I desire thee to doe for my Assistance, So transferring at this time ye freedom of my Pen, to his Tongue. I am eternally thine, C. R.

I owe Jack 200te wch I Earnestly recommend thou wouldest assist him in for his repayment.

11. Šifrovaná zárka od Karla I. daná Jackovi v Newcastlu, nedatováno. Transkripce:

Charles R

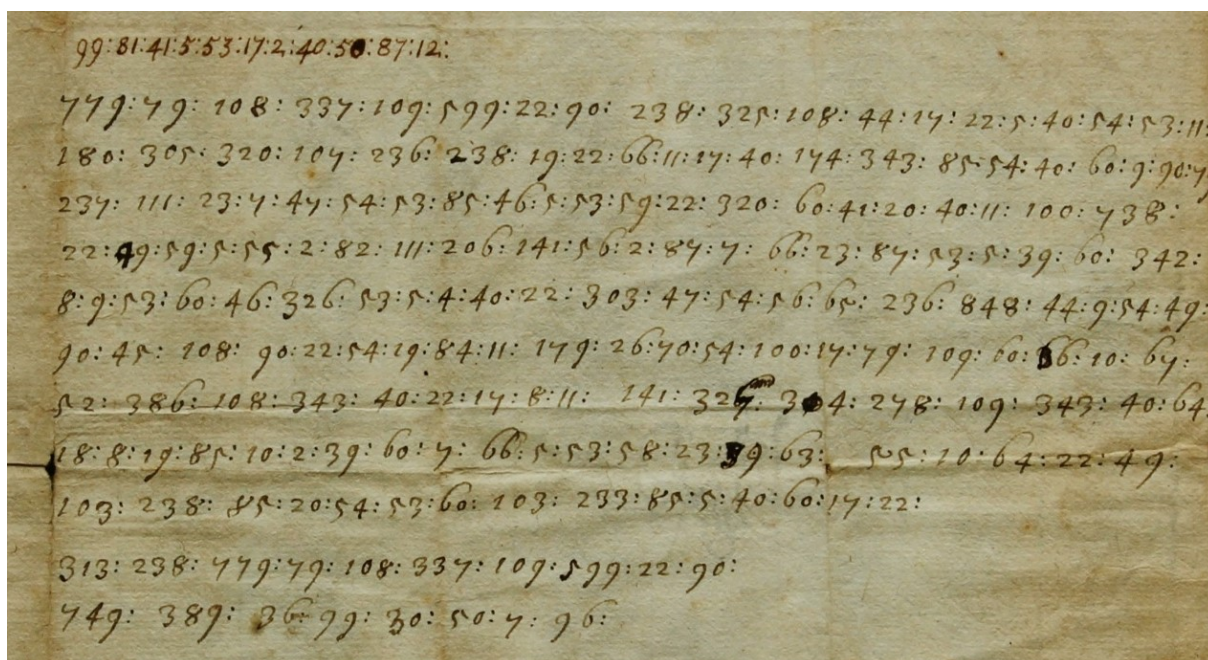
Trusty and well-beloved,

Our will and pleasure is that upon any of our jewels in your custody, or by a surcharge upon those already engaged by my former warrant, you forthwith raise the summ of 848* (=10 000) pounds, and devide it equally betwixt 386† (=Culpeper) and yourself; for which this shall be your sufficient warrant.

Given at our Court at New-Castle.

To our trusty and well-beloved

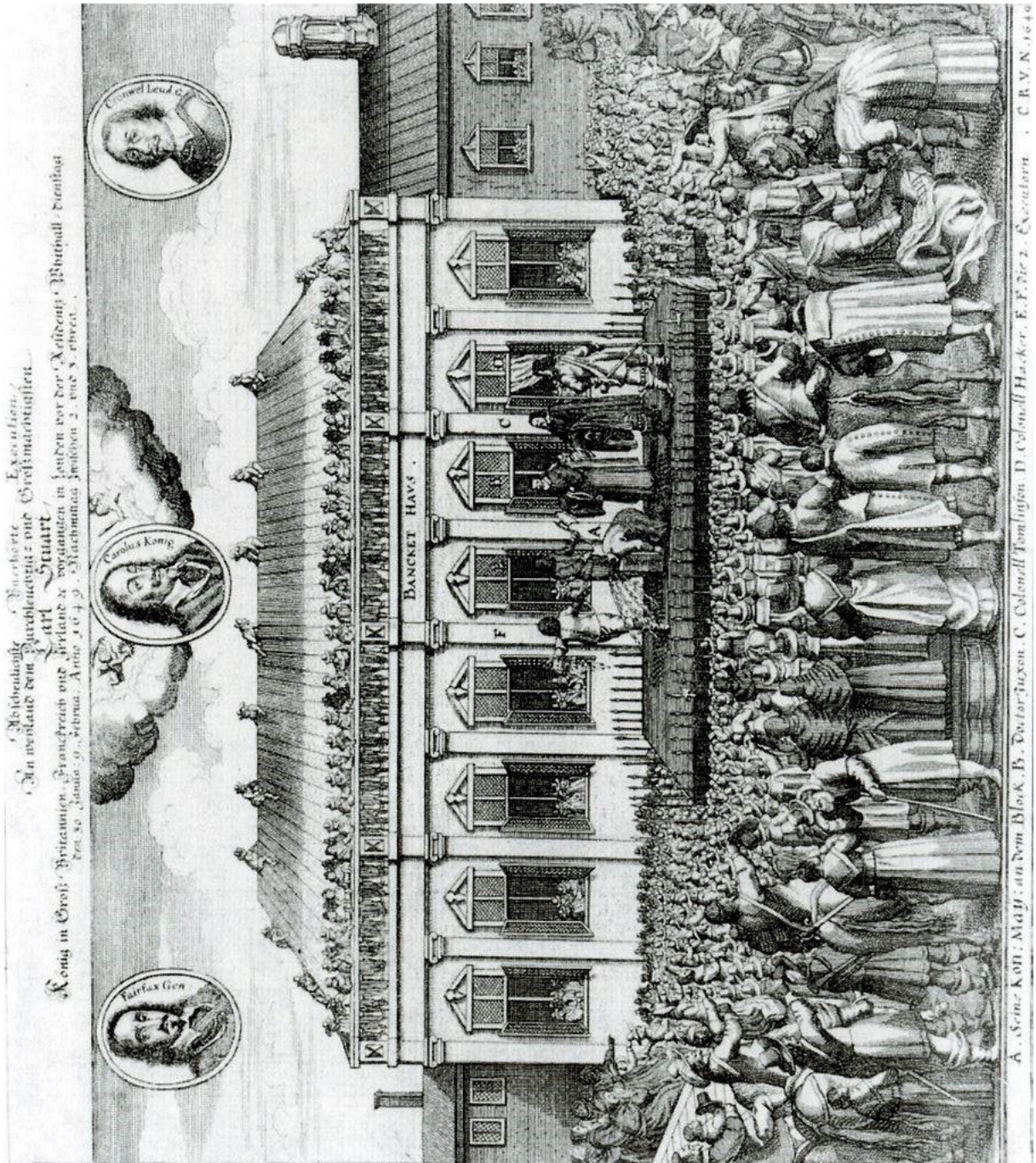
Servant Ashburnham

12. Účetní knihy s válečnými výdaji vedené Jackem, zkontrolované a podepsané králem na každé straně.

Page	Signature	Text	Amount
18	Charles R.	To 1 piece new harness signed by Sublime	0001 00 00
		To the Duke of Richmond's servants	0060 00 00
		To the Lord Deputy	0200 00 00
		To Sr Edward Ferris	0105 00 00
		To 1000 Pieces for Swords	0050 00 00
		To Sr John Bermingham's Regiment	0200 00 00
		To the Lord Constable at times	0150 00 00
		To Henry's Guard new Gradation	0085 00 00
		To 3 Sections of Horses for Stuart and Albani	0057 00 00
		To Sr William Killigrew	0080 00 00
		To the Guard of his Majesty's privy chamber	0030 00 00
		To Prices, Martins	0300 00 00
		To the Lord M ^r General	0050 00 00
		To M ^r Sneyd	0050 00 00
		To 5 new brass and a bell ring for a drum	0060 00 00
		To M ^r Bury for the Duke's command	0005 00 00
		To M ^r Gifford	0030 00 00
		To a new man at Charente	0010 00 00
		To the District of St	0005 00 00
		<i>It is also taken a certain sum of money for the same purpose mentioned in the above list to be taken by Sr John Bermingham for the same purpose and for the same sum of money as above mentioned and for the same purpose as above mentioned.</i>	2128 00 00
	Charles R.		
19	Charles R.	To Capt. Moore the master of the ship	0050 00 00
		To M ^r Evelyn for Diet	0060 00 00
		To C. M. Bagg's Regiment at night	0020 00 00
		To the Duke's Guard	0055 05 00
		To Sr John Lawrence who was shot	0010 00 00
		To Major Conroy	0100 00 00
		To M ^r Evelyn for Match	0020 00 00
		To M ^r Wilber's man for Drums	0005 00 00
		To C. M. Bagg's Regiment a Major's	0100 00 00
		To Prices, Export	0200 00 00
		To Sr Robert Dundas Drapers	0100 00 00
		To M ^r Chubb's work for mending discharged	0020 00 00
		To C. M. Bagg	0050 00 00
		To the Officer at Brill as gift	0040 00 00
		To a Dragoon that came from London	0003 00 00
		To Sr John Morris a new sword	0010 00 00
		To the Purifiers at times	0200 00 00
		To the Artillery at times	0090 00 00
		To Sr Nicholas Byrnes	0050 00 00
		<i>It is also taken a certain sum of money for the same purpose mentioned in the above list to be taken by Sr John Bermingham for the same purpose and for the same sum of money as above mentioned and for the same purpose as above mentioned.</i>	3583 05 00
	Charles R.		

13. Poprava Karla I.

14. Kostel sv. Petra postavený Jackem a Williamem po restauraci monarchie. Z původního kostela Panny Marie zbyla po občanské válce pouze věž. Nad vchodem do krypty se nachází monogram IA 1665.

Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

15. Pozlacené stříbrné bohoslužebné předměty darované rodině Ashburnhamů Karlem II. roku 1667. V současnosti se nacházejí v pokladnici katedrály v Chichesteru (pod níž Ashburnhamská farnost spadá) a jsou zde volně k vidění.

Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

16. Náhrobek Jacka Ashburnhama a jeho dvou žen, Frances a Elizabeth. V dolní části je vyobrazeno osm dětí Jacka a Frances, z nichž se dospělosti dožilo pouze šest.
Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

17. Náhrobek Williama Ashburnhama a jeho manželky Jane, hraběnky z Marlborough.
Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

18. Erb hrabat z Ashburnhamu s rodinným motem „*Le roy et l'estat*“, volně přeloženo jako „Za krále a vlast.“. Copyright © Ashburnhamské panství. Všechna práva vyhrazena. Použito se svolením.

